

kbnn:

Bærekraftsundersøkelsen 2024

Innhold

Innhold	2
Sammendrag	4
Om undersøkelsen	6
Klimaholdninger	7
Færre mener klimaendringer er den største utfordringen i samfunnet i dag	8
Fire av ti mener at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkning	9
Sammensatt mål på klimaholdninger	9
Seks av ti nordlendinger er villige til å redusere eget forbruk for å leve mer miljøvennlig	10
Strategi og målsetninger blant bedrifter og kommuner	11
Halvparten av bedriftene de mener arbeid med bærekraft er strategisk viktig	11
Eiere har størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig	12
Syv av ti bedrifter svarer at daglig leder har hovedansvaret for bærekraft	14
Ansatte er bedriftens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft	15
Fire av ti bedrifter har konkrete mål for å kutte utslipp, men bare halvparten har en overgangsplan	17
Flere kommuner enn bedrifter oppgir at de har et klimaregnskap	18
Bærekraftige valg	19
Drøyt fire av ti har i liten grad gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning	19
Én av tre har gått, syklet eller reist kollektivt til jobb eller skole	20
Fire av ti har redusert strømforbruket de siste tolv månedene	21
Tre av ti reduserte forbruket av hensyn til klima og miljø – Økonomi er den viktigste årsaken til forbruksreduksjon	22
Én av tre har gjennomført energiltak for boligen sin i løpet av de siste tre årene	23
Hvordan påvirker pris og energiklasse nordlendingenes boligvalg?	24
Én av fem nordnorske bedrifter har gjort endringer i egen forretningsmodell på grunn av klimaendringer	26
Én av fire bedrifter er villige til å betale mer for utstyr som reduserer klimapåvirkningen	27
Bedrifter kjøper i begrenset grad inn brukte gjenstander eller resirkulerte råvarer	28
Én av fire bedrifter vurderer i stor grad bærekraft ved kjøp eller leie av lokaler	29
Tap av natur og naturskader	30
Tre av fire mener at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur	30
Tre av fire nordlendinger er bekymret for konsekvensene av tap av artsmangfold og uberørt natur	31

Tre av ti er bekymret for naturskader på boligen	31
Bedriftene ser i liten grad tap av natur som en risiko for virksomheten	32
Bedriftene er i liten grad bekymret for at naturskader skal påvirke virksomhetens daglige drift.....	33
Tilbud og marked	35
Halvparten av innbyggerne i Nord-Norge foretrekker varer som er miljømerket.....	35
Sammensatt mål på innkjøpsbevissthet.....	36
Nordlendinger foretrekker varer og tjenester som er produsert lokalt	36
Drøyt fire av ti er villige til å betale mer for produkter og tjenester som er bærekraftige.....	37
Én av fire sier at det er viktig med bærekraft ved valg av fond og spareprodukter	37
Bedriftene i Nord-Norge tilbyr klimavennlige produkter og tjenester i større grad enn hva kundene etterspør	38
Drøyt fire av ti har ikke råd til å velge bærekraftige varer og tjenester.....	40
Lønnsomhet og økonomi er den viktigste driveren (og barrieren) for grønn omstilling i bedriftene	41
Krav fra myndighetene er den viktigste driveren for grønn omstilling i kommunene.....	42
Vanligere at bedriftene stiller krav om bærekraft enn at de mottar krav om bærekraft.....	43
Fremtidsutsikter	45
Få er bekymret for egen arbeidsplass og kompetanse i det grønne skiftet	45
Flesteparten av nordnorske bedrifter ser ikke bærekraft som en finansiell risiko	46
Én av fire bedrifter tror at bedriftens lønnsomhet vil øke de neste fem årene som et resultat av bærekraft	46
Drøyt én av tre kommuner tror at bærekraft vil føre til en forbedring av kommunens økonomi.....	48
Opplever bedriftene og kommunene å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft?	48
Drøyt én av tre bedrifter er forberedt på å tilpasse seg et nytt regelverk	49
Tre av ti bedrifter tror kunstig intelligens i stor grad kan støtte bedriften i arbeidet med bærekraftig omstilling	50
Arbeidsliv og mangfold	52
Bærekraft er i nokså liten grad førende for valg av arbeidsgiver	52
Drøyt fire av ti ønsker å få flere kollegaer som er ulik dem selv	52
Nesten to av ti har opplevd diskriminering på arbeidsplassen eller studiestedet	53
Halvparten av bedriftene i Nord-Norge har konkrete mål for likestilling, inkludering og mangfold.	54
Bærekraftsindeksen for bedrifter	55
Målgrupper og datagrunnlag	56
Om undersøkelsen rettet mot befolkningen	56
Om undersøkelsen rettet mot bedrifter	56
Om undersøkelsen rettet mot kommuner.....	56
Figurliste	57
Kilder	59

Sammen drag

Resultatene fra årets bærekraftsundersøkelse viser at mange av innbyggerne i Nord-Norge tar klima og miljø på alvor, og mange gjør også tiltak i hverdagen for å redusere sitt eget klimaavtrykk. Sammenlignet med 2023, er det færre nordlendinger som mener klimaendringene er den største utfordringen i samfunnet, men likevel er andelen som er bekymret for konsekvensene av klimaendringene, lik som i 2023. Dette tyder på at nordlendingene fremdeles forstår hvilke konsekvenser klimaendringene vil ha for fremtiden, men at de i litt større grad enn i fjor også tenker på andre utfordringer i samfunnet.

Samlet sett skårer nordlendingene noe dårligere på klimaholdninger sammenlignet med 2023, og Nord-Norge skårer litt dårligere på klimaholdninger enn den øvrige befolkningen i Norge. Kjønn og utdanning har stor effekt på ens holdninger til klima og miljø, der kvinner oftere har mer klimavennlige holdninger, og jo høyere utdanning man har, jo mer klimavennlig er man.

For å drive bærekraftsarbeidet fremover er det ikke nok at innbyggerne har gode holdninger, det er også nødvendig at de tar bærekraftige valg og er innkjøpsbevisste. Selv om mange svarer at de i liten eller svært liten grad har gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning de siste tolv månedene, viser resultatene at det likevel er mange som har gjort ulike tiltak. Mange har gjort mer miljøvennlige transportvalg de siste tolv månedene, og mange har redusert forbruket sitt og handlet brukt. Likevel ser vi at blant nordlendinger, og nordmenn før øvrig, er økonomi er den viktigste årsaken til forbruksreduksjon. De som har redusert forbruket sitt av hensyn til klima og miljø, har imidlertid gjort flere tiltak enn de som har redusert forbruket på grunn av sin egen økonomiske situasjon. Som i 2023, foretrekker de fleste nordlendinger å handle lokalt, og at varene er lokalt produserte, er viktigere i Nord-Norge enn i øvrige deler av landet.

Blant innbyggerne i Nord-Norge er det mange som foretrekker miljømerkede varer, men resultatene viser også at mange synes det er vanskelig å finne ut om varene er produsert på en bærekraftig måte. For mange er også pris og utvalg barrierer for at de skal ta bærekraftige forbrukervalg. Selv om nordlendinger er innkjøpsbevisste, er ikke bærekraft like viktig når de skal velge fond og spareprodukter, som det er når velger andre produkter og tjenester.

For bedriftene er årets resultater fra bærekraftsundersøkelsen jevnt over nokså like som i 2023. Bedriftene i Nord-Norge er delte i hvor strategisk viktig de mener bærekraft er, og flesteparten av bedriftene har ikke konkrete mål for å kutte utslipp, eller klimaregnskap. Flesteparten har heller ikke gjort endringer (eller planlagt å gjøre endringer) i forretningsmodellen sin på grunn av klimaendringer. Blant kommunene i regionen er det derimot en større andel som har klimaregnskap, konkrete mål for å kutte utslipp, og som har gjort eller planlagt endringer i tjenestemodellen sin på grunn av klimaendringer. Vi ser at det ofte er store bedrifter, enten i antall eller omsetning, som jobber mest med bærekraft og bærekraftig omstilling. Vi ser få forskjeller mellom de ulike fylkene i regionen og mellom bransjer

Bedriftene i Nord-Norge tilbyr i noe varierende grad klimavennlige produkter og tjenester, og bedriftene tilbyr slike produkter og tjenester i større grad enn de opplever at kundene etterspør dem. Selv om mange bedrifter i hovedsak leverer til andre enn privatpersoner, er det likevel interessant at

privatpersoner mener de selv velger klimavennlige produkter og tjenester i større grad enn det bedriftene opplever at kundene deres etterspør det. Kommunene i Nord-Norge opplever på sin side at svært få innbyggere etterspør klimavennlige tjenester.

Mye av det nordnorske næringslivet er avhengig av naturen i sin drift, men likevel ser bare en femtedel av bedriftene på tap av natur som en risiko for sin virksomhet. En større andel av regionens kommuner ser tap av natur som en risiko for både næringen og innbyggerne i kommunen. Tre fjerdedeler av regionens innbyggere mener også at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur, og samme andel er bekymret for konsekvensene av tap av artsmangfold og uberørt natur. En større andel av innbyggerne enn av bedrifter og kommuner, mener at tap av natur er en risiko for deres hverdagsliv.

Selv om det i 2023 og hittil i 2024 har vært en del naturkatastrofer i Norge, ser ikke dette ut til å ha noe særlig påvirkning på bekymringen innbyggerne har for skade på boligen sin. Tre av ti er bekymret for skade på boligen sin. Heller ikke regionens bedrifter og kommuner er særlig bekymret for at naturskader skal påvirke driften deres.

Bedrifter og kommuner i Nord-Norge er mer optimistiske enn pessimistiske når de vurderer hvordan de tror bærekraft vil påvirke bedriftens vekst og lønnsomhet de neste fem årene, men flertallet av bedriftene tror ikke at bærekraft vil ha noen særlig påvirkning. Bedriftene er aller mest optimistiske når det gjelder etterspørselen etter bedriftens varer og tjenester i fremtiden. Samtidig viser årets resultat at lønnsomhet og økonomi også er den viktigste barrieren for grønn omstilling i bedriftene, som kan ha betydning for hvor optimistiske bedriftene er for fremtiden.

Bærekraftig omstilling vil være viktig i de neste årene og resultatene viser at det er engasjerte innbyggere og bedrifter i Nord-Norge som gjør tiltak for miljø, klima og bærekraft. Det er svært få arbeidstakere som er bekymret for egen kompetanse og arbeidsplass, og bedriftene tror ikke at bærekraft vil være noe problem for dem, med tanke på antall ansatte, etterspørsel eller omsetning. Det er det tydelig at det er en god del optimisme knyttet til bærekraft i Nord-Norge fremover.

Om undersøkelsen

Norge har forpliktet seg til [FNs bærekraftsmål](#)¹, og målene har stor innvirkning på norsk politikk i kommuner, lokalsamfunn og nasjonalt. Bedrifter og kommuner har en viktig rolle å spille i det felles arbeidet med å nå FN's bærekraftsmål. Nye lover og reguleringer gjør det nødvendig med endringer i den daglige virksomheten, og flere opplever at rammebetingelsene endrer seg som følge av klimaendringene. Omstillingsevnen, og hvilke tiltak man gjør som bedrift eller kommune, er førende for hvordan arbeidet med bærekraft blir fremover.

Denne rapporten viser hvordan bedrifter og kommuner tror deres arbeid med bærekraft vil bli i de neste årene, og hvordan de jobber med det i dag. Vi belyser flere ulike tema, som bærekraftig utvikling og mulighetene og utfordringene som følger med det, og hvordan bedriftene ser på utfordringer som har å gjøre med natur og klima. Drive, barrierer for omstilling og utvikling, prioriteringer og viktigheten av forskjellige tiltak analyseres, og forskjeller fremheves.

Det er ikke bare bedrifter og kommuner som sitter med ansvaret og mulighetene for å drive bærekraftsarbeidet fremover, også innbyggerne spiller en viktig rolle. Vi ser også på befolkningens holdninger til bærekraft, deres handlinger knyttet til forbruk og forbruksreducerende atferd, barrierer for bærekraftige valg, og til sist, deres syn på forholdet mellom bærekraft og arbeidsliv.

Til sammen danner de tre målgruppene, innbyggere, bedrifter og kommuner, et godt bilde på arbeidet med bærekraft i, og hva som kjennetegner regionen. Regionen som dekkes er fylkene Nordland, Troms og Finnmark.

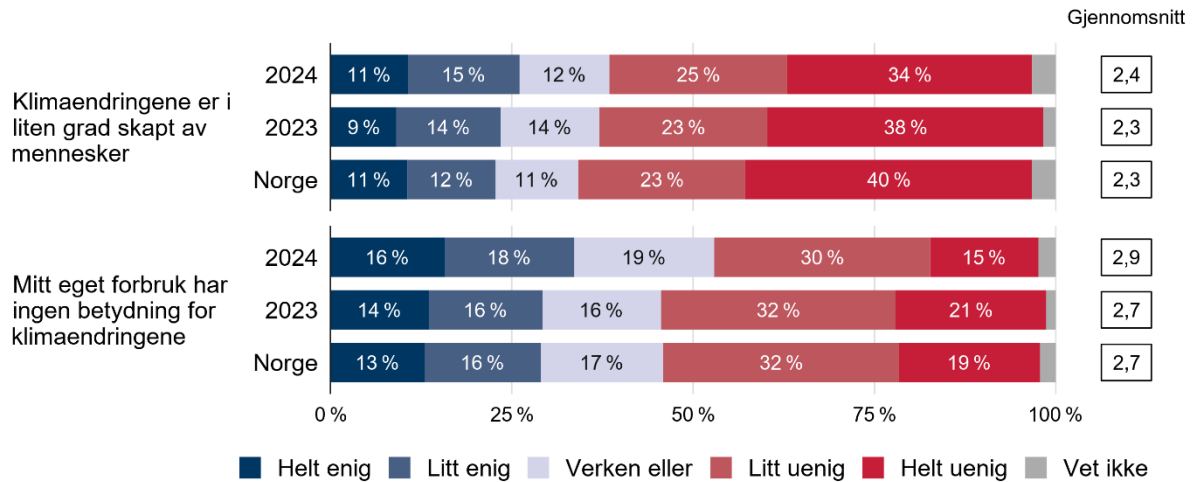
Vi sammenligner resultatene med resten av Norge og resultater fra den tilsvarende undersøkelsen som ble gjennomført i fjor, men utgangspunktet i denne rapporten vil være forskjeller innad i regionen, som forskjeller mellom store og små bedrifter i landsdelen, eller menn og kvinner. Dersom det er snakk om andre målgrupper vil det spesifiseres, eksempelvis dersom det sammenlignes med nasjonale tall.

I rapporten vises det til svarfordelinger i prosent og gjennomsnitt. Hver prosentandel er avrundet til nærmeste hele tall i figuren, men i utregningen av sammenslåtte andeler brukes tallet med alle desimaler. Det vil si at dersom 4,4 prosent er helt enige og 5,4 prosent er litt enige, vises disse tallene som henholdsvis 4 prosent og 5 prosent i figurene. Dersom andelene som er enige legges sammen, er summen 9,8 prosent. Dette rundes av til 10 prosent. Vi får altså ikke 9 prosent totalt, som er det man ville fått hvis man slår sammen tallene fra figuren. Der svarene er avgitt på en fempunktsskala, har vi også oppgitt resultatene som gjennomsnitt på en skala fra 1 til 5 der mulig. Figurteksten vil da angi hva som er verdiene 1 og 5 tilsvarer på den opprinnelige skalaen. De som har svart «vet ikke», «ikke relevant» eller lignende, regnes ikke med i gjennomsnittet

Klimaholdninger

[FNs klimapanel²](#) konkluderer med at det meste av klimaendringene er menneskeskapt. Årets bærekraftsundersøkelse viser at nesten seks av ti nordlendinger støtter denne konklusjonen, omtrent det samme som i 2023.

Figur 1: Holdninger til klimaendringer og forbruk. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

En undersøkelse som [Peritia³](#) gjennomførte i 2022, viser at seks av ti tror at klimaendringer i hovedsak er menneskeskapt, mens én av fire tror at dette ikke stemmer. Dette er omtrent tilsvarende som våre funn. Samme undersøkelse viser også at nordmenn generelt er mindre enige i at klimaendringene er menneskeskapt, sammenlignet med innbyggere i andre europeiske land.

Selv om nesten seks av ti nordlendinger mener at klimaendringene i stor grad er menneskeskapt, så er det «bare» fire av ti som mener at eget forbruk har en betydning for klimaendringene. Dette er en nedgang fra i fjor, da drøyt fem av ti mente at eget forbruk har en betydning for klimaendringene. Sammenlignet med den øvrige befolkningen i Norge, er innbyggerne i nord litt mindre bevisste på at deres forbruk har innvirkning på klimaendringene.

Kjønn og alder er viktig for hvilken oppfatning man har om årsakene til klimaendringene og synet på konsekvensene av eget forbruk på dette. Kvinner er mer bevisste enn menn på at deres eget forbruk har innvirkning på klimaendringene, mens de yngste i størst grad mener at klimaendringene er menneskeskapt. Aldersforskjellen på hvorvidt man mener at klimaendringene er menneskeskapt er nokså lik for kvinner og menn.

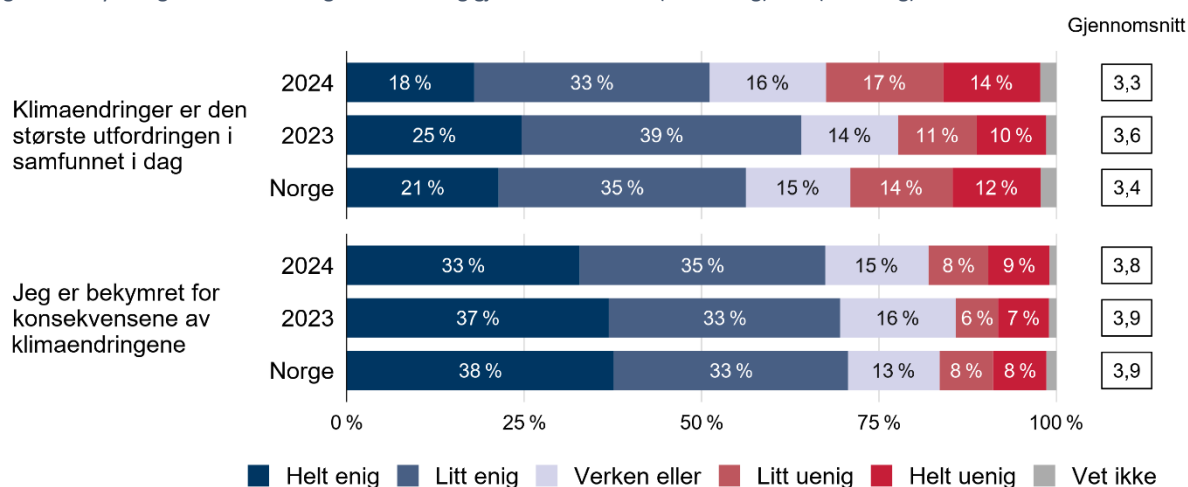
Vi finner også forskjellige holdninger blant personer med ulikt utdanningsnivå. De som har høyere utdanning fra et universitet eller en høyskole, mener i større grad at klimaendringene er menneskeskapt. De er også mer bevisste på konsekvensene av eget forbruk for klimaendringene, sammenlignet med dem som ikke har slik utdanning. Det er også forskjeller på de som har høyere utdanning av kort og lang varighet (fem år eller mer), og det er de med lang universitets- og høyskoleutdanning som i størst grad mener klimaendringene er menneskeskapt som mener deres forbruk har betydning for klimaendringene.

Innad i Nord-Norge er det noen forskjeller mellom kommunestørrelse og holdninger knyttet til klimaendringer og forbruk. Innbyggerne i de største kommunene mener i større grad enn innbyggerne i de mindre kommunene at klimaendringene er menneskeskapt og at deres forbruk har betydning for klimaendringene, og det er i innbyggerne i Tromsø som er aller mest enige i dette.

Færre mener klimaendringer er den største utfordringen i samfunnet i dag

Halvparten av nordlendingene deler oppfatningen om at klimaendringer er den største utfordringen i samfunnet i dag. Sammenlignet med i fjor har andelen som mener at klimaendringer er den største utfordringen i samfunnet i dag gått ned med 13 prosentpoeng.

Figur 2: Bekymring for klimaendringer. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

Selv om nordlendingene i mindre grad mener at klimaendringer er den største **utfordringen** i samfunnet, er de omtrent like bekymret for **konsekvensene** av klimaendringene som det de var i 2023. Nesten syv av ti sier de er bekymret for konsekvensene av klimaendringene, omtrent det samme som i fjor. Selv om disse resultatene kan virke motstridende, kan det være gode grunner til dette. Blant annet er det flere samfunnsproblemer som «konkurrerer» om oppmerksomheten nå enn det var tidligere. Det har for eksempel oppstått en ny krig i Gaza, i tillegg til krigen i Ukraina. De siste årene har også vært preget av økte kostnader for husholdninger, blant annet ved økte priser på dagligvarer og økte renter. I Nord-Norge ser vi at de som sier at det er vanskelig å klare seg på sin nåværende inntekt, i mindre grad opplever klimaendringene som den største samfunnsutfordringen, sammenlignet med andre.

Når vi går inn i detaljene for resultatene, ser vi at bekymringen for klimaendringer er større blant kvinner enn blant menn, slik det også var i fjorårets undersøkelse. Samtidig mener kvinner i større grad enn menn at klimaendringer er den største utfordringen i samfunnet i dag. Altså er det først og fremst menn som mener det finnes større samfunnsutfordringer enn klimaendringer.

Vi ser også en sammenheng mellom hvor bekymret man er for klimaendringer og utdanningsnivå. De som har høyere utdanning opplever i større grad klimaendringene som den største utfordringen i samfunnet enn de som ikke har slik utdanning. De er også mer bekymret for konsekvensene.

Tar vi en titt på kommunestørrelse, ser vi også at innbyggere som bor i de to største kommunene i Nord-Norge er mer bekymret for klimaendringer, enn de som bor i mindre kommuner. De er også mer

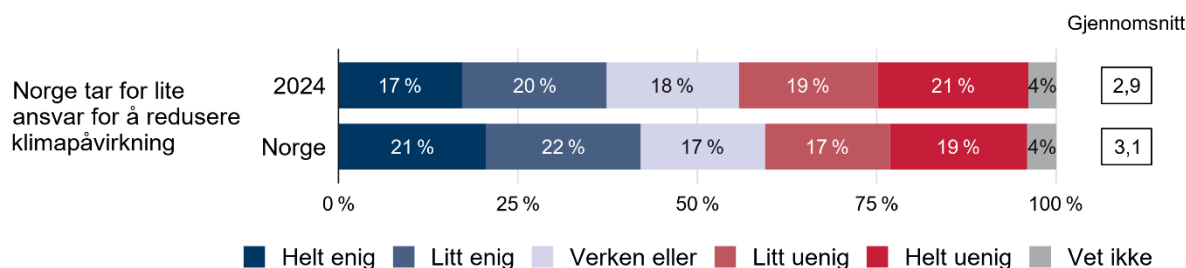

enige i at klimaendringer er den største utfordringen i dag. Det er en større andel i Tromsø enn i Bodø som deler dette synet.

Fire av ti mener at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkning

Gjennom Parisavtalen er alle land forpliktet til å melde inn nye eller oppdaterte utslippsmål hvert femte år. Norge har et [mål](#)⁴ om å redusere utslippet av klimagasser med mellom 50 og 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå. Resultatene fra årets undersøkelse viser at nesten fire av ti nordlendinger mener at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkning. Omtrent like mange sier seg uenige i at Norge tar for lite ansvar. Nordlendinger er litt mindre enige i at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkning enn den øvrige befolkningen i Norge.

Figur 3: Norges ansvar for å redusere klimapåvirkning. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

Ser vi nærmere på resultatene, ser vi at andelen som mener at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkning er større blant kvinner enn blant menn – 44 prosent av kvinner og 31 prosent av menn sier seg enige i påstanden. Vi finner også en sammenheng mellom utdanningsnivå og hvorvidt man mener at Norge tar for lite ansvar, der de med lengst utdanning er mest enige.

Det er større enighet om at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkningen i de største kommunene enn blant de minste, og innbyggerne i Tromsø er aller mest enig i at Norge tar for lite ansvar.

Sammensatt mål på klimaholdninger

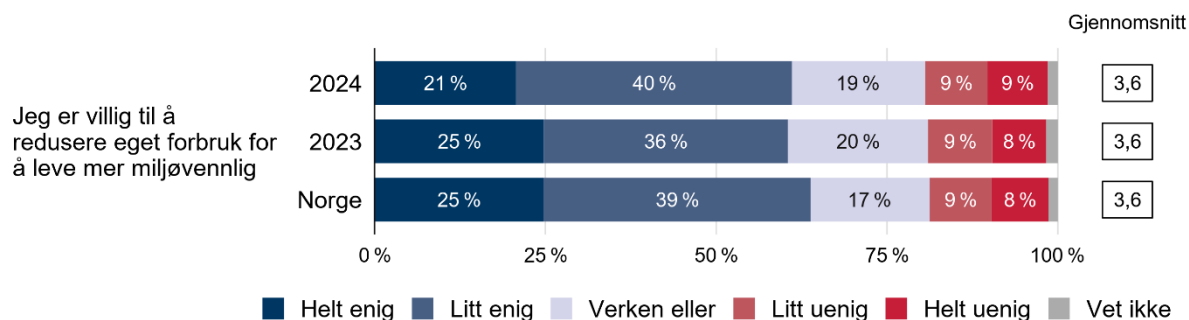
Basert på gjennomsnittet av svarene på spørsmålene i figurene over (figur 1, 2 og 3), har vi konstruert et samlemål for klimaholdninger. Dette samlemålet varierer fra 1 til 5, der 1 representerer de som er minst bevisste om klimaendringene og 5 representerer de som er mest bevisste på klimaendringene.

Innbyggerne i Nord-Norge får samlet sett en indeksskår på 3,3 – et svært likt resultat som i Norge ellers. Respondenter i Tromsø får en litt høyere skår enn de andre kommunene. Vi ser også at det er en tydelig sammenheng med kjønn, der kvinner er mer opptatt av klima enn hva menn er. Vi ser også at det er en klar sammenheng med utdanning, jo høyere utdanning man har, jo høyere skår får man på klimaholdninger. Dette ligner svært på resultatene i de tidligere spørsmålene, altså har kjønn-, utdanning- og kommuneforskjellene en påvirkning over flere spørsmål.

Seks av ti nordlendinger er villige til å redusere eget forbruk for å leve mer miljøvennlig

Resultatene over viste at drøyt fire av ti nordlendinger er uenige i at deres forbruk ikke har en påvirkning på klimaendringen, og vi omtalte disse som bevisste på konsekvensene av sitt eget forbruk. Vi ser også at seks av ti er villige til å redusere eget forbruk for å leve mer miljøvennlig.

Figur 4: Vilje til å redusere eget forbruk. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

En større andel kvinner enn menn sier at de er villige til å redusere eget forbruk for å leve mer miljøvennlig. Videre ser vi at de som har høyere utdanning i størst grad sier seg villige til å redusere eget forbruk. Egenvurdert inntekt har også en påvirkning, og vi ser at de som sier det er svært vanskelig å klare seg økonomisk er mindre villige til å redusere forbruket sitt, sammenlignet med de som har det svært godt økonomisk. En mulig årsak til dette kan være at denne gruppen har et mindre forbruk, og dermed ikke ser samme mulighet til å redusere forbruket.

Vi ser en sammenheng mellom nordlendingenes bevissthet til egen klimapåvirkning og deres vilje til å redusere eget forbruk. 80 prosent av de som mener at deres forbruk har betydning for klimaendringene også svarer at de er villige til å redusere eget forbruk for å leve mer miljøvennlig. Vi ser også at de som mener at Norge tar for lite ansvar for å redusere klimapåvirkningen er mer villige til å redusere sitt eget forbruk, enn de som er uenige i at Norge tar for lite ansvar.

Strategi og målsetninger blant bedrifter og kommuner

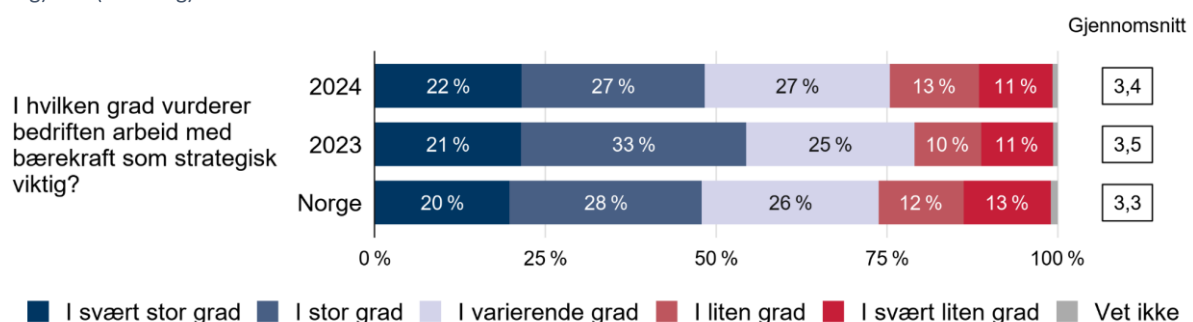
Ifølge NHO⁵ er det avgjørende for norske bedrifter å jobbe med bærekraft, både for å imøtekomme internasjonale og nasjonale krav, men også med tanke på konkurransekraft og omdømme. I tillegg anslår FN⁶ at to tredjedeler av de 169 delmålene til FNs bærekraftsmål bare kan nås gjennom lokal og regional handling. Kommunene blir dermed avgjørende i utviklingen av et bærekraftig samfunn.

I denne delen ser vi nærmere på om bedrifter i regionen vurderer bærekraft som strategisk viktig, og hvem som har størst innflytelse på om det er viktig. Videre ser vi på hvem som har hovedansvaret for bærekraft og hvem som er den viktigste rådgiveren for bærekraftsspørsmål i bedrifter og kommuner. Til sist skal vi også se nærmere på om bedrifter og kommuner har konkrete mål for å kutte utslipp, og om de har klimaregnskap.

Halvparten av bedriftene de mener arbeid med bærekraft er strategisk viktig

Bedriftene i Nord-Norge er noe delte om hvor strategisk viktig de mener arbeid med bærekraft er. Omtrent halvparten mener det i stor eller svært stor grad er viktig, mens 24 prosent mener det i liten eller svært liten grad er viktig. Dette er omtrent likt som i 2023, og likt som i øvrige deler av landet.

Figur 5: I hvilken grad vurderer bedriften arbeid med bærekraft som strategisk viktig. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

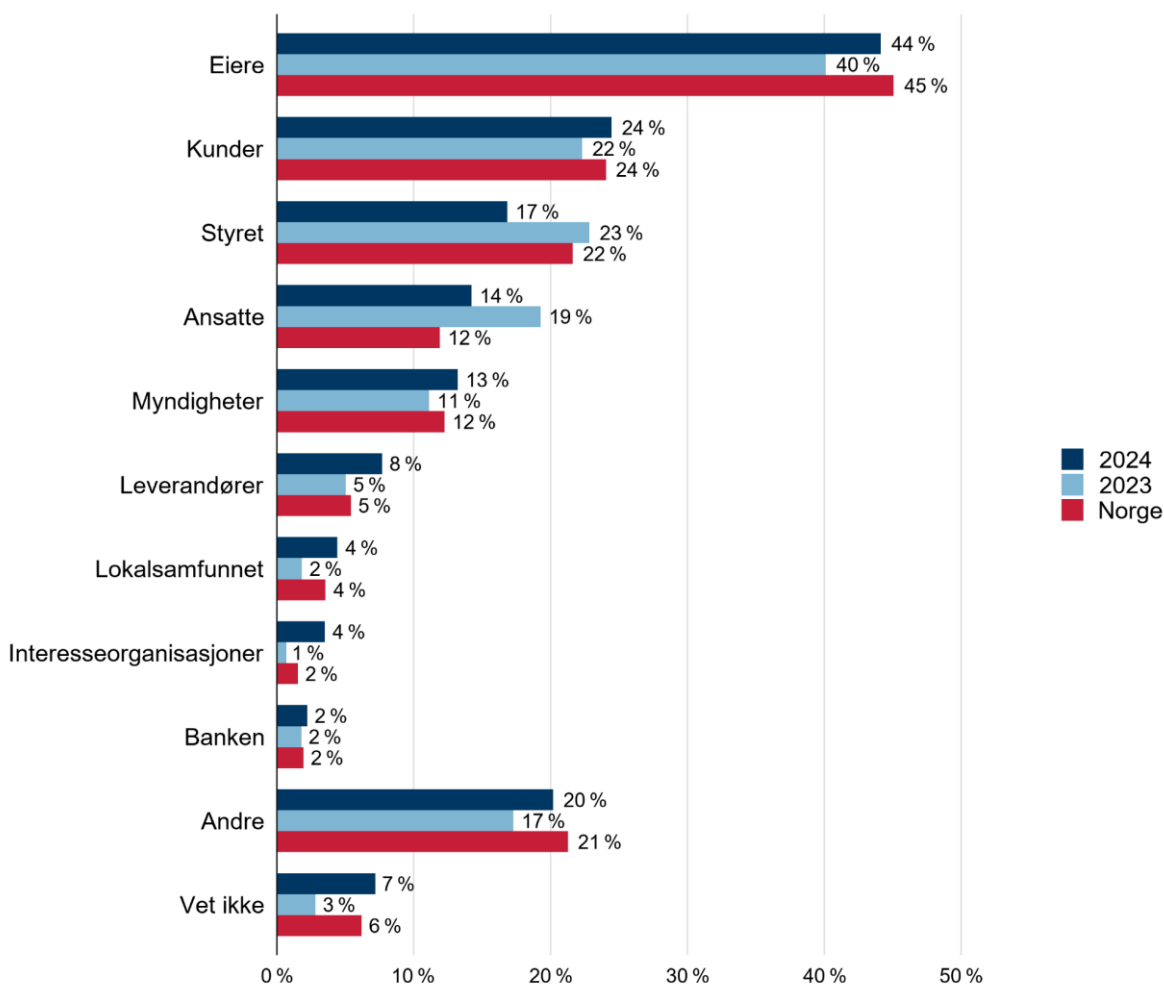

Bedrifter i industri synes arbeid med bærekraft er strategisk viktigere enn hva bedrifter i andre bransjer. Videre ser vi en sammenheng mellom bedriftsstørrelse og hvor viktig man vurderer arbeidet med bærekraft til å være. Bedrifter med 20 ansatte er mer og bedrifter med en omsetning på over 20 millioner vurderer dette som viktigere enn hva mindre bedrifter gjør.

Eiere har størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig

I tillegg til å spørre om bedriften vurderer arbeidet med bærekraft som strategisk viktig, har vi også spurt om hvem det er som har størst innflytelse på denne vurderingen. 44 prosent av bedriftene i Nord-Norge oppgir at eierne har størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig, en lik andel som i Norge. For mange er også kunder (24 %) og styret (17 %) viktige i denne vurderingen. 20 prosent oppgir andre innflytelser enn det som er nevnt i figuren, og de aller fleste svarer her at daglig leder har størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig.

Figur 6: Hvem har størst innflytelse på om bedriften vurderer bærekraft som strategisk viktig? Flere svar mulig.

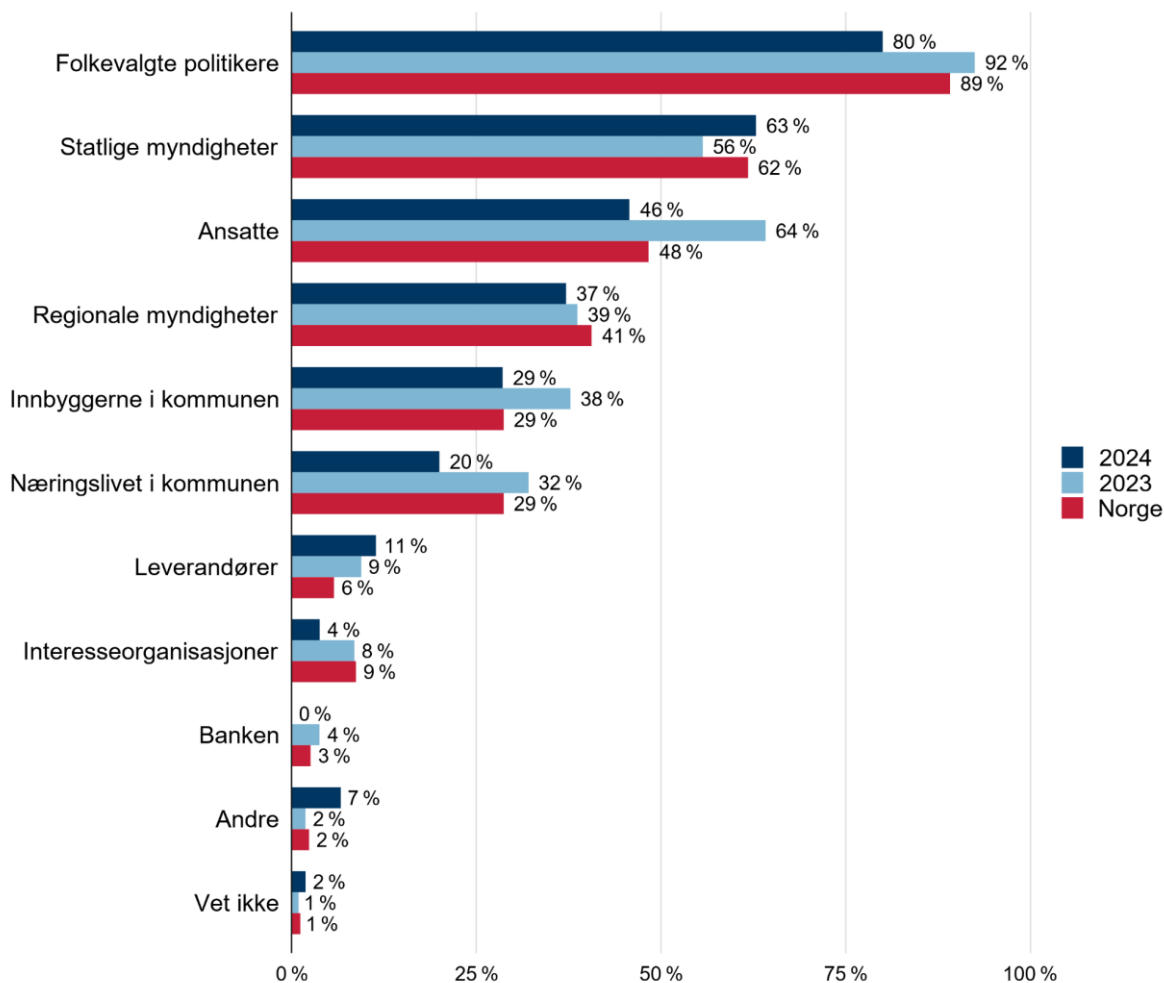

Det er en sammenheng mellom bedriftsstørrelse og hvem bedriftene opplever har størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig. Bedrifter med 20 eller flere ansatte oppgir oftere enn mindre bedrifter at myndigheter har størst innflytelse, mens bedrifter med færre enn 5 ansatte oppgir oftere at eierne har størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig.

Kommunene i Nord-Norge fikk også spørsmål om hvem som har størst innflytelse på om kommunen vurderer bærekraftsarbeidet som strategisk viktig. Tre av ti kommuner i Nord-Norge svarer at innbyggerne har størst innflytelse på dette området. Dette er som i andre norske kommuner. Det er likevel verdt å merke seg at dette er en nedgang på 9 prosentpoeng fra i fjor.

Åtte av ti kommuner svarer at folkevalgte politikere har størst innflytelse på om kommunen vurderer bærekraft som strategisk viktig. Drøyt seks av ti svarer statlige myndigheter og knapt fire av ti svarer regionale myndigheter.

Figur 7: Hvem har størst innflytelse på om kommunen vurderer bærekraft som strategisk viktig? Flere svar mulig. n=53/253

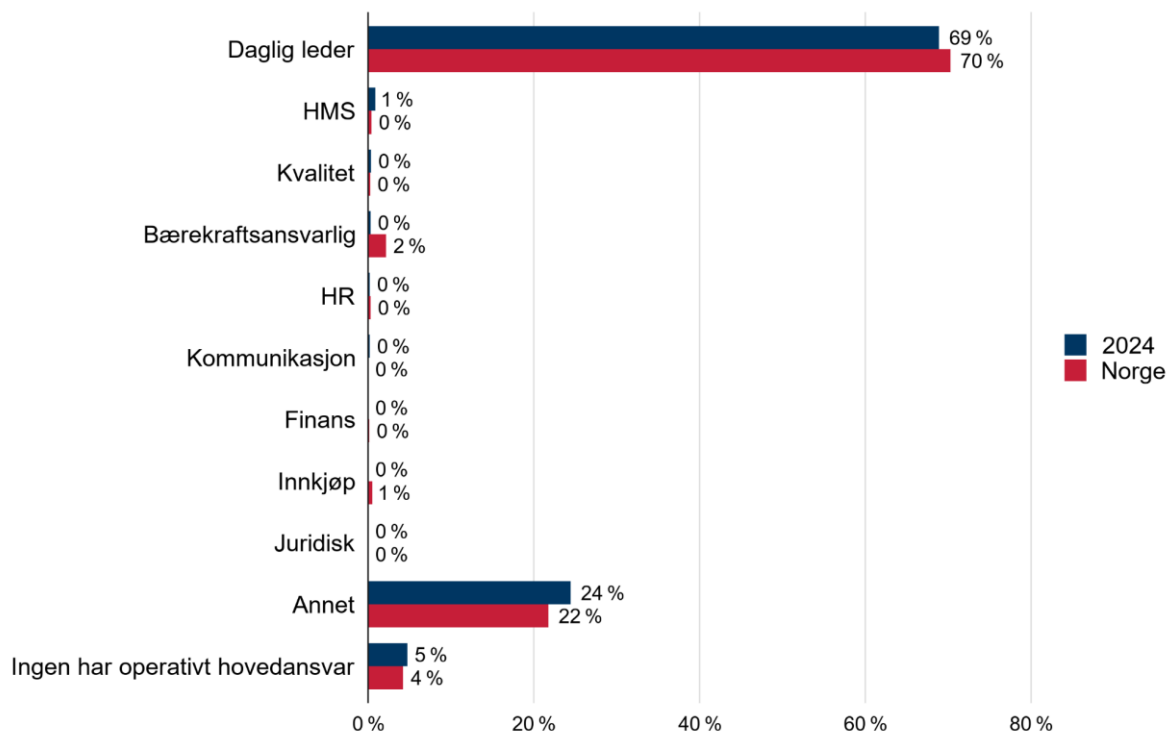

Det er noen forskjeller på hvem kommunen vurderer til å ha størst innflytelse på om bærekraft er strategisk viktig og hvilket fylke kommunen ligger i. Kommuner i Nordland svarer i større grad enn kommuner i andre fylker at statelige myndigheter har størst innflytelse, mens kommuner i Troms svarer i større grad enn kommuner i andre fylker at de ansatte har størst innflytelse.

Syv av ti bedrifter svarer at daglig leder har hovedansvaret for bærekraft

Syv av ti bedrifter i Nord-Norge svarer at daglig leder har operativt hovedansvar for bærekraft i dag. Ingen bedrifter oppgir at bærekraftsansvarlig har ansvaret – til sammenligning svarer to prosent av bedriftene i resten av landet dette.

Figur 8: Hvor i bedriften ligger det operative hovedansvaret for bærekraft?

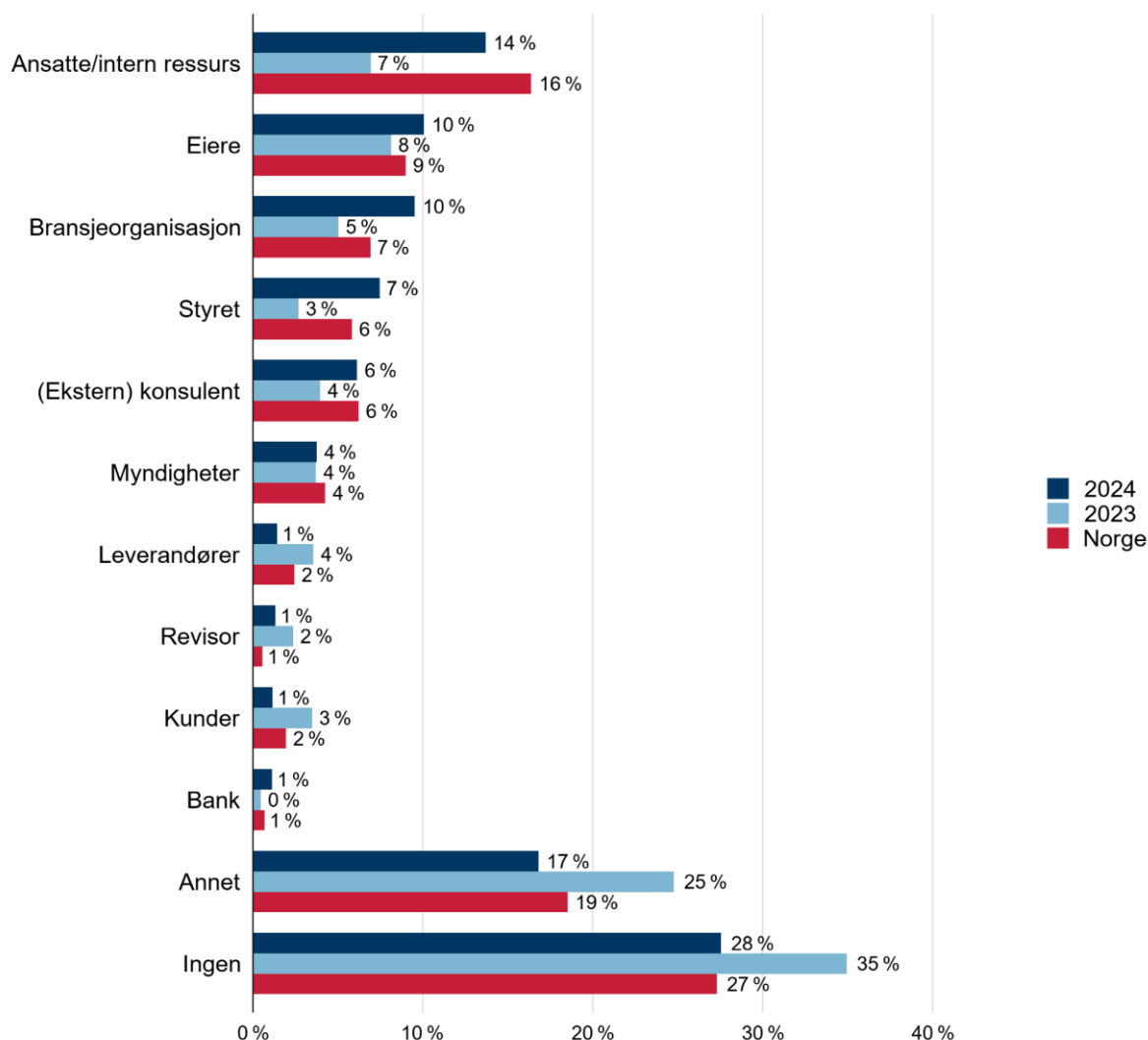
En av fire bedrifter svarer annet enn det som er oppgitt i figuren, og noe av det som går igjen er styret, ledelsen og eierne. Fem prosent av bedriftene svarer at ingen har operativt hovedansvar for bærekraft.

Ser vi nærmere på bransje, så finner vi at en større andel av bedriftene i industri svarer at daglig leder har det operative hovedansvaret for bærekraft: 86 prosent av bedriftene i industribransjen svarer dette mot en andel på mellom 53 og 73 prosent i de øvrige bransjene.

Ansatte er bedriftens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft

Tidligere i rapporten har vi sett at eierne er viktigst for om bedriftene vurderer arbeidet med bærekraft som strategisk viktig eller ikke, etterfulgt av kunder og styret. Eierne og styret er også blant de viktigste rådgiverne for bedriftene i spørsmål om bærekraft, men det er ansatte/interne ressurser som blir nevnt av flest bedrifter.

Figur 9: Hvem er bedriftens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft?

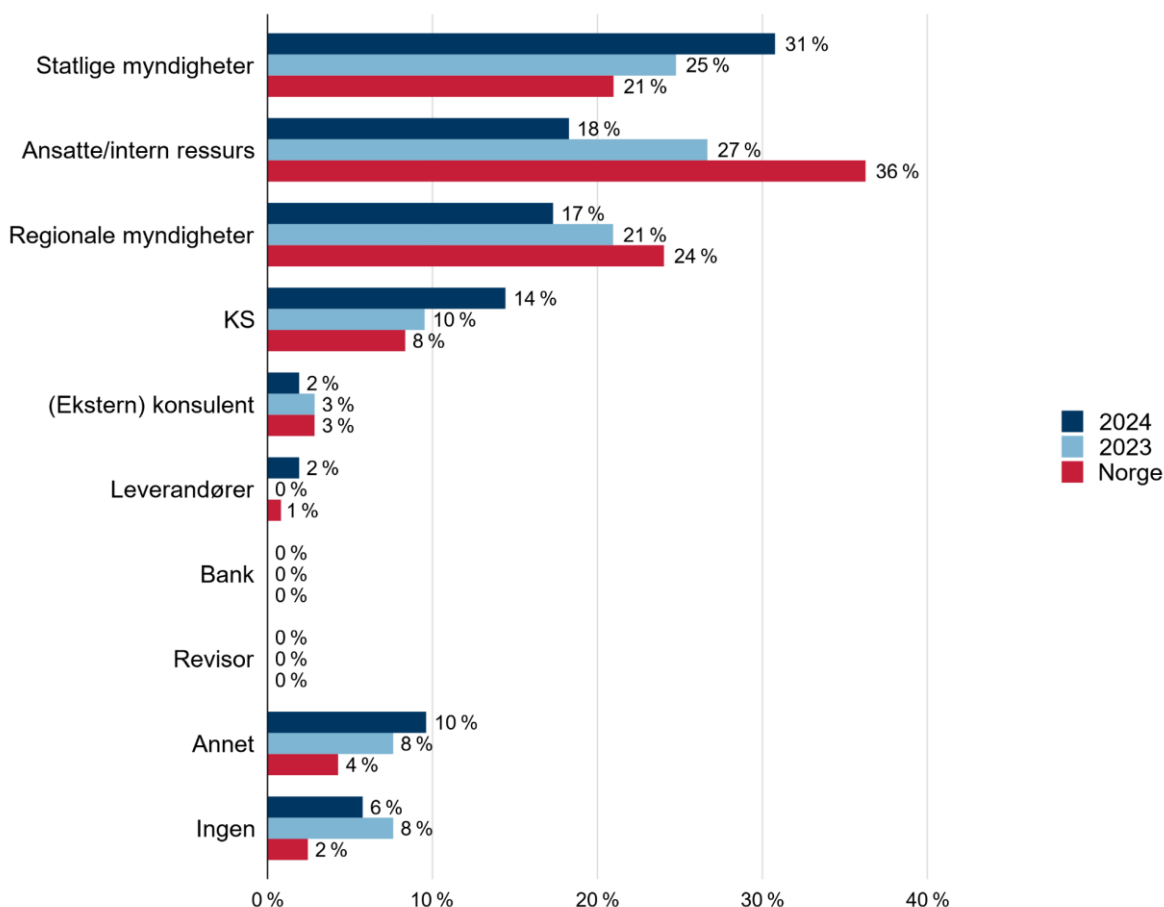

Nesten en av tre bedrifter oppgir «ingen» som den viktigste rådgiveren i spørsmål om bærekraft, og det er de minste bedriftene (færre enn fem ansatte) som oftest oppgir dette. Det er også en større andel bedrifter i eiendomsbransjen som ikke har noen som fungerer som viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft, sammenlignet med bedrifter i andre bransjer. 17 prosent oppgir andre rådgivere enn det som vises i figuren.

Sammenlignet med i 2023 er det en økning i andelen bedrifter som svarer at de ansatte er bedriftens viktigste rådgiver. Det er også en økning i andelen som svarer at styret er det.

Ser vi nærmere på fylkene, er det en større andel blant bedrifter i Finnmark som svarer at eksterne konsulenter er bedriftens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft. 14 prosent av bedriftene i Finnmark svarer dette, mot 3 prosent i Troms og 5 prosent i Nordland.

Figur 10: Hvem er kommunens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft? n=52/246

Myndighetene er en langt viktigere rådgiver for kommunene enn for bedriftene. Tre av ti kommuner oppgir statlige myndigheter og nesten to av ti oppgir regionale myndigheter som viktigste rådgiver for kommunen. Selv om forskjellen mellom kommuner i Nord-Norge og andre kommuner er relativt stor er den ikke statistisk signifikant, og vi kan dermed ikke si om forskjellen er tilfeldig eller ikke.

To av ti kommuner sier at ansatte eller intern ressurs er viktigste rådgiver, mens sammenlignet med andre norske kommuner, er det atskillig færre kommuner i Nord-Norge som sier at ansatte eller intern ressurs er de viktigste rådgiverne for kommunen i spørsmål om bærekraft.

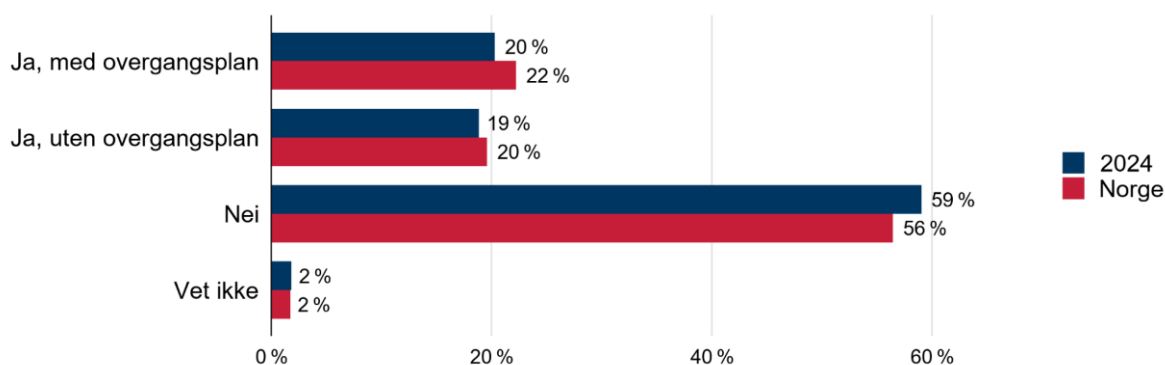
Seks prosent av kommunene i Nord-Norge svarer «ingen» på spørsmål om hvem som er kommunens viktigste rådgiver.

Fire av ti bedrifter har konkrete mål for å kutte utslipp, men bare halvparten har en overgangsplan

Fire av ti nordnorske bedrifter har konkrete mål for å kutte utslipp, men bare halvparten av disse har en overgangsplan for å nå målene. Seks av ti bedrifter oppgir at de ikke har konkrete mål for å kutte utslipp. Dette er omtrent likt som i bedrifter i andre deler av landet.

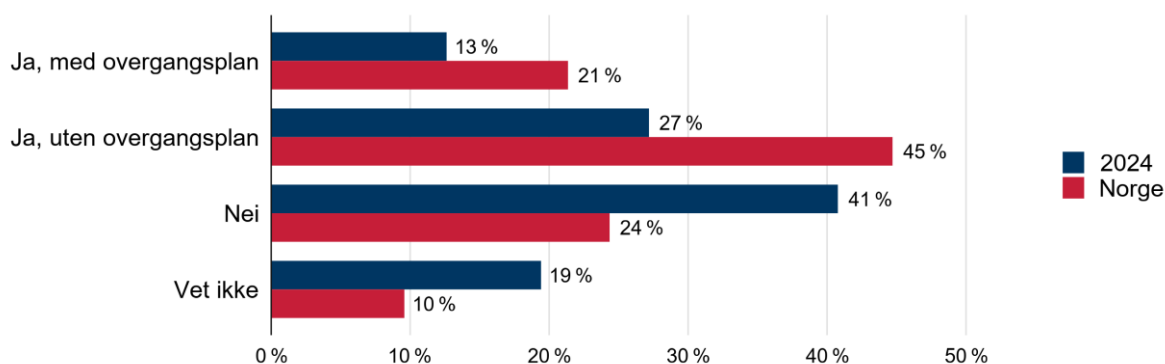
Figur 11: Har bedriften konkrete mål for å kutte utslipp, og omfatter det en overgangsplan?

Jo større bedriftene er, desto vanligere er det å ha konkrete mål for å kutte utslipp med en overgangsplan. Andelene varierer fra 12 prosent blant de minste bedriftene (under fem ansatte) til 37 prosent blant de største bedriftene (20 eller flere ansatte).

Sammenlignet med bedriftene, er det omtrent like vanlig blant kommunene å ha konkrete mål for å kutte utslipp, men det er mindre vanlig at kommunene har en overgangsplan.

Figur 12: Har kommunen konkrete mål for å kutte utslipp, og omfatter det en overgangsplan? n=52/251

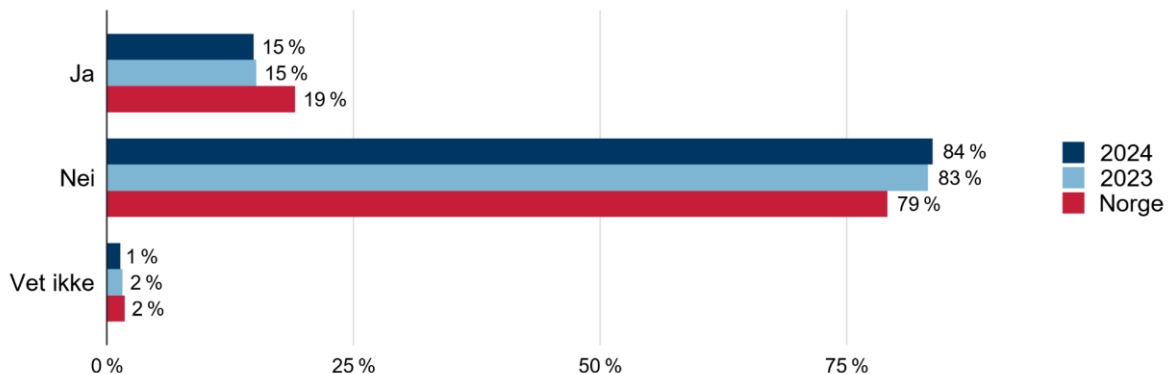

Sammenlignet med andre kommuner i Norge, er det færre kommer i Nord-Norge som svarer at de har konkrete mål for å kutte utslipp. I store kommuner (innbyggertall på 50.000 eller mer) er det mer vanlig å ha konkrete mål med en overgangsplan (45 %), enn det er i mindre kommuner (mellom 0 og 6 %).

Flere kommuner enn bedrifter oppgir at de har et klimaregnskap

Et klimaregnskap er en oversikt over utslippene til en bedrift i løpet av et år. Gjennom [klimaregnskapet](#)⁷ får bedriften kartlagt hvordan de ulike aktivitetene i bedriften er med på å påvirke klimaet, og hvor tiltak kan iverksettes. 15 prosent av bedriftene i Nord-Norge har et klimaregnskap, likt som i 2023. Det er ingen stor forskjell mellom bedriftene i Nord-Norge og bedriftene andre steder i landet.

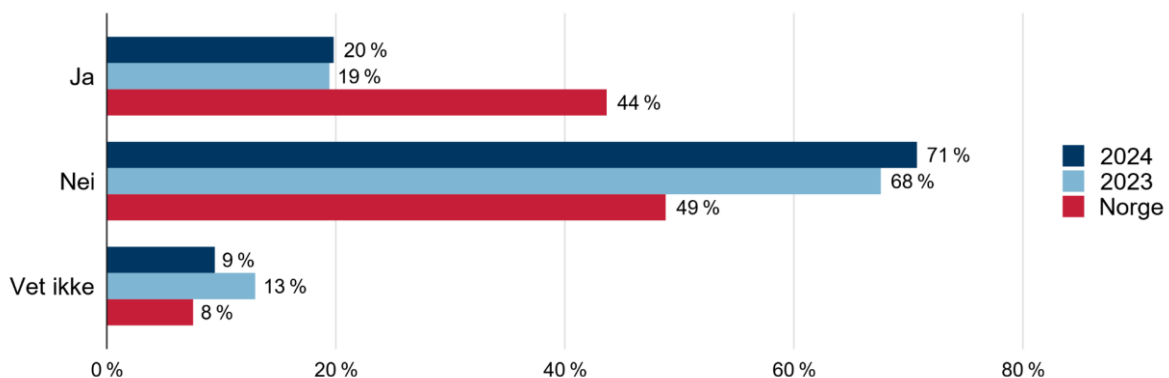
Figur 13: Har din bedrift et klimaregnskap?

Som ved spørsmålet om bedriften har konkrete målsetninger for å kutte utslipp, er det også her sammenheng mellom bedriftsstørrelse og andelen som svarer at de har et klimaregnskap. De største bedriftene (over 20 ansatte) svarer i større grad enn de små bedriftene at de har klimaregnskap – 45 prosent svarer at de har, mot kun ni prosent blant de minste bedriftene (færre enn 5 ansatte).

Andelen bedrifter som har klimaregnskap er større blant bedrifter som har en overgangsplan for kutt av utslipp, enn blant bedrifter som ikke har en slik overgangsplan.

Figur 14: Har din kommune et klimaregnskap? n=53/251

Klimaregnskap er heller ikke særlig utbredt blant nordnorske kommuner; kun to av ti nordnorske kommuner har klimaregnskap. Dette skiller seg fra kommuner i andre deler av landet, hvor halvparten svarer at de har klimaregnskap. Totalt i Norge er det 44 prosent av kommunene som oppgir at de har klimaregnskap.

Bærekraftige valg

[Bærekraftsmålrapporten 2023⁸](#) viser at Norge har utfordringer med å oppnå flere av FNs bærekraftsmål. Noen av utfordringene ligger i å bevare økosystemer og naturmangfoldet, og å ha ansvarlig forbruk og produksjon. Blant annet kommer det frem i rapporten at nordmenn kaster for mye elektronisk avfall og spiser for mye kjøtt.

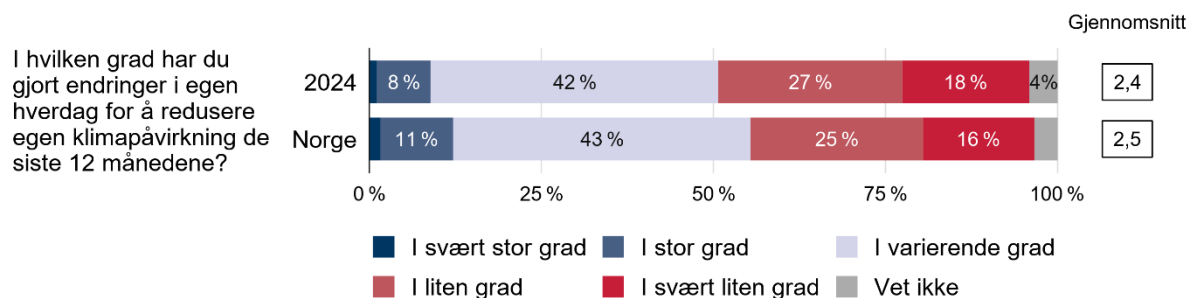
I denne delen ser vi om innbyggerne i landsdelen har gjort bærekraftrelevante endringer, hvilke tiltak de har gjort, og hva som er motivasjonen bak disse tiltakene. Vi ser også på om bedrifter og kommuner har gjort endringer i sin forretningsmodell på grunn av klimaendringer, og på deres betalingsvilje.

Drøyt fire av ti har i liten grad gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning

Seks av ti nordlendinger er villige til å redusere eget forbruk for å leve mer miljøvennlig, men hvordan gjenspeiles dette i innbyggernes handlinger? I undersøkelsen ba vi deltakerne om å vurdere hvor omfattende endringer de har gjort i egen hverdag det siste året.

Kun ni prosent sier at de i stor eller svært stor grad har gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning i løpet av de siste tolv månedene. Samtidig sier drøyt fire av ti at de i liten eller svært liten grad har gjort endringer, og omtrent like mange sier at de i varierende grad har gjort endringer. Dette betyr at de fleste ikke har gjort betydelige endringer i egen hverdag de siste tolv månedene. Innbyggerne i Nord-Norge har i mindre grad gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning de tolv siste månedene, sammenlignet med innbyggerne i øvrige deler av landet.

Figur 15: I hvilken grad har du gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning de siste 12 månedene? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Vi finner igjen noen av de samme mønstrene som vi så i viljen til å gjøre endringer i egen hverdag. Kvinner sier i større grad enn menn at de har gjort endringer i hverdagen sin det siste året for å redusere klimapåvirkningen. Også de med høyere utdanning sier i større grad at de har gjort endringer enn det de med lavere utdanning gjør. Vi finner derimot ingen forskjeller etter egenvurdert inntekt.

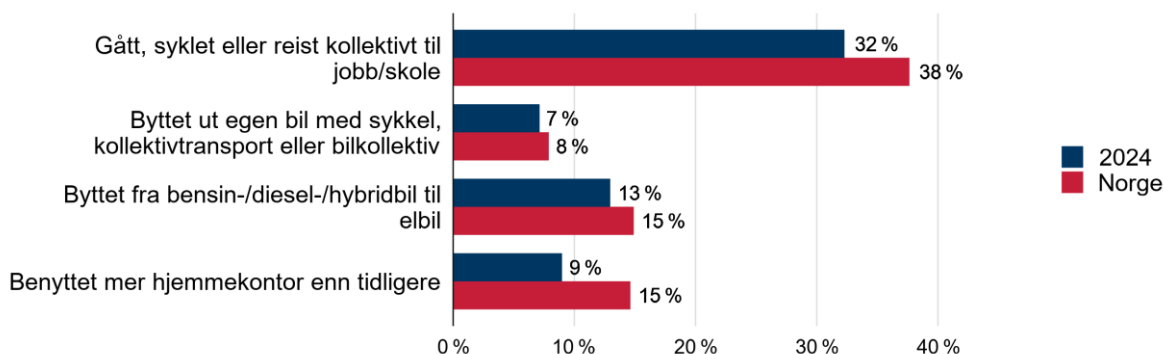
Vi ser også at de som mener at deres forbruk ikke har betydning for klimaendringene, også i mindre grad har gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning, sammenlignet med de som mener at deres forbruk har en betydning for klimaendringene.

Én av tre har gått, syklet eller reist kollektivt til jobb eller skole

Etter at vi ba om en vurdering om hvor mye man har gjort for å redusere egen klimapåvirkning, ba vi deltakerne i undersøkelsen om å svare på om de har gjort noen av klimatiltakene vi listet opp for dem de siste tolv månedene.

Ganske mange nordlendinger har gjort mer miljøvennlige valg for reisene sine de siste tolv månedene. Én av tre innbyggerne i Nord-Norge har gått, syklet og reist kollektivt til jobb eller skole i løpet av de siste tolv månedene, drøyt en av ti har byttet fra bensin-/diesel- eller hybridbil til elbil og knapt én av ti har byttet ut egen bil med sykkel, kollektivtransport eller bilkollektiv. Ni prosent sier de har benyttet mer hjemmekontor enn tidligere, og de har dermed redusert behovet for reiser. Denne andelen er noe lavere enn i landet ellers.

Figur 16: Klimavennlige transportvalg i hverdagen.

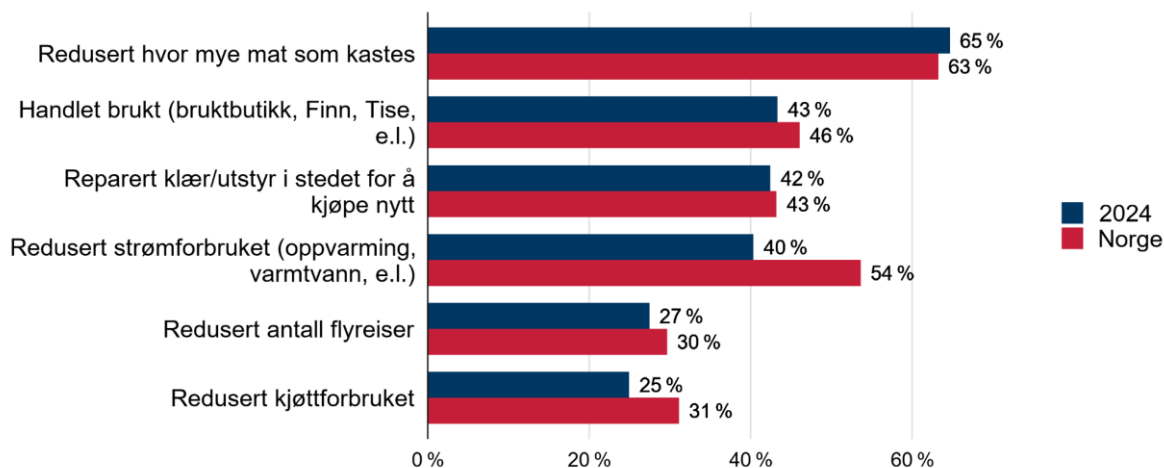
Sammenligner vi med øvrige deler av landet, er det færre nordlendinger som oppgir at de har gått, syklet og reist kollektivt til jobb i løpet av de siste tolv månedene. Dette bør ses i sammenheng med at Nord-Norge som én region et svært stort område, med 35 prosent av Norges totale areal. Samtidig har store deler av Nord-Norge dårlig tilgang på kollektivtransport, sammenlignet med andre deler av landet. Ser vi på resultatene opp mot kommunestørrelse, har en større andel av innbyggerne i de største kommunene (innbyggertall på 50.000 eller mer) gått, syklet eller reist kollektivt (46 %), sammenlignet med innbyggerne i mindre kommuner (mellom 22 og 27 %).

Andelen som har byttet fra bensin-/diesel- eller hybridbil til elbil er større i Nordland enn i Troms og Finnmark. Videre ser vi en sammenheng mellom husholdningsstørrelse og andelen som har byttet fra bensin-/diesel- eller hybridbil til elbil, der andelen som har byttet øker med husholdningsstørrelse.

Fire av ti har redusert strømforbruket de siste tolv månedene

Mange har gjort tiltak som reduserer forbruket og klimaavtrykket. 65 prosent av innbyggerne i Nord-Norge har redusert mengden mat de kaster i løpet av de siste tolv månedene. Fire av ti har redusert strømforbruket, og omtrent samme andel har handlet brukt og reparert klær og/eller utstyr i stedet for å kjøpe nytt. Én av fire har redusert kjøttforbruket og omtrent samme andel har redusert antall flyreiser i løpet av de siste tolv månedene.

Figur 17: Forbruksreduksjon og gjenbruk.

Sammenlignet med andre området i Norge, sier en litt mindre andel i Nord-Norge at de har redusert strømforbruket, og dette kan ha sammenheng med at strømprisene i Nord-Norge ikke har vært like høye som i sørlige deler av Norge.

En større andel kvinner enn menn sier at de har gjort de ulike tiltakene, og det er særlig reparasjon av klær og utstyr og reduksjon i kasting av mat som har de største kjønnsforskjellene. Det er mest vanlig å handle brukt blant de som er under 40 år, og andelen som har handlet brukt synker med alderen. Seks av ti under 40 år har handlet brukt, mens dette gjelder drøyt to av ti blant de som er 60 år og eldre.

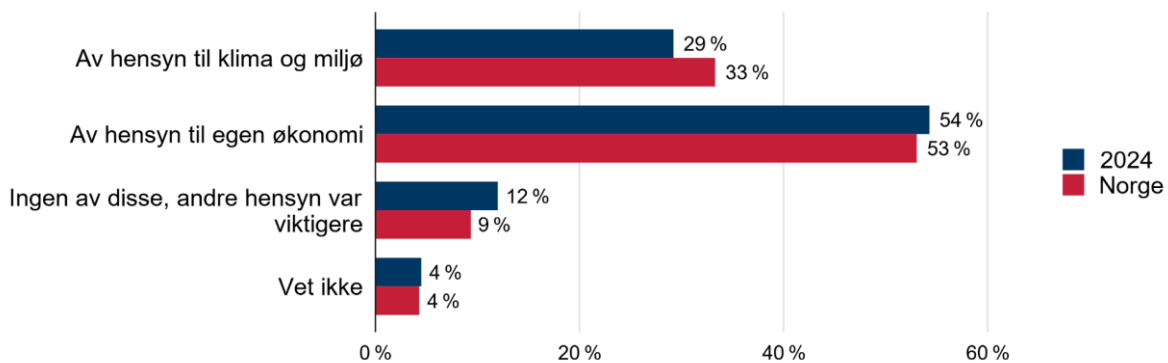
Det er mer vanlig å ha redusert forbruket blant dem som har høyere utdanning enn det er blant dem som ikke har slik utdanning, og utdanningsforskjellen er størst i reduksjon av kjøttforbruk og reparasjon av klær og utstyr.

Familier har i større grad handlet bruk enn andre, og andelen som har handlet brukt er størst blant de som er fire eller flere personer i familien. Seks av ti husholdninger med fire eller flere personer i husstanden har handlet brukt, mens tilsvarende andel er knapt fire av ti blant de som bor alene eller i en husholdning med to personer. Omtrent halvparten av husholdninger med tre personer har handlet brukt.

Tre av ti reduserte forbruket av hensyn til klima og miljø – økonomi er den viktigste årsaken til forbruksreduksjon

De som svarte at de hadde handlet brukt, reparert klær og/eller utstyr eller på andre måter redusert forbruket sitt de siste tolv månedene, fikk spørsmål om hvorvidt de gjorde dette i hovedsak av hensyn til klima og miljø, eller om de gjorde det av hensyn til egen økonomi. Over halvparten av nordlendingene svarte at de gjorde dette i hovedsak av hensyn til egen økonomi, mens tre av ti svarte at de gjorde det av hensyn til klima og miljø. For drøyt én av to var andre hensyn viktigere. Dette viser at økonomi er en viktig faktor når det gjelder valget om å redusere eget forbruk. Samtidig er det litt færre i Nord-Norge som setter hensynet til klima og miljø først.

Figur 18: I forrige spørsmål svarte du at du gjorde tiltak som å handle brukt, redusere forbruket og/eller reparere klær/utstyr – gjorde du dette i hovedsak av hensyn til klima og miljø, eller av hensyn til din egen økonomi?

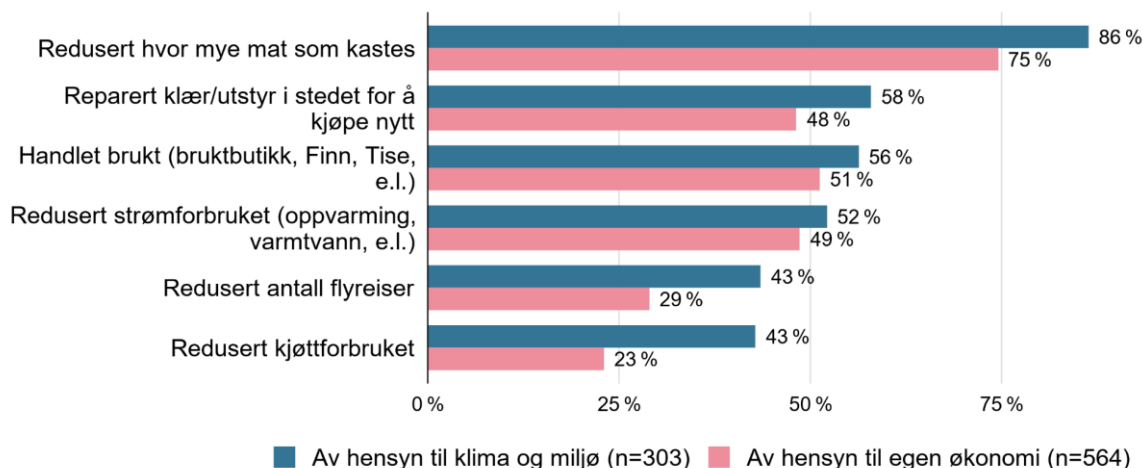
Hvorvidt man har gjennomført tiltak på grunn av egen økonomi eller på grunn av klima og miljø, har sammenheng med kjønn og alder. Det er en større andel kvinner enn menn som svarer at de har gjort tiltak i hovedsak av hensyn til klima og miljø. Vi finner også noen aldersforskjeller, og de i alderen 60–69 år svarer i større grad enn andre at de har gjort tiltak av i hovedsak av hensyn til klima og miljø. De som er 30–39 år svarer i større grad at de har gjort tiltak i hovedsak av hensyn til egen økonomi.

Utdanning påvirker også, og de som har universitets- eller høyskoleutdanning har i større grad gjort tiltak i hovedsak av hensyn til klima og miljø, enn de som har grunnskole eller videregående skole som høyeste utdanning.

At mange har gjort tiltak av hensyn til egen økonomi kan ses i sammenheng med dyrtid og en økt økonomisk utrygghet i Norge. En undersøkelse gjennomført av SIFO⁹ i august 2023, viser at drøyt halvparten av husstandene måtte stramme inn på forbruket de siste seks månedene, for å få endene til å møtes. Fire av ti husstander reduserte strømforbruket, og drøyt tre av ti kuttet ned på mat. I Nord-Norge ser vi at de som sier at det er vanskelig eller svært vanskelig å klare seg på sin nåværende inntekt, i større grad svarer at de har gjort tiltak av hensyn til egen økonomi, sammenlignet med de som har det bra eller svært bra økonomisk. Dette er samme mønster som i øvrige deler av landet. Til tross for at det i de siste tolv månedene har vært flere rentehevinger, er det ingen forskjell mellom de som eier eller leier bolig i hvorfor de har kuttet i forbruket.

I figuren under vises prosentgrunnlaget ut ifra hvor mange av de som har redusert forbruk av hensyn til egen økonomi og av hensyn til klima og miljø. Resultatet forteller oss at motivasjonen som oppgis spiller en rolle for hvilke tiltak som er gjort.

Figur 19: Hvilke tiltak man har gjort av hensyn til klima og miljø og av hensyn til egen økonomi

De som har redusert forbruket sitt i hovedsak av hensyn til klima og miljø, har gjennomført flere typer tiltak enn dem som i hovedsak gjorde det av hensyn til egen økonomi. Andelen som har redusert kjøttforbruket, redusert mengden mat som kastes og reist mindre med fly, er vesentlig høyere blant dem som oppgir hensyn til klima og miljø som hovedårsak.

Selv om det er flere totalt som har svart at de har redusert forbruket sitt i hovedsak på grunn av egen økonomi, så har de gjennomført relativt klart færre tiltak i forhold til de som har gjort tiltak av hensyn til klima og miljø. Dette kan tyde på at de som reduserer forbruket sitt av hensyn til klima og miljø har en større motivasjon for forbruksreduksjonen enn de som i større grad gjør det av nødvendighet. Som nevnt tidligere, er det en sammenheng mellom hovedårsaken til forbruksreduksjon og økonomisk situasjon, hvor de som har det svært vanskelig for å klare seg inntekten i størst grad har gjort tiltak av hensyn til egen økonomi.

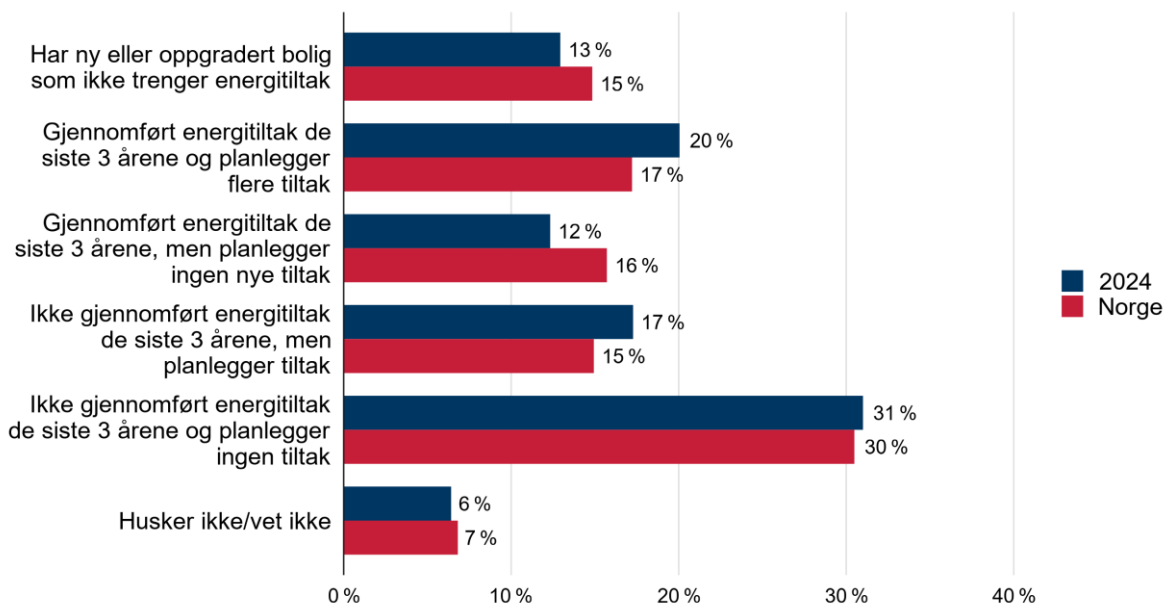
Likevel må det understrekes at mange reduserte forbruket sitt totalt sett, uavhengig av grunn. Hvorvidt man har redusert forbruket sitt på grunn av egen økonomi eller på grunn av klima og miljø har ingen påvirkning på effekten av forbrukskuttet. Likevel kan man anta at de som har gjort tiltak av hensyn til klima og miljø, trolig vil fortsette med dette i fremtiden, mens de som har gjort tiltak av hensyn til egen økonomi kan være tilbøyelig for å øke forbruket sitt dersom de får bedre økonomi.

Én av tre har gjennomført energitiltak for boligen sin i løpet av de siste tre årene

Energimerking¹⁰ er viktig for å få kunnskap om hvor energieffektiv boligen er, hvilke energikilder som kan brukes til oppvarming og hvordan man kan gjøre boligen mer energieffektiv. Energimerkingen gir boligen en klassifisering som går fra A (svært energieffektiv) til G (lite energieffektiv).

Resultater fra årets undersøkelse viser at kun én av fire i Nord-Norge vet hvilken energiklasse boligen sin har, litt færre enn befolkningen i andre deler av landet. Av dem som eier boligen de bor i, har én av tre gjennomført energitiltak de siste tre årene, og over halvparten av disse planlegger nye tiltak. Nesten halvparten av boligeierne har ikke gjennomført tiltak, men nesten to av ti planlegger tiltak i fremtiden. Drøyt én av ti har ny eller oppgradert bolig som ikke trenger energitiltak.

Figur 20: Andel som har gjort eller planlegger å gjennomføre energiltak for boligen. Prosent av boligeiere. n=955/4.854

Det er en større andel blant de som er 30–39 år som svarer at de ikke har gjort tiltak de siste tre årene, men at de planlegger å gjøre tiltak i fremtiden. Andelen som planlegger tiltak er også større blant de som har enebolig, tomannsbolig eller rekkehus, og blant de som har bolig med dårligst energiklasse (E-G).

Hvordan påvirker pris og energiklasse nordlendingenes boligvalg?

Vi har spurt respondentene om hvilken bolig de ville valgt, dersom de skulle kjøpe bolig i dag. De har fått to alternativer å velge mellom og vi har spesifisert at de to alternativene er nesten identiske med tanke på de egenskapene man ønsker seg. Siden befolkningens preferanser for boliger varierer i veldig stor grad, har vi benyttet generelle egenskaper ved boligene heller enn f.eks. en konkret pris.

Bolig 1 har **energi klasse B, men man må bruke hele budsjettet sitt** og bolig 2 **har lavere energiklasse og man må bruke en mindre del av budsjettet sitt**.¹¹ I spørsmålet har vi også opplyst om at energiklassene går fra A til G.

For å finne ut hvor stor påvirkning pris og energiklasse har på boligvalg, har deltakerne i undersøkelsen fått ulike versjoner av spørsmålet der bolig 2 har en annen energiklasse og pris. Hver person har bare fått én versjon av spørsmålet, og har altså kun svart én gang.

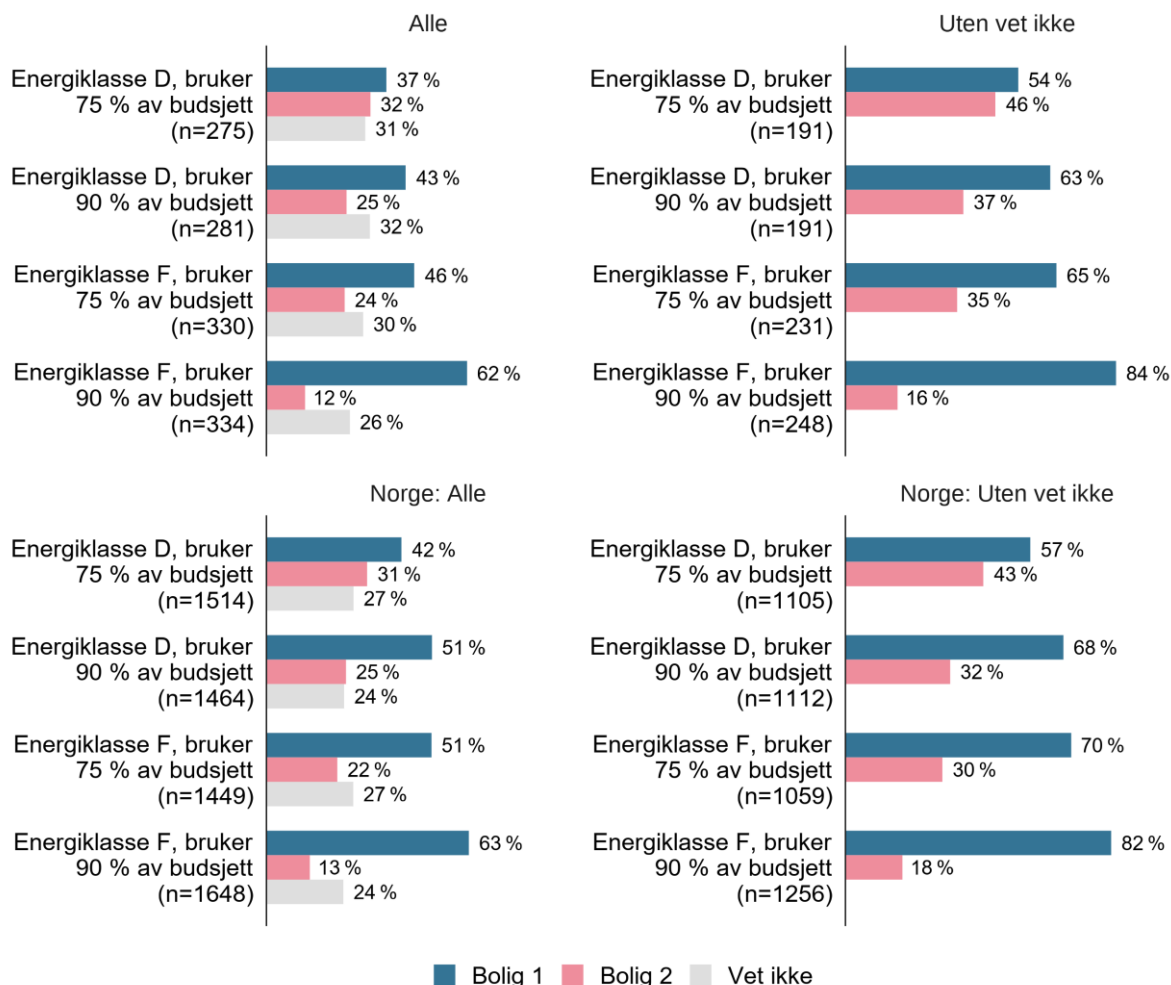
- Bolig 1 har alltid energiklasse B og man må alltid bruke hele budsjettet sitt for denne boligen.
- Bolig 2 har enten hatt energiklasse D eller energiklasse F. Man bruker enten 75 % av budsjettet eller 90 % av budsjettet. Bolig 2 har altså alltid lavere energiklasse og lavere pris enn bolig 1, men forskjellene mellom bolig 1 og bolig 2 varierer.
- Totalt blir det fire varianter av bolig 2 i spørsmålet, og det er omtrent like mange personer som har fått hver av disse variantene:
  - energiklasse D og 75 % av budsjettet
  - energiklasse D og 90 % av budsjettet
  - energiklasse F og 75 % av budsjettet

- o energiklasse F og 90 % av budsjettet.

I figuren under ser vi hvilken bolig man ville valgt, sortert etter hvilken versjon av bolig 2 man fikk i spørsmålet. Som nevnt har bolig 1 alltid energiklasse B og man bruker hele budsjettet sitt.

Figur 21: Hvordan energiklasse og pris påvirker boligvalg.

Andelene som ikke tar stilling til valget, varierer ikke systematisk etter hvilke egenskaper bolig 2 har. Derfor tar vi utgangspunkt i resultatet uten «vet ikke»-svarene i analysen av resultatene:

- Dersom bolig 2 har energiklasse D og man bruker 75 prosent av budsjettet, ville 54 prosent valgt bolig 1 med best energiklasse.
- Dersom bolig 2 har energiklasse D og man bruker 90 prosent av budsjettet, ville 63 prosent valgt bolig 1 med best energiklasse.
- Dersom bolig 2 har energiklasse F og man bruker 75 prosent av budsjettet, ville 65 prosent valgt bolig 1 med best energiklasse.
- Dersom bolig 2 har energiklasse F og man bruker 75 prosent av budsjettet, ville 84 prosent valgt bolig 1 med best energiklasse.

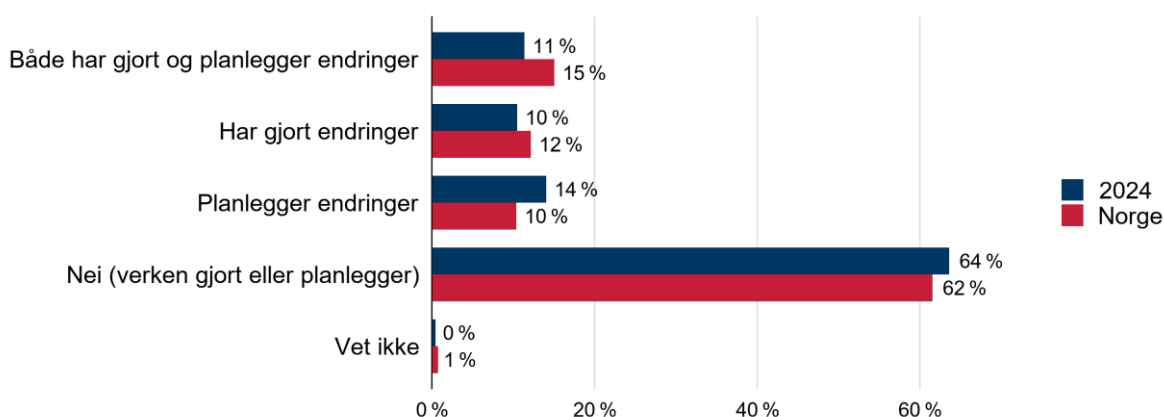
Andelen som velger boligen med lavest energiklasse, er altså størst når forskjellen i energiklasse er minst og prisen for den alternative boligen med lav energiklasse er lavest. Hvis prisen på boligen med lavere energiklasse øker, er det bare en liten forskjell i hvilken bolig som velges. Dersom forskjellen i energiklasse blir større, øker andelen som velger bolig 1 betydelig. Dersom det er stor forskjell i

energiklasse, og liten forskjell i pris, øker andelen som velger boligen med best energiklasse enda mer.

Én av fem nordnorske bedrifter har gjort endringer i egen forretningsmodell på grunn av klimaendringer

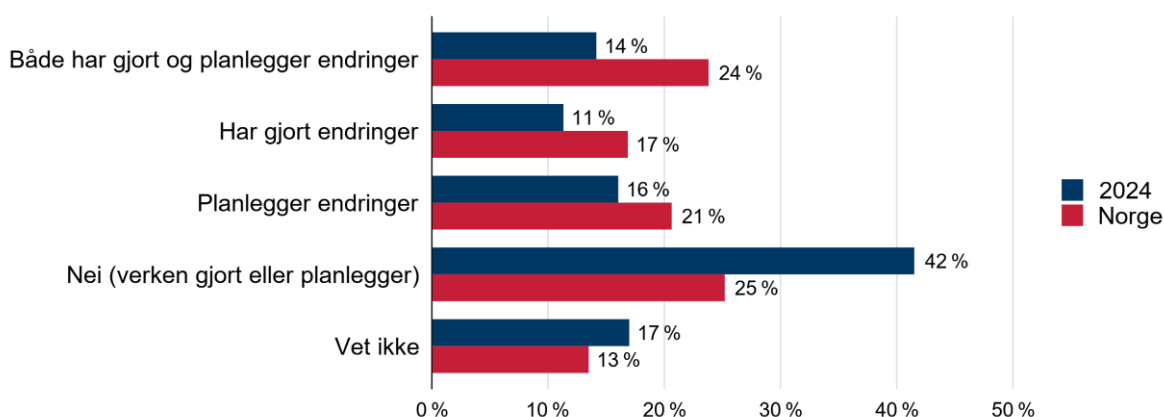
Én av fem bedrifter har gjort endringer i sin forretningsmodell på grunn av klimaendringer, og omtrent halvparten av disse planlegger flere endringer i fremtiden. 14 prosent planlegger å gjøre endringer i fremtiden, mens 64 prosent av bedriftene i Nord-Norge verken har gjort eller planlegger å gjøre endringer.

Figur 22: Har bedriften gjort endringer i egen forretningsmodell på grunn av klimaendringer, eller planlegger bedriften å gjøre det?

Hvorvidt bedriften har gjort eller planlegger å gjøre endringer i forretningsmodellen har sammenheng med bedriftsstørrelse. Små bedrifter (både i antall ansatte og omsetning) har i mindre grad gjort endringer i forretningsmodellen, sammenlignet med større bedrifter.

Figur 23: Har kommunen gjort endringer i egen tjenestemodell på grunn av klimaendringer, eller planlegger kommunen å gjøre det? n=53/252

Én av fire kommuner i Nord-Norge har gjort endringer i egen tjenestemodell på grunn av klimaendringer, og over halvparten av disse planlegger flere endringer i fremtiden. Dette er litt mer enn blant bedriftene i regionen. 16 prosent planlegger å gjøre endringer i fremtiden, mens 42 prosent av kommunene verken har gjort eller planlegger å gjøre endringer. Sammenlignet med bedriftene er

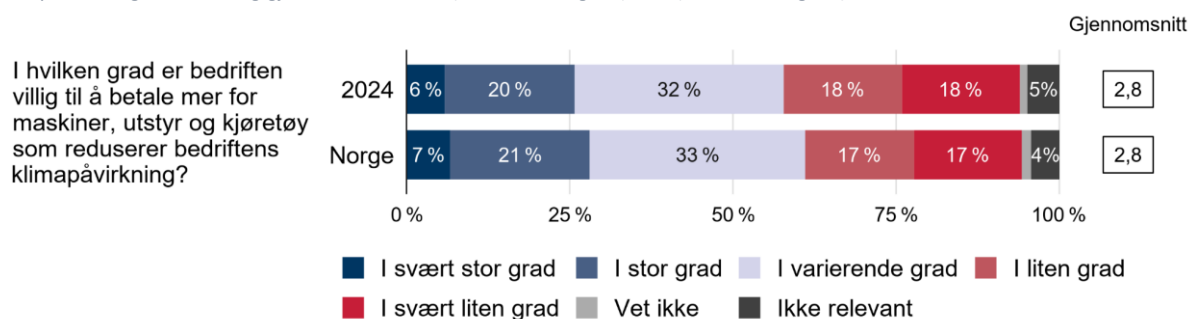
det en mindre andel som svarer at de verken har gjort eller planlegger endringer, mens det er en betydelig større andel som svarer «vet ikke» på dette spørsmålet.

Sammenlignet med kommuner i andre deler av landet, er det en større andel kommuner i Nord-Norge som svarer at de verken har gjort eller planlegger å gjøre endringer i egen tjenestemodell.

Én av fire bedrifter er villige til å betale mer for utstyr som reduserer klimapåvirkningen

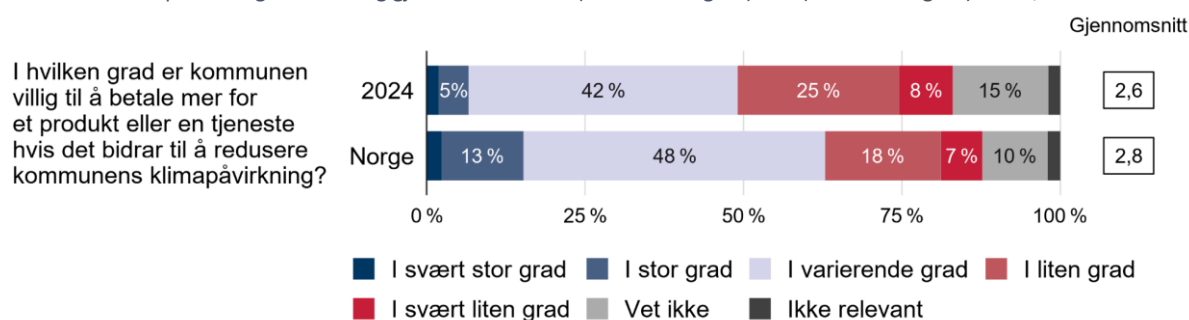
Én av fire bedrifter er i stor eller svært stor grad villige til å betale mer for maskiner, utstyr og kjøretøy som reduserer bedriftens klimapåvirkning. Drøyt én av tre bedrifter er i liten eller svært liten grad villige til dette. Dette er likt bedrifter i øvrige deler av landet.

Figur 24: I hvilken grad er bedriften villig til å betale mer for maskiner, utstyr og kjøretøy som reduserer bedriftens klimapåvirkning? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Bedrifter innen bygg- og anleggsbransjen er litt mindre villig til å betale mer for maskiner, utstyr og kjøretøy som reduserer bedriftens klimapåvirkning, sammenlignet med bedrifter i andre bransjer.

Figur 25: I hvilken grad er kommunen villig til å betale mer for et produkt eller for en tjeneste hvis det bidrar til å redusere kommunens klimapåvirkning? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/252

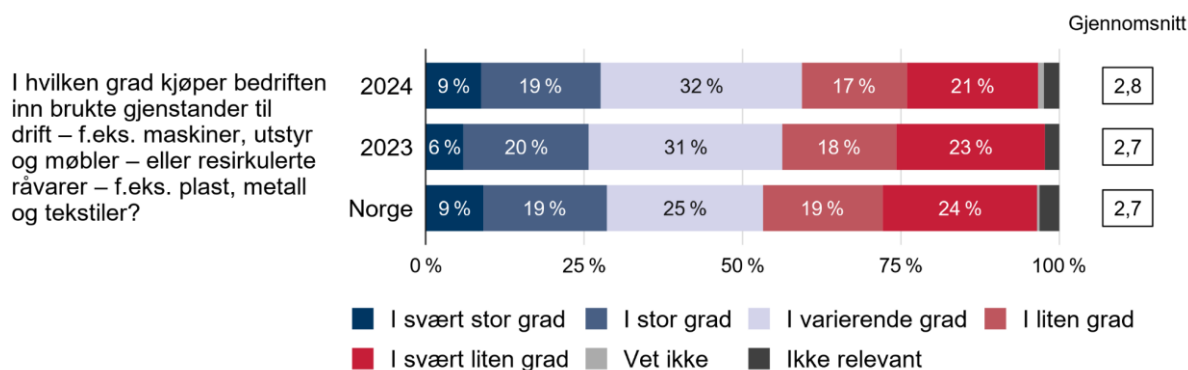
Kommunene i Nord-Norge er i mindre grad enn bedriftene i regionen villig til å betale mer for å redusere sin klimapåvirkning. Bare syv prosent av kommunene i Nord-Norge er i stor eller svært stor grad villige til å betale mer for produkter eller tjenester hvis det bidrar til å redusere kommunens klimapåvirkning.

Bedrifter kjøper i begrenset grad inn brukte gjenstander eller resirkulerte råvarer

Det er ikke bare forbrukerne som kan være mer bærekraftige når vi handler noe, også kommuner og bedrifter kan gjøre en forskjell på dette området. Basert på svarene under ser vi at det er en forskjell i hvilken grad bedrifter og kommuner er villige til å betale mer for å redusere sin klimapåvirkning.

Bedriftene i Nord-Norge kjøper i begrenset grad inn brukte gjenstander til drift. Dette kan for eksempel være brukte maskiner, utstyr og møbler, eller resirkulerte råvarer som plast, metall og tekstiler.

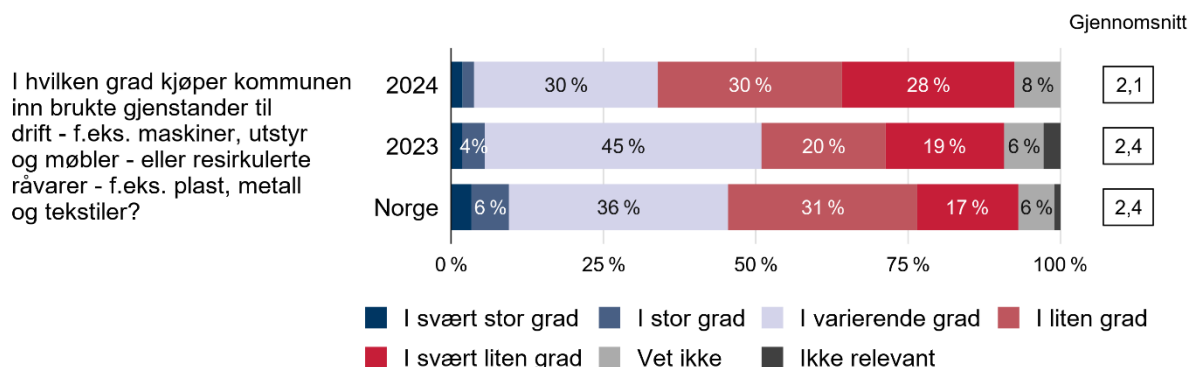
Figur 26: I hvilken grad kjøper bedriften inn brukte gjenstander til drift – f.eks. maskiner, utstyr og møbler – eller resirkulerte råvarer – f.eks. plast, metall og tekstiler? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Tre av ti bedrifter oppgir at de i stor eller svært stor grad kjøper brukte gjenstander til drift, mens nesten fire av ti sier at de i liten eller svært liten grad gjør det. Bedrifter i industrien handler i større grad brukte gjenstander enn det bedrifter i andre bransjer gjør.

Kommunene fikk også spørsmål om hvorvidt de kjøper inn brukte gjenstander til drift, og resultatet viser at det er svært få kommuner i Nord-Norge som velger å kjøpe brukt.

Figur 27: I hvilken grad kjøper kommunen inn brukte gjenstander til drift – f.eks. maskiner, utstyr og møbler – eller resirkulerte råvarer – f.eks. plast, metall og tekstiler? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/253

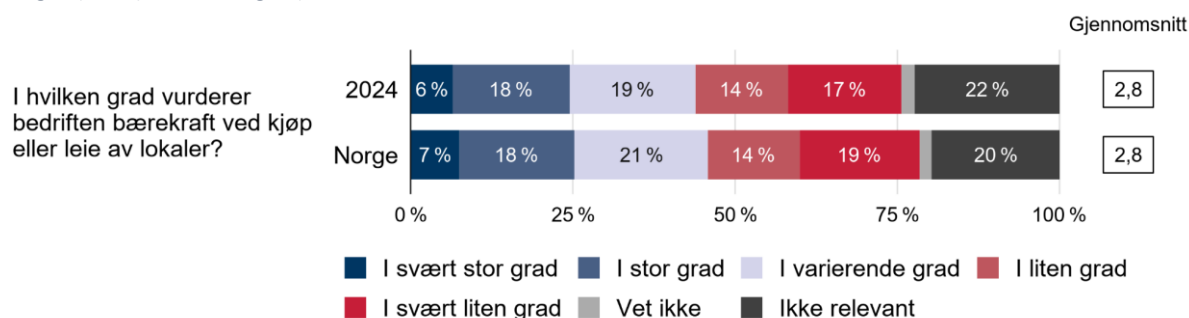

Kun fire prosent av nordnorske kommuner svarer at de i stor eller svært stor grad kjøper brukte gjenstander til drift. Nesten seks av ti bedrifter svarer at de i liten eller svært liten grad kjøper brukt, og tre av ti svarer at de i varierende grad gjør det. Det er ingen tydelige forskjeller når det kommer til hvilke nordnorske kommuner som kjøper brukt og hvilke som ikke gjør det.

Én av fire bedrifter vurderer i stor grad bærekraft ved kjøp eller leie av lokaler

Én av fire bedrifter i Nord-Norge sier at de i stor eller svært stor grad vurderer bærekraft når de skal kjøpe eller leie lokaler. Tre av ti bedrifter sier at de i liten eller svært liten grad gjør det.

Figur 28: I hvilken grad vurderer bedriften bærekraft ved kjøp eller leie av lokaler? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Det er kun små forskjeller mellom bedriftene i Nord-Norge og bedriftene andre steder i landet. Til tross for forskjellige behov innenfor forskjellige bransjer, er det ingen bransjeforskjeller i hvor stor grad man vurderer bærekraft ved kjøp eller leie av lokaler. Det er heller ingen forskjeller mellom bedriftene målt i annen tilgjengelig bakgrunnsinformasjon om bedriftene.

Tap av natur og naturskader

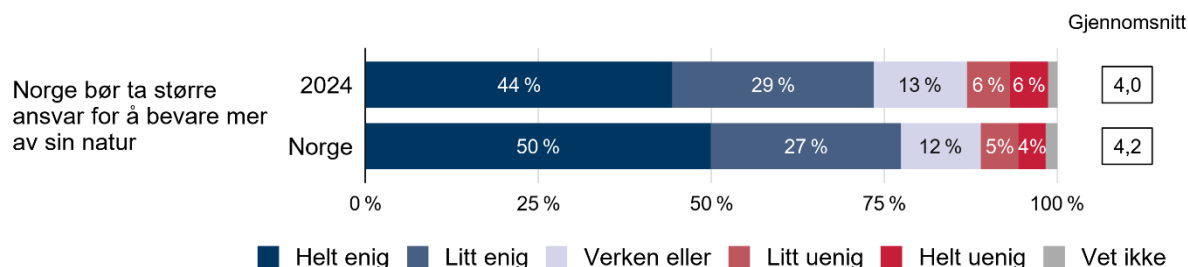
Tap og forringelse av natur utgjør en risiko for økonomisk virksomhet og for menneskelig velferd (NOU 2024: 2)¹². Tall fra Miljøstatus¹³, som er samarbeid mellom flere statlige etater, viser at den inngrepsfrie naturen i Norge ble redusert med om lag 630 kvadratkilometer fra 2013 til 2018. Videre har NRK¹⁴ ved hjelp av satellittbilder kartlagt 44.000 naturinngrep i Norge mellom 2017 og 2022. Norge har sluttet seg til FNs naturavtale¹⁵ fra 2022, som skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen og begynne å gjenopprette det som allerede har gått tapt, innen 2030.

I denne delen ser vi nærmere på om innbyggerne i regionen mener at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur, og på deres bekymring og risiko knyttet til tap av natur. Vi ser også på bedrifters og kommuners vurdering av tap av natur som risiko for virksomheten, og hvorvidt de er bekymret for at naturskader skal påvirke driften.

Tre av fire mener at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur

Tre av fire nordlendinger mener at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur, men sammenlignet med den øvrige befolkningen i Norge, ser vi at nordlendingene er litt mindre enige i dette.

Figur 29: Norges ansvar for å bevare mer av sin natur. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

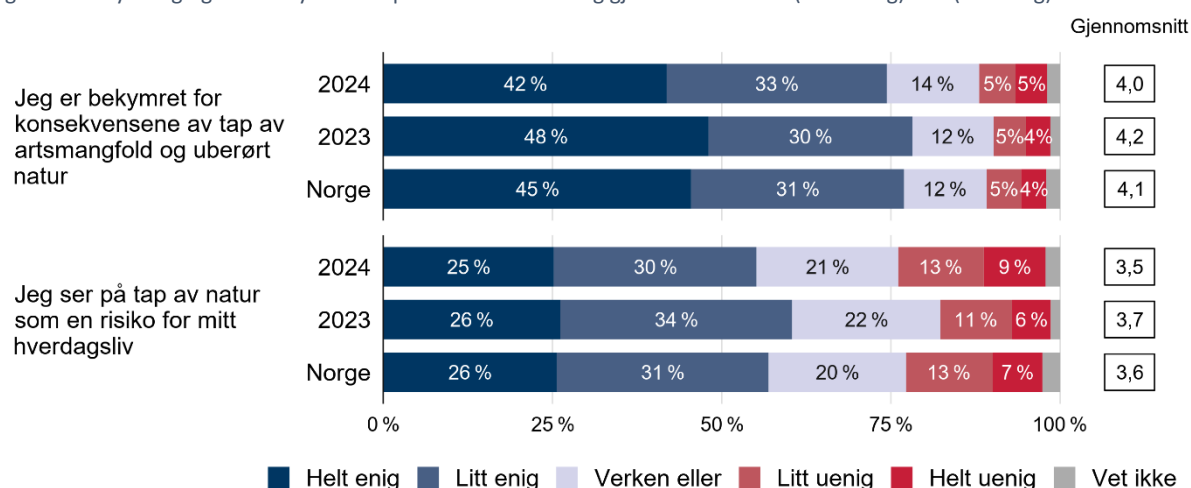
Innad i landsdelen er det en sammenheng mellom kommunestørrelse og holdning til å bevare mer natur. Det er de som bor i de største kommunene som er mest enige i at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur. Ser vi på kommunenivå, er innbyggerne i Tromsø litt mer enige enn innbyggerne i Bodø i at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur. Andelene som er helt- eller delvis enige er 81 prosent blant innbyggerne i Tromsø og 78 prosent blant innbyggerne i Bodø.

Hvor enig man er i at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur, har sammenheng med kjønn. En større andel kvinner enn menn mener at Norge bør ta større ansvar, og kjønnsforskjellen i Nord-Norge er den samme som i befolkningen ellers i landet. Utdanningsnivå spiller også inn, og hvor enige man er i at Norge bør ta mer ansvar øker med utdanningsnivået. Også dette er samme mønster som i resten av landet.

Tre av fire nordlendinger er bekymret for konsekvensene av tap av arts mangfold og uberørt natur

Tre av fire innbyggere i Nord-Norge sier at de er bekymret for konsekvensene av tap av arts mangfold og uberørt natur – samme andel som mener at Norge bør ta større ansvar for å bevare mer av sin natur. Bekymringen blant innbyggerne i Nord-Norge er nokså uendret fra i fjor, og nokså lik som i resten av landet.

Figur 30: Bekymring og risiko knyttet til tap av natur. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

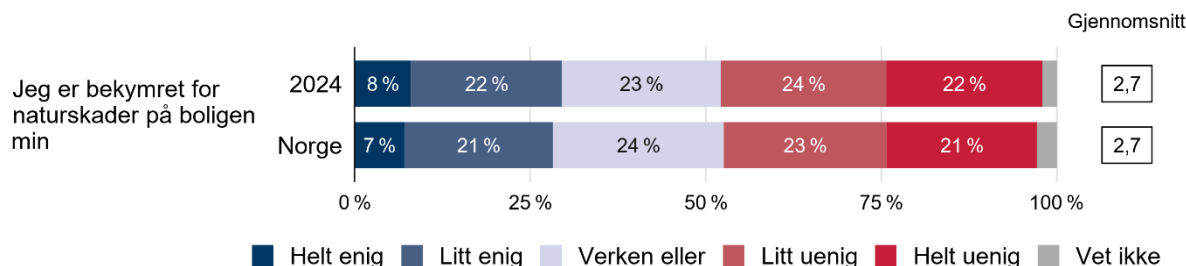
Selv om flesteparten av nordlendingene er bekymret for **konsekvensene** av tap av arts mangfold og uberørt natur, er det «bare» drøyt halvparten som ser på tap av natur som en **risiko** for sitt hverdagsliv. Nordlendingenes syn på tap av natur som en risiko for sitt hverdagsliv har gått litt ned fra 2023, men deles av den øvrige befolkningen i Norge.

Ser vi mer detaljert på resultatene, finner vi at kvinner er mer bekymret for konsekvensene av tap av arts mangfold og uberørt natur enn det menn er. De ser også på tap av natur som en større risiko for sitt hverdagsliv enn hva menn gjør. Utdanning påvirker også, og bekymringen for konsekvensene av tap av arts mangfold og uberørt natur øker parallelt med utdanningsnivået. De med høyest utdanning ser også på tap av natur som en større risiko, sammenlignet med de med lavere utdanning. Tilsvarende kjønns- og utdanningsforskjeller finner vi også i øvrige deler av landet. Ser vi på egenvurdert inntekt, finner vi at de som har det svært bra økonomisk, er mindre bekymret for konsekvensene av tap av arts mangfold og uberørt natur, enn hva de med dårligere egenvurdert inntekt er.

Tre av ti er bekymret for naturskader på boligen

Tre av ti nordlendinger er bekymret for naturskader på boligen sin, mens litt under halvparten ikke er det. Dette er likt som i resten av landet.

Figur 31: Bekymring for naturskader på boligen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

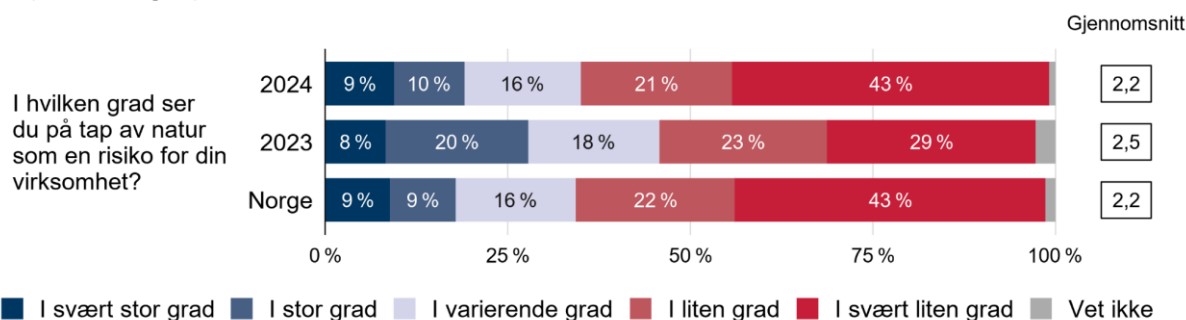
En nærmere titt på resultatene viser at kvinner er mer bekymret for naturskader på boligen sin enn det menn er. Hvor bekymret man er har også sammenheng med egenvurdert inntekt. De som sier at det er svært vanskelig å klare seg økonomisk er mer bekymret for naturskader på boligen sin, sammenlignet med de som har det svært godt økonomisk. Årsaken til dette kan være at denne gruppen er mer bekymret for hva naturskader på boligen kan bety for deres økonomiske situasjon, mens de som har det svært godt økonomisk er i mindre grad bekymret for dette. Sammenhengen mellom egenvurdert inntekt og bekymring for naturskader på boligen ser vi også i resultatene for øvrige deler av landet.

Resultatene viser også at innbyggerne i Nordland er litt mer bekymret enn det innbyggerne i Finnmark og Troms er.

Bedriftene ser i liten grad tap av natur som en risiko for virksomheten

Store deler av næringslivet i Norge er avhengig av naturen, og både nasjonal og global økonomi påvirker naturen og utsetter mange norske selskaper for naturrisiko. [Naturrisiko¹⁶](#) er risikoen for strategiske og finansielle konsekvenser for bedrifter og samfunn når tap av natur, eller overgangen til et samfunn hvor naturbruken er innenfor jordens tålegrenser, endrer forutsetningene og rammene for næringsvirksomhet og økonomien.

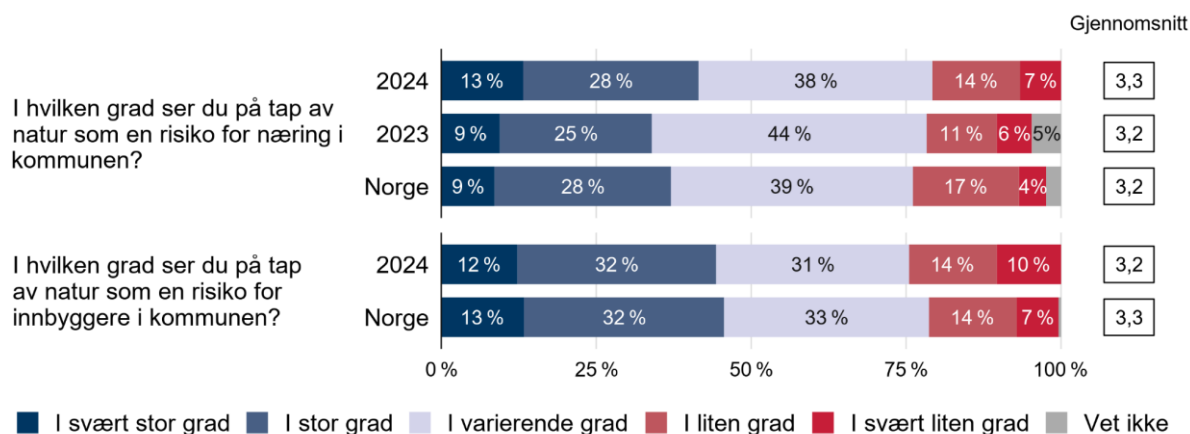
Figur 32: I hvilken grad ser du på tap av natur som en risiko for din bedrift? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Mye av det nordnorske næringslivet er avhengig av naturen i sin drift, men likevel ser bare en av fem bedrifter på tap av natur som en risiko for sin virksomhet. Drøyt tre av fem ser i liten grad på dette som risiko. Bedriftene ser i mindre grad på dette som en risiko nå, sammenlignet med i 2023. Bedriftene i Nord-Norge vurderer risikoen ved tap av natur nokså likt som bedriftene i øvrige deler av landet.

Figur 33: Tap av natur som risiko for næring og innbyggere i kommunen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/251

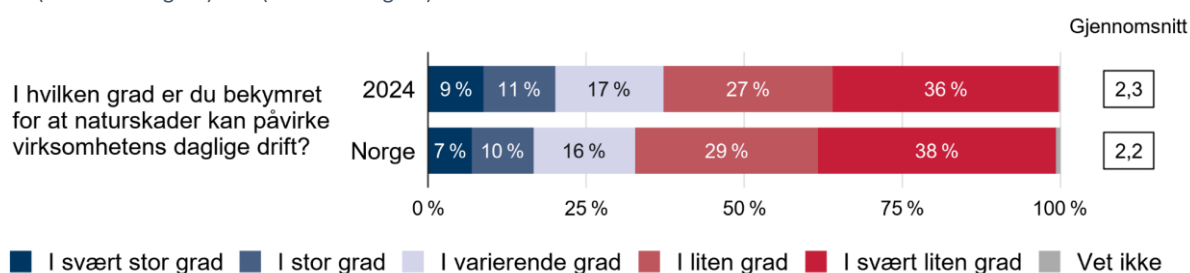

To av fem kommuner i Nord-Norge ser på tap av natur som en risiko for næring i kommunen, og nesten like mange ser på tap av natur som en risiko for innbyggerne i regionen. Det er ingen store endringer fra 2023, og nordnorske kommuners vurdering av tap av natur som risiko for næring og innbyggere er nokså lik som i andre kommuner i landet.

Bedriftene er i liten grad bekymret for at naturskader skal påvirke virksomhetens daglige drift

FN¹⁷ anslår at ekstremvær og naturkatastrofer som hetebølger, flommer, orkaner og sykkloner vil komme oftere og oftere på verdensbasis. Klimaendringene øker også risikoen for at flere typer ekstremvær oppstår samtidig. I Norge vil høy vannstand og ekstrem nedbør være blant klimaendringene som merkes mest. Ekstremvær og naturkatastrofer kan gjøre stor skade på samfunnet, både for privatpersoner, men også for bedrifter. I en [undersøkelse](#)¹⁸ som Respons analyse har gjennomført på vegne av Fremtind forsikring, svarer tre av ti bedriftsledere at de frykter at ekstremvær skal ramme bedriften.

Figur 34: I hvilken grad er du bekymret for at naturskader kan påvirke virksomhetens daglige drift? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

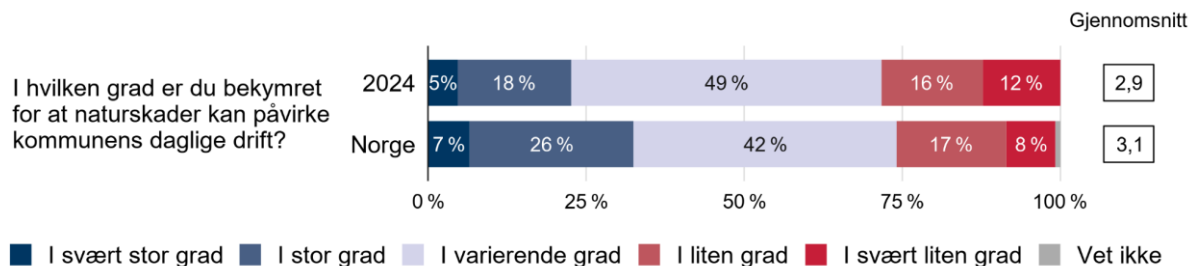

Tre av fem bedrifter er i liten- eller svært liten grad bekymret for at naturskader kan påvirke virksomhetens daglige drift, mens én av fem bedrifter er i stor- eller svært stor grad bekymret for dette. Bekymringen til nordnorske bedrifter er nokså lik bekymringen til bedrifter i øvrige deler av landet.

Hvor bekymret man er for at naturskader kan påvirke virksomhetens daglige drift varierer litt mellom de ulike bransjene. Bedrifter innen bygg- og anleggsbransjen er mindre bekymret for dette enn bedrifter i andre bransjer, mens bedrifter innen fiskeri- og havbruk er mer bekymret for dette.

Mens bedrifter Nord-Norge i nokså liten grad bekymrer seg for at naturskader kan påvirke den daglige driften, er nordnorske kommuner i mer varierende grad bekymret for dette.

Figur 35: I hvilken grad er du bekymret for at naturskader kan påvirke kommunens daglige drift? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/251

Tre av ti kommuner er i liten- eller svært liten grad bekymret for at naturskader kan påvirke kommunens daglige drift, mens halvparten av kommunene i varierende grad er bekymret for dette. To av ti kommuner er i stor- eller svært stor grad bekymret. Nordnorske kommuners bekymring er lik bekymringen til kommuner i andre deler av landet.

Tilbud og marked

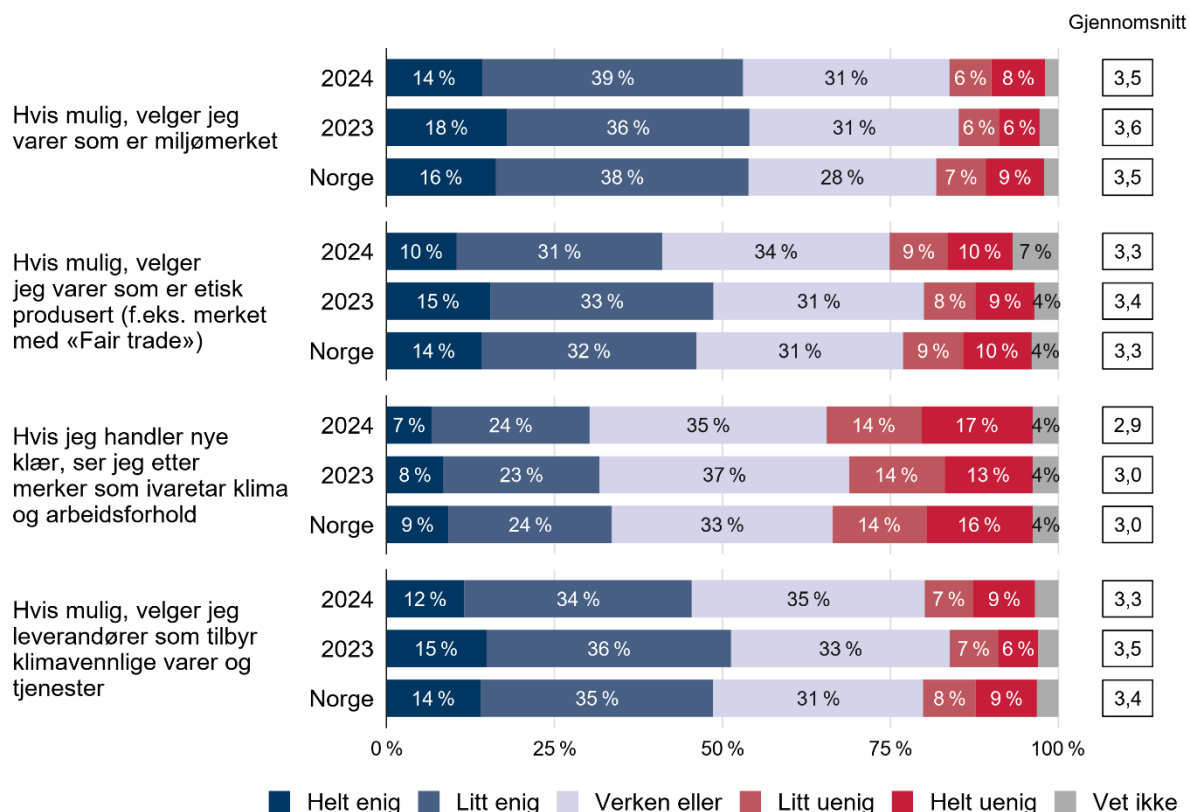
Alle deltakere i økonomien er avhengige at vi ivaretar jordens ressurser – og økt bevissthet om dette har ført til nye former for tilbud og etterspørsel. EUs [handlingsplan¹⁹](#) knyttet til sirkulær økonomi tvinger utviklingen av bærekraftige produkter som reduserer klima- og miljøbelastningen fra produksjonen og bruk av produkter. Regelverket kan medføre økte kostnader for produsenter og importører, men samtidig gi en konkurransefordel i et samfunn hvor høye standarder for bærekraft stadig blir mer viktig.

I denne delen ser vi blant annet på innkjøpsbevissthet og betalingsvilje blant regionens innbyggere og på bedrifter og kommuners inntrykk av etterspørselen av bærekraftige varer og tjenester. Vi ser også på hvilke barrierer og drivere som eksisterer for grønn omstilling, og hvilke krav om bærekraft bedrifter og kommuner stiller (og mottar).

Halvparten av innbyggerne i Nord-Norge foretrekker varer som er miljømerket

For at bedrifter skal kunne tilby produkter og tjenester som tar hensyn til bærekraft, er det viktig at det er etterspørsel etter slike produkter blant befolkningen. I undersøkelsen har vi stilt spørsmål om hvilke preferanser befolkningen har når det gjelder bærekraft og valg av varer og tjenester.

Figur 36: Innkjøpsbevissthet. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

Hvis det er mulig, velger halvparten av innbyggerne i Nord-Norge miljømerkede varer, mens omtrent fire av ti velger varer som er etisk produsert. Dette kan for eksempel være produkter merket «fair trade». Omtrent like mange svarer at de velger leverandører som tilbyr klimavennlige varer og tjenester. Litt færre, tre av ti, ser etter merker som ivaretar klima og arbeidsforhold hvis de handler nye klær.

Sammenlignet med i fjor, er nordlendingene litt mindre bevisste på å velge varer som er etisk produsert og på å velge leverandører som tilbyr klimavennlige varer og tjenester. Innad i regionen er innbyggerne i Tromsø litt mer bevisste enn når det gjelder å velge varer som er etisk produsert og leverandører som tilbyr klimavennlige varer og tjenester enn innbyggerne i andre kommuner. Dette kan indikere at bedrifter som er opptatt av bærekraft, kan ha et fortrinn foran andre i Tromsø.

Innkjøpsbevisstheten har sammenheng med kjønn, og kvinner er generelt sett mer bevisste på å velge bærekraftige varer og tjenester enn det menn er. Kjønnsforskjellen er aller størst når det kommer til å se etter merker som ivaretar klima og arbeidsforhold hvis de handler klær.

Det er også tydelige forskjeller etter utdanning, der innkjøpsbevisstheten øker med utdanningsnivå, og der de med lang universitets- eller høyskoleutdanning er mest innkjøpsbevisst. Forskjellen etter utdanning er størst når det kommer til å velge miljømerkede varer og leverandører som tilbyr klimavennlige varer og tjenester.

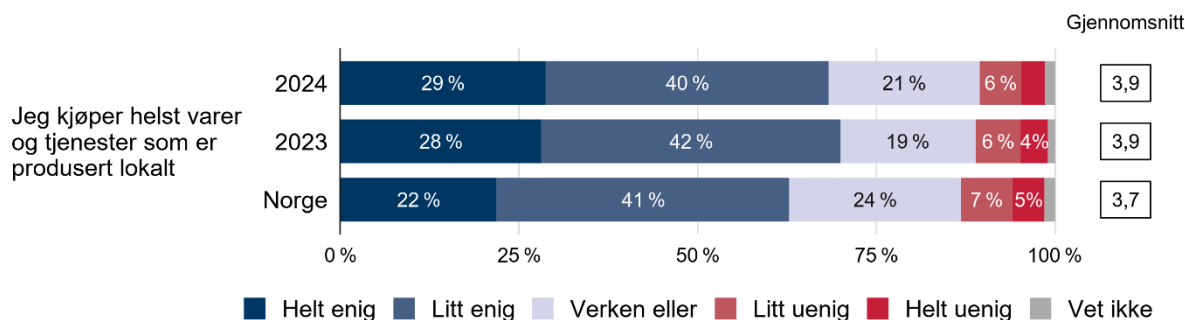
Sammensatt mål på innkjøpsbevissthet

Som for holdninger til bærekraft, har vi slått sammen svarene til respondentene på spørsmålene som handler om innkjøpsbevissthet (Figur 36, ovenfor). Vi har regnet ut et gjennomsnitt av svarene deres, og samlet sett utgjør Nord-Norges skår på innkjøpsbevissthet 3,4. Dette er omtrent tilsvarende som andre regioner i Norge. Også her har kjønn en tydelig effekt, der kvinner skårer høyere på innkjøpsbevissthet enn menn. Innbyggerne i Tromsø skiller seg ut som litt mer innkjøpsbevisst sammenlignet med innbyggere i andre kommuner. Vi ser også at utdanning har en stor effekt, der man er mer innkjøpsbevisst, jo høyere utdanning man har.

Nordlendinger foretrekker varer og tjenester som er produsert lokalt

Å handle lokalt er viktig for innbyggerne i de tre nordnorske fylkene: Hele syv av ti sier de helst vil kjøpe varer og tjenester som er produsert lokalt. Dette er en større andel enn i andre deler av landet.

Figur 37: Valg av lokale varer og tjenester. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

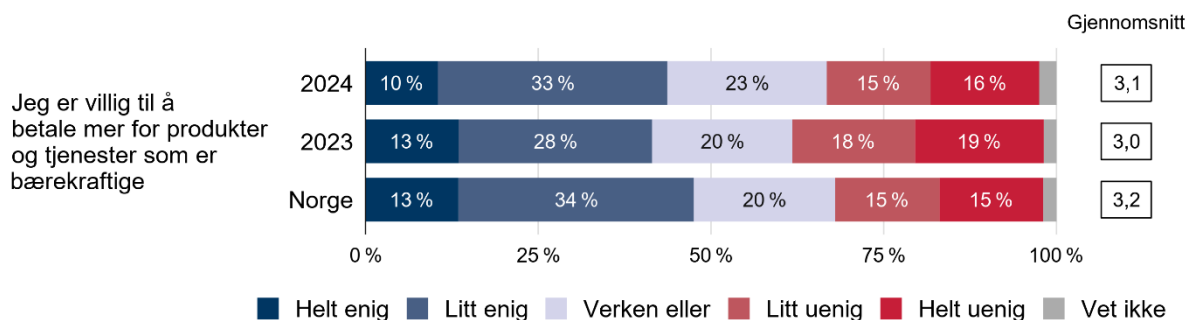
Ønsket om å handle lokalt har noe sammenheng med alder, og det er de eldste (70 år og eldre) som aller størst grad foretrekker å handle lokalt.

Drøyt fire av ti er villige til å betale mer for produkter og tjenester som er bærekraftige

Over har vi sett at mange sier at de foretrekker varer og tjenester som tar hensyn til bærekraft. I noen tilfeller kan slike varer og tjenester ha en høyere pris enn det som er produsert på måter som for eksempel ikke ivaretar klima og arbeidsforhold. Dersom befolkningen er villige til å betale litt mer for produkter og tjenester som er bærekraftige, vil det medføre mindre risiko for bedrifter som er villige til å satse på dette.

Drøyt fire av ti innbyggere i Nord-Norge er villige til å betale mer for produkter og tjenester som er bærekraftige, mens tre av ti ikke er det. Nordlendingenes betalingsvilje er, til tross for prisøkningen i samfunnet det siste året, omtrent som den var i 2023, og nokså lik som i resten av landet.

Figur 38: Betalingsvilje. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

Betalingsvilje varierer noe etter bosted, og de som bor i Tromsø er større grad villige til å betale mer for produkter eller tjenester som er bærekraftige enn de som bor i andre deler av landsdelen.

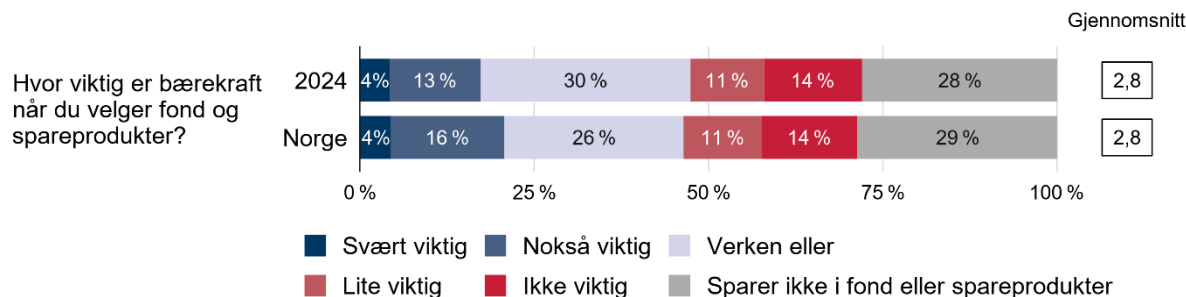
Kvinner er i større grad enn menn villige til å betale mer for bærekraftige produkter og tjenester, og det er sammenheng mellom utdanningsnivå og hvor villig man er til å betale. De som har høyest utdanningsnivå, er mest betalingsvillige. Det er også en tydelig sammenheng mellom inntektsnivå og betalingsvilje. Det er kanskje ikke overraskende at de som sliter med å klare seg på nåværende inntekt, i mindre grad er villige til å betale ekstra for produkter og tjenester som er bærekraftige. Blant dem som klarer seg, har det bra, eller har det svært bra med nåværende inntekt, finner vi derimot gradvis større betalingsvilje.

Én av fire sier at det er viktig med bærekraft ved valg av fond og spareprodukter

Ved valg av fond og andre spareprodukter er det mange hensyn å ta, blant annet forventet avkastning og kostnader. De siste årene har det også blitt mer utbredt å merke fond og spareprodukter med en bærekraftsvurdering. I Nord-Norge svarer sju av ti at de sparer i fond eller spareprodukter. Hvor viktig er bærekraft når disse personene skal velge fond og spareprodukter?

Av dem som sparer i fond eller spareprodukter, sier én av fire at bærekraft er svært eller nokså viktig ved valg av fond og spareprodukter. Andelen som syns dette er viktig, er litt mindre enn i andre deler av landet.

Figur 39: Hvor viktig er bærekraft når du velger fond og spareprodukter? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (ikke viktig) til 5 (svært viktig).

Menn syns det er mindre viktig med bærekraft ved valg av fond og spareprodukter enn det kvinner syns. De som har høyere utdanning, synes bærekraft er viktigere for deres valg enn det de som ikke har slik utdanning gjør.

Vi finner en sammenheng mellom innkjøpsbevissthet og viktigheten av bærekraft ved valg av fond og spareprodukter. Av de som helst velger leverandører som tilbyr klimavennlige produkter og tjenester, synes nesten to av fem at det er viktig med bærekraft også når de skal velge fond og andre spareprodukter. Det er likevel litt over en av fem som velger miljøvennlig hvis de har mulighet, men som ikke synes det er viktig med bærekraft i fond eller spareprodukter.

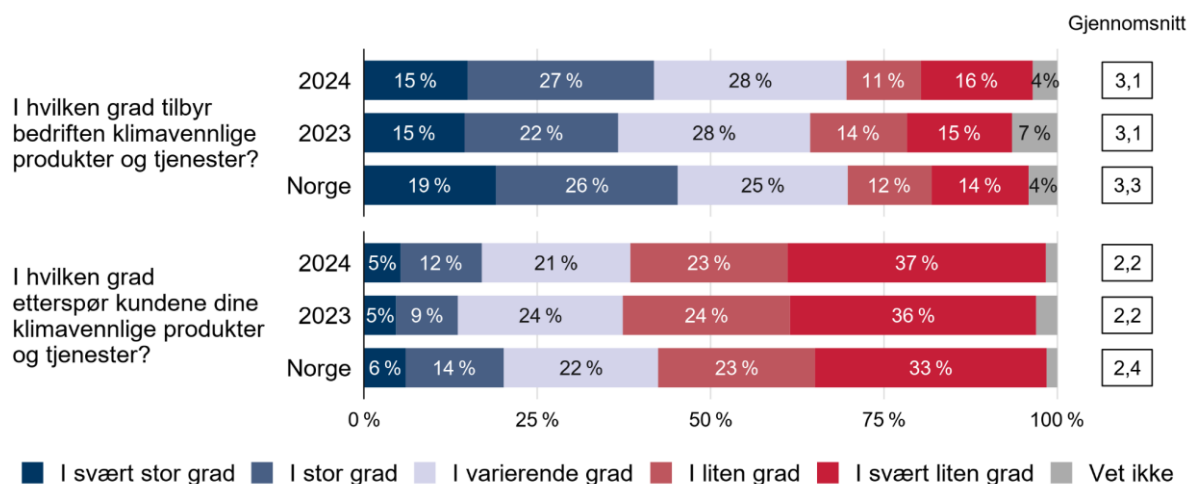
Bedriftene i Nord-Norge tilbyr klimavennlige produkter og tjenester i større grad enn hva kundene etterspør

Fire av ti nordnorske bedrifter sier at de i stor eller svært stor grad tilbyr klimavennlige produkter og tjenester, mens tre av ti bedrifter sier at de i liten eller svært liten grad gjør det. Dette er omtrent som i 2023, og likt som i resten av landet.

Bedriftene i Nord-Norge tilbyr klimavennlige produkter og tjenester i større grad enn hva kundene deres etterspør: Knappt to av ti bedrifter opplever at kundene deres i stor eller svært stor grad etterspør klimavennlige produkter og tjenester. Seks av ti bedrifter opplever i liten eller svært liten grad at kundene etterspør dette.

Ikke overraskende er det en sammenheng mellom de bedriftene som tilbyr klimavennlige varer og bedriftene som opplever etterspørsel fra kunder. Åtte av ti bedrifter som i stor eller svært stor grad tilbyr klimavennlige produkter og tjenester, opplever også at kundene i stor eller svært stor grad etterspør slike produkter og tjenester. Store bedrifter (med over 20 ansatte eller mer, samt en omsetning på over 50 millioner) oppgir både at de har større tilbud av klimavennlige produkter og tjenester, og større etterspørsel fra kunder, sammenlignet med mindre bedrifter.

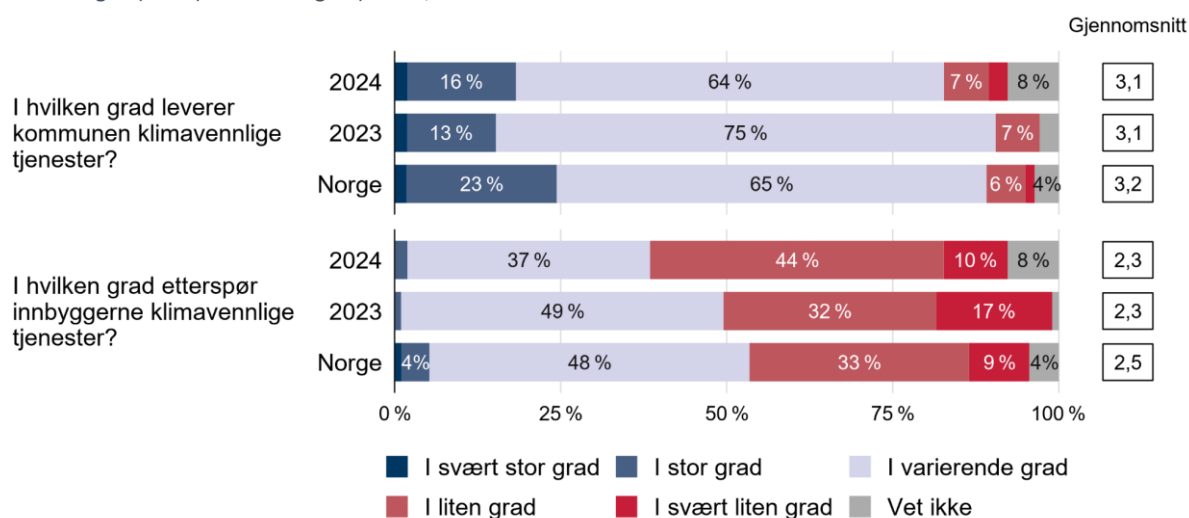
Figur 40: Bedriftens tilbud og etterspørsel om klimavennlige produkter og tjenester. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Tidligere i dette kapitlet så vi at mange privatpersoner sier at de foretrekker produkter og tjenester som tar hensyn til bærekraft. Selv om mange bedrifter i hovedsak leverer til andre enn privatpersoner, er det likevel interessant at privatpersoner mener de selv velger klimavennlige produkter og tjenester i større grad enn det bedriftene opplever at kundene deres etterspør det. Av de som har lite etterspørsel har to av fem også liten grad av tilbud. Av de som i liten eller svært liten grad har etterspørsel av klimavennlige produkter og tjenester, er det litt over en av fire som likevel har stort tilbud av dette. Av de som i stor eller svært stor grad har etterspørsel av klimavennlige produkt har også åtte av ti i stor eller svært stor grad også tilbud. Det kan indikere at tilbudet kommer noe før etterspørselen, men når etterspørselen først er stor vil også bedriftene i større grad tilby disse produktene.

Spørsmål om tilbud og etterspørsel etter klimavennlige tjenester er også stilt til kommunene. Som for bedriftene, leverer kommunene i Nord-Norge i større grad klimavennlige tjenester enn hva innbyggerne i kommunen etterspør.

Figur 41: Kommunens tilbud og etterspørsel om klimavennlige tjenester fra innbyggere. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/248

To av ti kommuner i Nord-Norge leverer i stor eller i svært stor grad klimavennlige tjenester. Svært få kommuner (to prosent) opplever at innbyggerne i stor eller i svært stor grad etterspør slike tjenester.

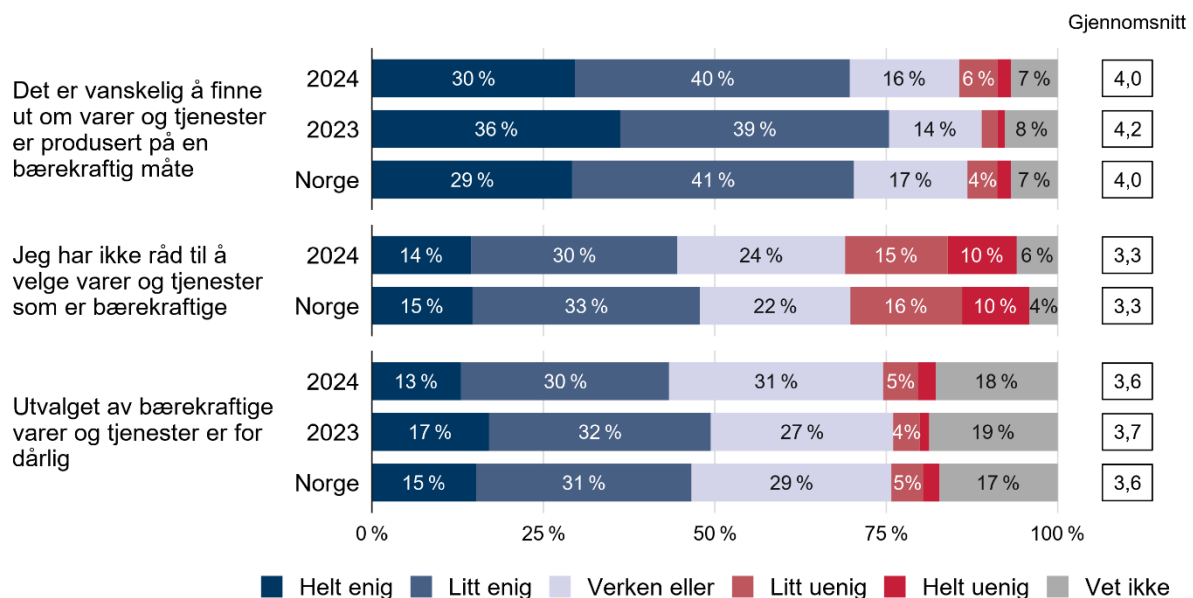
Drøyt fire av ti har ikke råd til å velge bærekraftige varer og tjenester

Resultatene over viste at mange nordlendinger er bevisste når det kommer til å velge miljømerkede varer, etisk produserte varer og leverandører som tilbyr klimavennlige varer og tjenester, og disse har vi omtalt som innkjøpsbevisste. Samtidig viser resultatene at også en del ikke er like innkjøpsbevisste, så hvilke barrierer har man for å gjøre bærekraftige valg? Privatpersonene i undersøkelsen bedt om å ta stilling til ulike påstander som handlet om mulige barrierer for å ta bærekraftige valg. Syv av ti nordlendinger er enige i at det er vanskelig å finne ut om varer og tjenester er produsert på en bærekraftig måte. Tidligere i rapporten har vi sett at mange forbrukere foretrekker varer og tjenester som er produsert på en bærekraftig måte. At mange opplever det som vanskelig å finne ut om det de kjøper er i samsvar med denne preferansen, hever terskelen for å gjøre bærekraftige forbrukervalg.

For mange er også pris og utvalg barrierer for at de skal ta bærekraftige forbrukervalg. Drøyt fire av ti er enige i at de ikke har råd til å velge varer og tjenester som er bærekraftige, og samme andel syns utvalget av bærekraftige varer og tjenester er for dårlig. Dette viser at et bedre utvalg av bærekraftige varer og tjenester, samtidig som at slike produkter ikke har en høyere pris enn andre, kan være viktig for å få flere til å ta bærekraftige valg.

Mønsteret er nokså likt som i 2023, men andelen som mener at det er vanskelig å finne ut om varer og tjenester er produsert på en bærekraftig måte og andelen som mener utvalget av bærekraftige varer og tjenester er for dårlig, har imidlertid gått ned. Resultatene for Nord-Norge er omtrent på nivå med andre områder i Norge.

Figur 42: Barrierer for bærekraftige valg. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).

Kvinner opplever i større grad at det er vanskelig å finne ut av om varer og tjenester er produsert på en bærekraftig måte enn det menn gjør. De opplever også i større grad at utvalget er for dårlig, og at de ikke har råd til å velge disse produktene.

Alder har også påvirkning på hvilke barrierer man har for bærekraftige valg, der de som er 70 år og eldre i større grad svarer at det er vanskelig å finne ut om varer og tjenester er produsert på en bærekraftig måte, mens de som er under 50 år i større grad svarer at de ikke har råd til å velge varer

og tjenester som er produsert på en bærekraftig måte. De under 30 år og de som bor i Tromsø syns i større grad at utvalget av bærekraftige varer og tjenester er for dårlig, enn de andre gjør.

Blant dem som har høyere utdanning, er det mer enighet om at utvalget av bærekraftige varer og tjenester er for dårlig. De med lav utdanning opplever derimot i størst grad at de ikke har råd til å velge varer og tjenester som er bærekraftige.

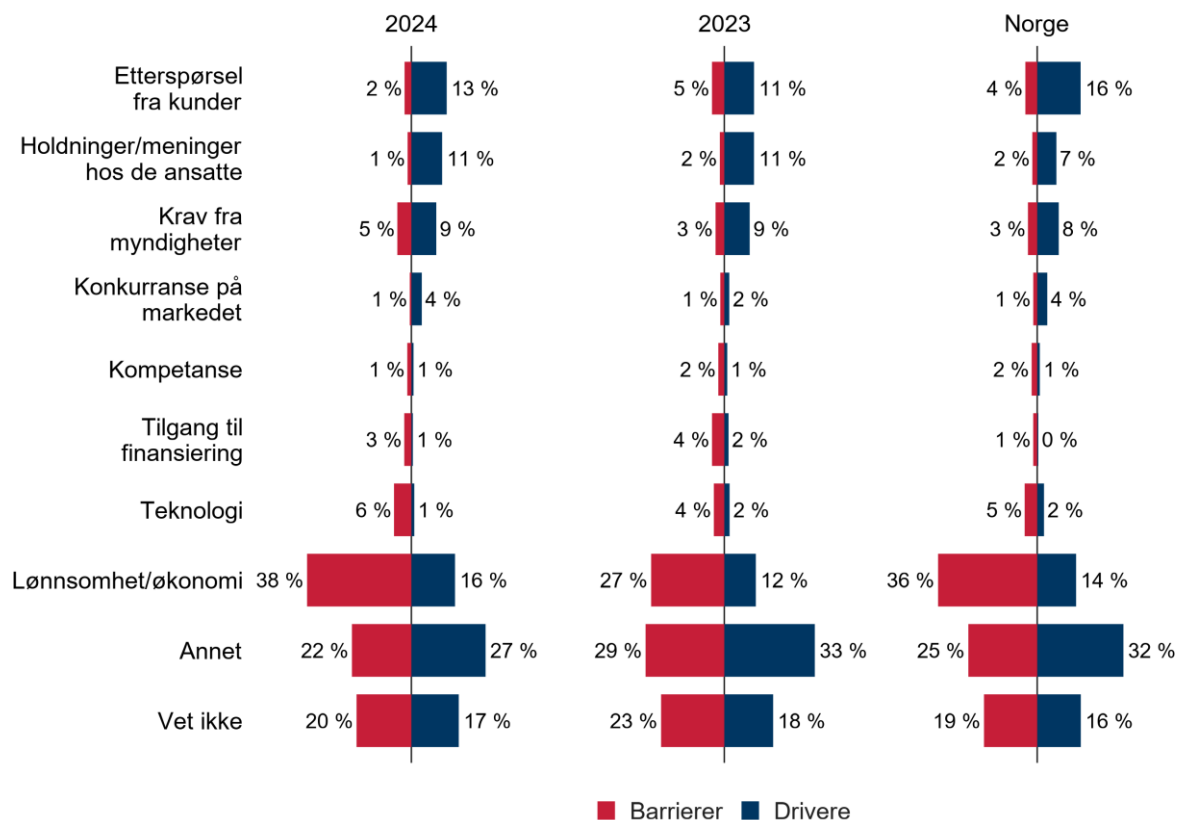
Som forventet ser vi at kostnader ved å ta bærekraftige forbrukervalg er en viktig barriere blant dem som har et lavt inntektsnivå eller har vanskeligheter med å klare seg på nåværende inntekt.

Lønnsomhet og økonomi er den viktigste driveren (og barrieren) for grønn omstilling i bedriftene

Bedriftene i Nord-Norge ble først bedt om å ta stilling til hva som er den **viktigste driveren** for grønn omstilling, og deretter hva som er den største barrieren. På spørsmålet om hva som er den viktigste driveren for grønn omstilling, svarer 16 prosent lønnsomhet og økonomi. 13 prosent svarer etterspørselen fra kunder, og nesten like mange svarer de ansattes holdninger og meninger. Samtidig nevnes også lønnsomhet som den **viktigste barrieren** for grønn omstilling av bedriftene i Nord-Norge, mens etterspørsel fra kunder og holdninger fra de ansatte nevnes i liten grad. Siden 2023 har andelen bedrifter som oppgir lønnsomhet som barriere gått fra 27 til 38 prosent.

Videre ser vi at kun få bedrifter i Nord-Norge ser på konkurranse, kompetanse, tilgang til finansiering og teknologi som grønne omstillingsdrivere og barrierer. 17 prosent av bedriftene i Nord-Norge svarer at de ikke vet hva som er den viktigste driveren for grønn omstilling i bedriften, og omtrent like mange svarer at de ikke vet hva som er den viktigste barrieren.

Figur 43: Drivere og barrierer for grønn omstilling i bedriftene.

Sammenlignet med resten av landet, er det flere bedrifter i Nord-Norge som vurderer de ansattes holdninger og meninger som en driver for grønn omstilling i bedriften. Bedrifter med stor omsetning (over 50 millioner) vurderer konkurranse på markedet som en viktigere driver for bedriften, enn det bedrifter med lavere omsetning gjør.

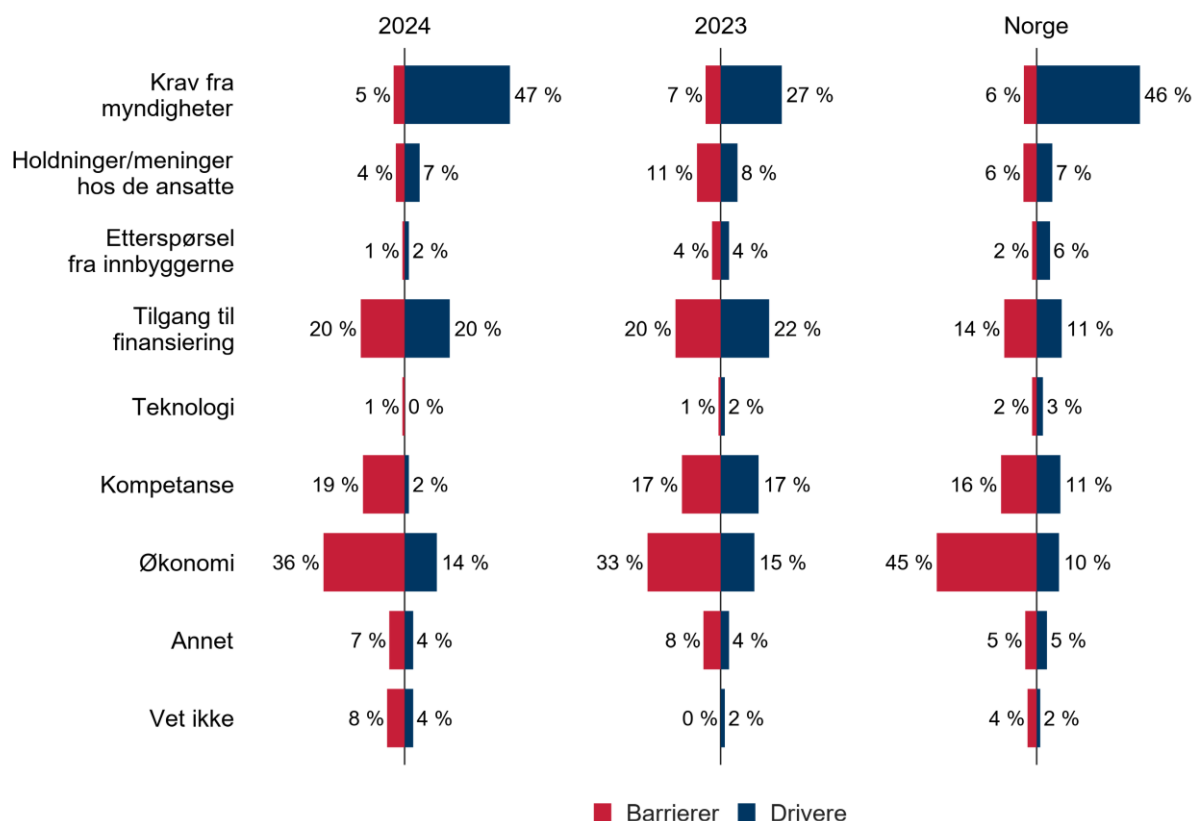
Krav fra myndighetene er den viktigste driveren for grønn omstilling i kommunene

Også kommunene i Nord-Norge fikk spørsmål om hva som er drivere og barrierer for grønn omstilling. Hele 47 prosent av kommunene oppgir myndighetskrav som den **viktigste driveren**. Deretter følger tilgang til finansiering og økonomi som viktig for henholdsvis 20 og 14 prosent av kommunene i Nord-Norge.

Vi ser av figuren under at andelen kommuner som svarer at kompetanse er den viktigste driveren for grønn omstilling har sunket vesentlig siden 2023. I år er det bare to prosent som svarer at kompetanse er viktig, mot 17 prosent i 2023. Dette er også en vesentlig mindre andel enn i resten av Norge. Det er også en mindre andel av kommunene i Nord-Norge som svarer at teknologi er den viktigste driveren mot grønn omstilling, sammenlignet med kommuner i andre deler av landet.

Når det gjelder barrierer for kommunene handler dette mye om økonomi og tilgang til finansiering. 36 prosent av kommunene i Nord-Norge svarer at økonomi er den **viktigste barrieren** for grønn økonomi, og 20 prosent svarer tilgang til finansiering. Kompetanse er også en viktig barriere for mange, og 19 prosent av kommunene svarer at kompetanse er den viktigste barrieren for grønn omstilling.

Figur 44: Drivere og barrierer for grønn omstilling i kommunene. n^{drivere}=52/250, n^{barrierer}=51/245

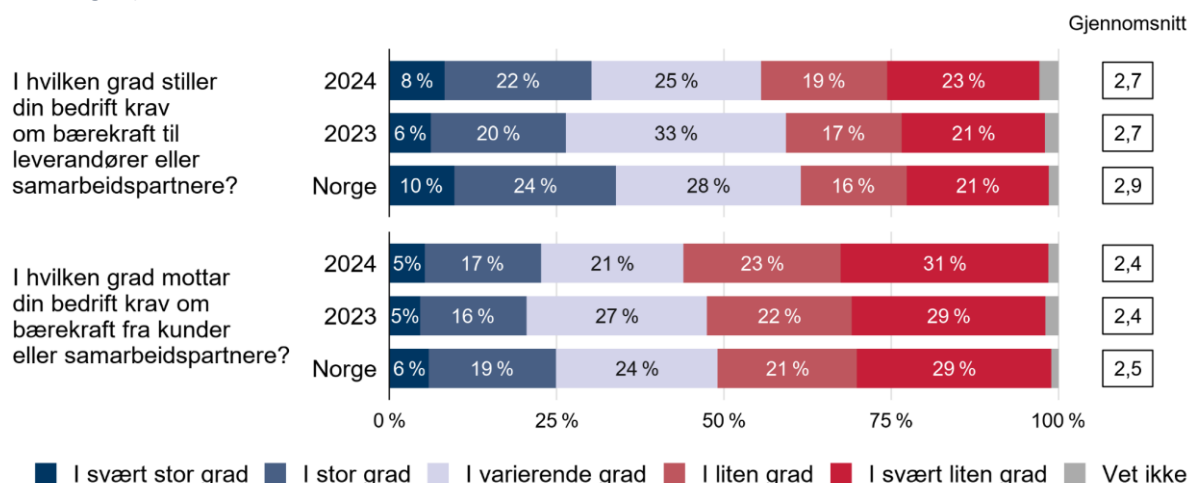
Kommuner i Nordland svarer, i større grad enn kommuner i de to andre fylkene, at økonomi er en viktig barriere for kommunens grønne omstilling. De svarer også i større grad at holdninger og meninger hos de ansatte er den viktigste driveren for grønn omstilling.

Vanligere at bedriftene stiller krav om bærekraft enn at de mottar krav om bærekraft

Både i offentlig og privat sektor er det mange som stiller krav om bærekraft til leverandører og samarbeidspartnere. Fra 1. januar 2024 skal klima- og miljøhensyn etter hovedregelen vektes med 30 prosent i offentlige anskaffelser.²⁰ Bærekraft kan altså være svært viktig for markedstilgangen for bedrifter.

Som i 2023, er det vanligere at bedriftene i Nord-Norge **stiller** krav om bærekraft enn at de **mottar** krav om dette fra kunder og samarbeidspartnere. Tre av ti bedrifter sier at de i stor eller svært stor grad stiller krav om bærekraft til leverandører eller samarbeidspartnere, mens drøyt to av ti sier at de i stor eller svært stor grad mottar krav. Dette er likt som for resten av Norge.

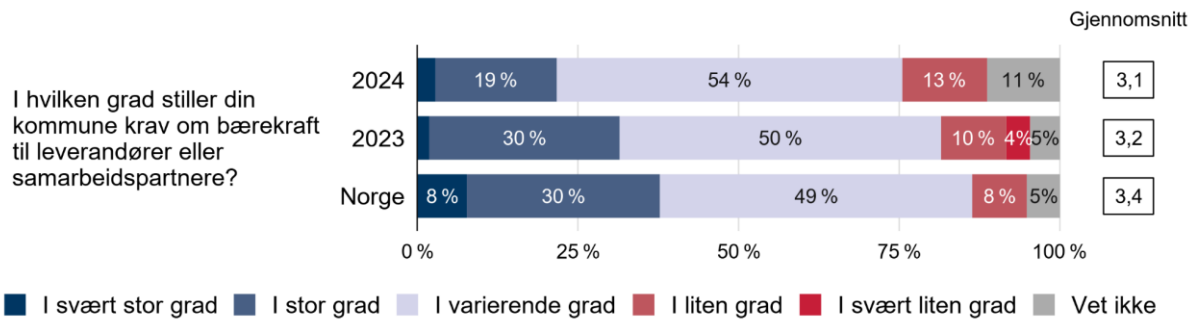
Figur 45: Andel bedrifter som stiller og mottar krav om bærekraft. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

I hvilken grad bedrifter mottar krav om bærekraft fra kunder eller samarbeidspartnere har sammenheng med bedriftens omsetning, og det er de med størst omsetning (over 50 millioner) som i aller størst grad mottar slike krav. Bedrifter i industribransjen mottar i større grad enn bedrifter i andre bransjer krav om bærekraft fra kunder eller samarbeidspartnere.

Vi finner også en viss sammenheng mellom bedrifter som stiller krav og bedrifter som mottar krav. Bedrifter som i stor eller svært stor grad stiller krav, mottar også i større grad krav fra kunder eller samarbeidspartnere.

Figur 46: Andel kommuner som stiller krav om bærekraft til leverandører og samarbeidspartnere. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/253

To av ti kommuner i Nord-Norge stiller krav om bærekraft til leverandører og samarbeidspartnere, noe som er en litt mindre andel enn blant regionens bedrifter. Dette er også litt lavere sammenlignet med andre kommuner i Norge.

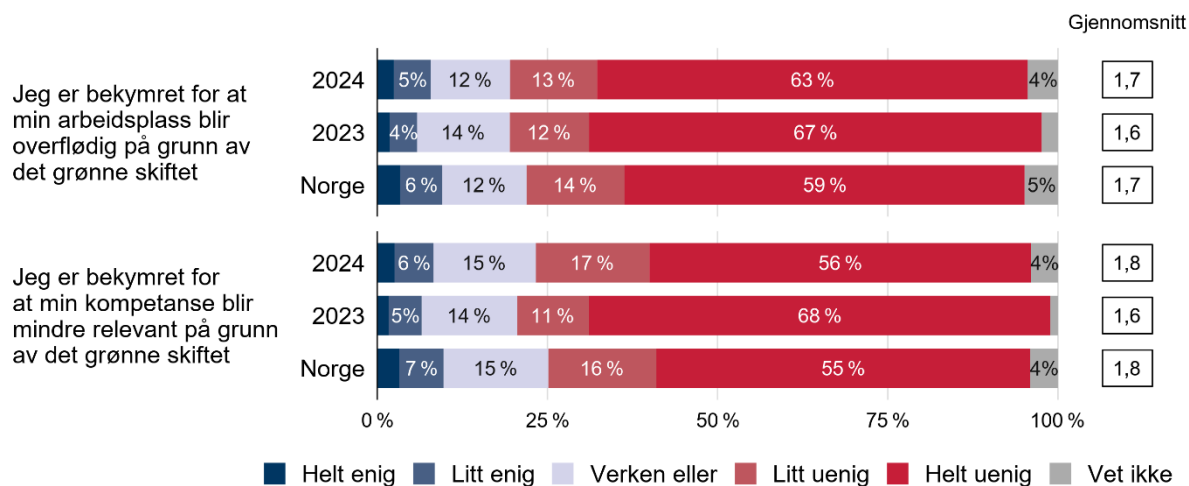
Fremtidsutsikter

[Klimarisiko](#)²¹ handler om hvordan de fysiske konsekvensene av klimaendringer vil påvirke natur og samfunn, og hva overgangen til et samfunn med netto null utslipp vil innebære. For befolkningen kan klimarisiko blant annet innebære tap av arbeidsplasser og kompetanse. For bedrifter kan det også innebære en finansiell risiko – som igjen har betydning for antall ansatte, lønnsomhet og omsetning. For kommunenes del kan klimarisiko blant annet påvirke lokale arbeidsplasser og økonomi. I denne delen ser vi se nærmere på hvordan regionens innbyggere, bedrifter og kommuner forholder seg til disse problemstillingene.

Få er bekymret for egen arbeidsplass og kompetanse i det grønne skiftet

Av de som er yrkesaktive eller studenter, er tre av fire ikke bekymret for at deres arbeidsplass blir overflødig på grunn av det grønne skiftet. Dette er omtrent likt som i fjor og som øvrige deler av landet. Samme andel er heller ikke bekymret for at deres kompetanse skal bli mindre relevant på grunn av det grønne skiftet, men sammenlignet med i fjor er det likevel en liten økning i andelen som er bekymret.

Figur 47: Bekymringer for fremtidig arbeid. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). Yrkesaktive og studenter. n=781/3.991

En nærmere titt på resultatene viser at menn er litt mer bekymret for arbeidsplassen sin enn det kvinner er. Vi ser også at utdanning påvirker hvor bekymret man er, og de med lavest utdanning er mest bekymret. Noe av forklaringen på dette kan være kjønnsforskjeller i utdanningsnivå. [SSBs](#)²² statistikk over befolkningens utdanningsnivå i landsdelen viser at flere menn enn kvinner har grunnskole, videregående skole eller fagskole som høyeste utdanning. Kvinner har på sin side oftere universitets- og høyskoleutdanning sammenlignet med mennene i landsdelen. Utdanning påvirker også hvor bekymret innbyggerne i regionen er for at deres kompetanse skal bli mindre relevant. Også her er det de med lavest utdanning som er mest bekymret, og bekymringen synker med utdanningsnivået. Her har imidlertid kjønn ingen betydning for hvor bekymret man er.

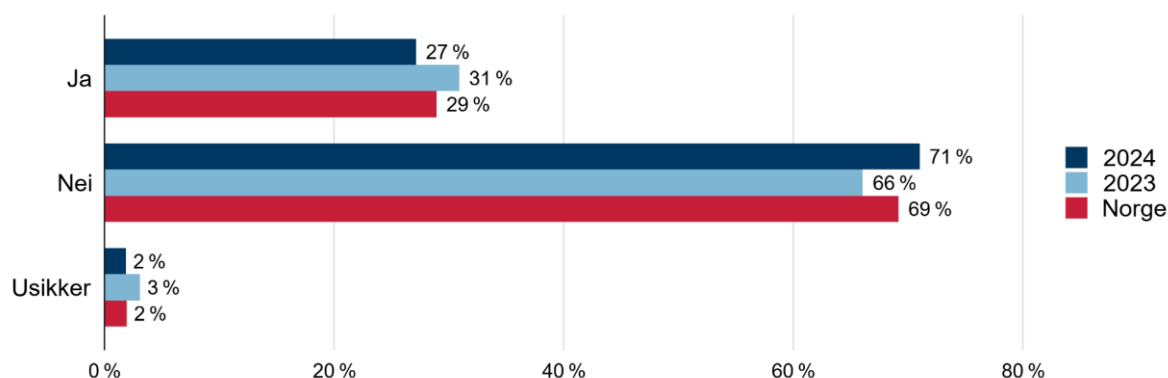
De yngste, under 30 år, er mest bekymret for at deres arbeidsplass skal bli overflødig på grunn av det grønne skiftet. Videre ser vi at de som studerer eller går på skole er mer bekymret for dette enn de som jobber fulltid eller deltid. De som jobber fulltid er også mindre bekymret for at deres kompetanse skal bli mindre relevant, sammenlignet med de som jobber deltid eller studerer/går på skole.

Innbyggere som bor i de minste kommunene (innbyggertall under 5.000) er litt mer bekymret for at kompetansen deres skal bli overflødig, sammenlignet med innbyggere i de større kommunene.

Flesteparten av nordnorske bedrifter ser ikke bærekraft som en finansiell risiko

Syv av ti nordnorske bedrifter ser ikke bærekraft som en finansiell risiko. Resultatene er helt i tråd med hva bedrifter i resten av landet mener.

Figur 48: Representerer bærekraft en finansiell risiko for din bedrift?

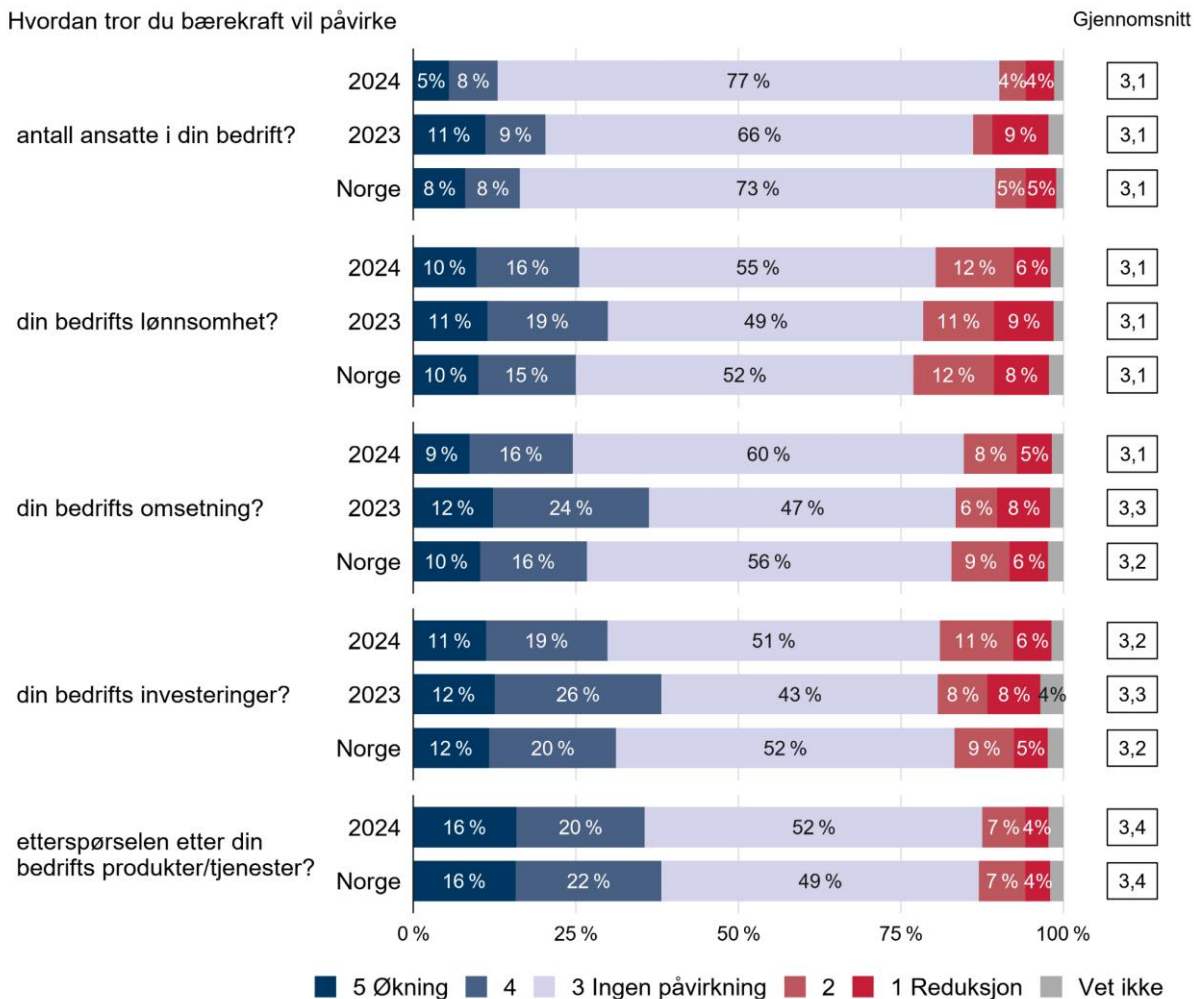
Andelen som tror bærekraft representerer en finansiell risiko er større blant bedrifter i fiskeri- og havbruk, hvor seks av ti bedrifter har svart at de tror bærekraft representerer en finansiell risiko for dem.

Én av fire bedrifter tror at bedriftens lønnsomhet vil øke de neste fem årene som et resultat av bærekraft

I undersøkelsen ba vi bedriftene om å vurdere hvordan bærekraft vil kunne påvirke deres bedrift de neste fem årene. Det er flere optimistiske eller pessimistiske bedrifter i Nord-Norge når det gjelder å vurdere bærekraft i forbindelse med vekst og lønnsomhet. Flertallet tror imidlertid ikke at bærekraft vil ha noen særlig påvirkning.

En av fire bedrifter forventer at bedriftens lønnsomhet vil øke de neste fem årene som et resultat av bærekraft. Knappt to av ti bedrifter tror på en reduksjon i lønnsomheten. En av fire bedrifter tror også at bedriftens omsetning vil øke de neste fem årene som et resultat av bærekraft. Seks av ti sier at de ikke tror at bærekraft vil ha noen påvirkning på omsetningen, mens 14 prosent sier de tror på en reduksjon.

Figur 49: Bærekraft og fremtidsutsikter for bedriften de neste fem årene. Prosent og gjennomsnitt fra 1 til 5.

Tre av ti bedrifter tror at bedriftens investeringer vil øke de neste fem årene som et resultat av bærekraft. Halvparten tror ikke at bærekraft vil ha noen påvirkning på investeringene, mens 17 prosent av bedriftene tror på en reduksjon i investeringene.

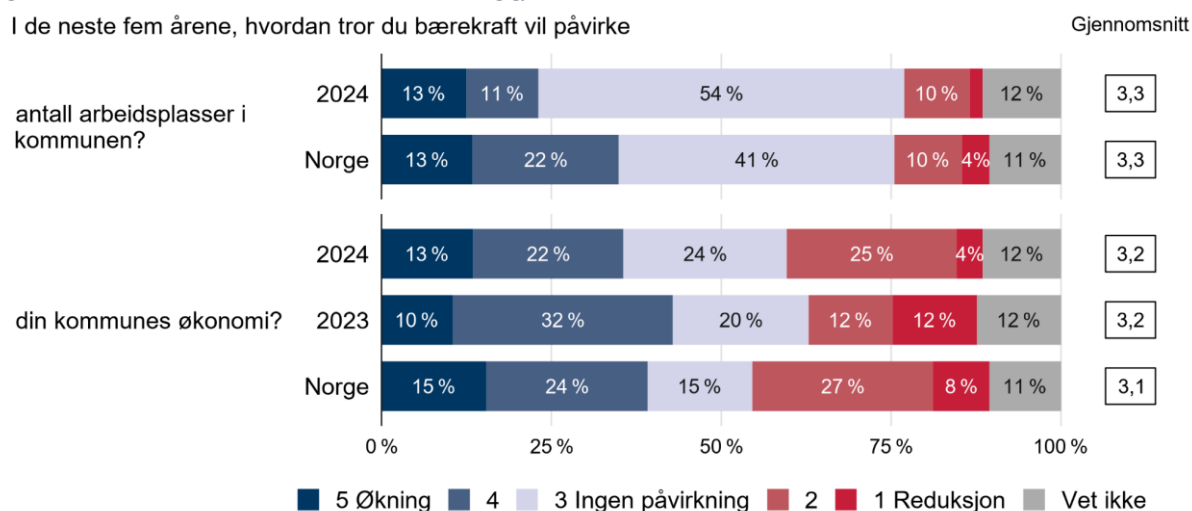
Bedriftene er mest optimistiske når det gjelder etterspørsel av bedriftens produkter og tjenester i fremtiden: 36 prosent av bedriftene at etterspørselen vil øke som et resultat av bærekraft. Dette er omtrent samme andel som i landet ellers. Halvparten av bedriftene tror ikke at bærekraft vil ha noen påvirkning på etterspørselen, mens én av ti bedrifter tror på en reduksjon i etterspørselen. Bedrifter i eiendomsbransjen tror i større grad på en reduksjon, sammenlignet med bedrifter i andre bransjer.

Nordnorske bedrifter ser nokså positivt på fremtiden til bedriftenes ansatte, og det er bare 8 prosent av bedriftene som tror at antall ansatte vil reduseres de neste fem årene som et resultat av bærekraft. 77 prosent av bedriftene tror ikke at bærekraft vil ha noen påvirkning på antall ansatte, mens 13 prosent av bedriftene tror at bærekraft vil føre til en økning i antall ansatte i bedriften.

Drøyt én av tre kommuner tror at bærekraft vil føre til en forbedring av kommunens økonomi

Kommunene i Nord-Norge fikk også spørsmål om hvordan de tror bærekraft vil kunne påvirke deres kommune de neste fem årene. I likhet med bedriftene, er kommunene i Nord-Norge også mer optimistiske enn pessimistiske med tanke på fremtiden.

Figur 50: Fremtidsutsikter for kommunen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 til 5. n=52/247

Drøyt én av tre kommuner i Nord-Norge tror at kommunens økonomi vil øke de neste fem årene som et resultat av bærekraft, mens drøyt to av ti ikke tror at bærekraft vil ha noen påvirkning på kommunens økonomi. Tre av ti kommuner tror at økonomien vil bli redusert.

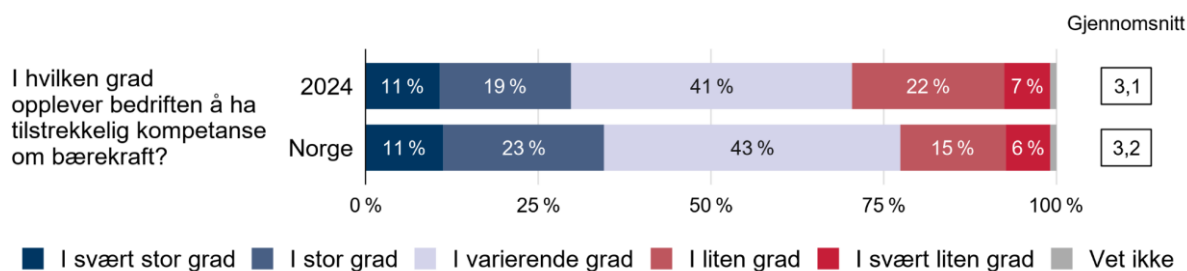
Omtrent én av fire kommuner i regionen tror bærekraft til føre til en økning i antall arbeidsplasser i kommunen de neste fem årene. Litt over halvparten tror ikke at bærekraft til ha noen påvirkning, mens drøyt én av ti kommuner tror at antall arbeidsplasser vil reduseres som et resultat av bærekraft.

Opplever bedriftene og kommunene å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft?

Tidligere i rapporten så vi at kun e prosent av bedriftene mente at kompetanse var den viktigste driveren for grønn omstilling, og samme andel mente at det var den største barrieren. Vi har også sett at de fleste bedrifter ikke tror bærekraft vil ha noen særlig påvirkning for antall ansatte, lønnsomhet, omsetning, investeringer eller etterspørsel de neste fem årene. Figuren under viser at tre av ti bedrifter opplever å **ikke** ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft. Samme andel opplever at de har det, mens fire av ti bedrifter opplever i varierende grad å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft.

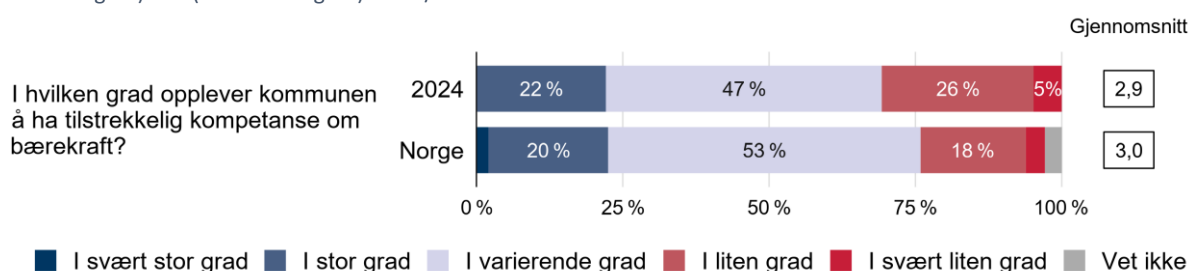
Figur 51: I hvilken grad opplever bedriften å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Opplevd kompetanse blant bedriftene i Nord-Norge er nokså likt som i bedriftene ellers i Norge, og det er ingen store forskjeller mellom bedriftene i det ulike bransjene i regionen. Noe av årsaken til at bedriftene så sjelden mente kompetanse var en driver eller barriere, kan være ettersom kun to av ti mener de i liten eller i svært liten grad har tilstrekkelig kompetanse. Ser man på fylkesnivå, opplever bedrifter i Troms fylke i litt mindre grad å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft, sammenlignet med bedrifter i Nordland og Finnmark.

Det var derimot en mye større andel av kommunene som mente at kompetanse var den viktigste driveren eller den viktigste barrieren, to prosent mente det var den viktigste driveren og 19 prosent mente det var den største barrieren. Vi ser at det også det er en mindre andel kommuner enn bedrifter som svarer at de i stor eller svært stor grad har tilstrekkelig kompetanse om bærekraft, drøyt to av ti, mot tre av ti av bedriftene.

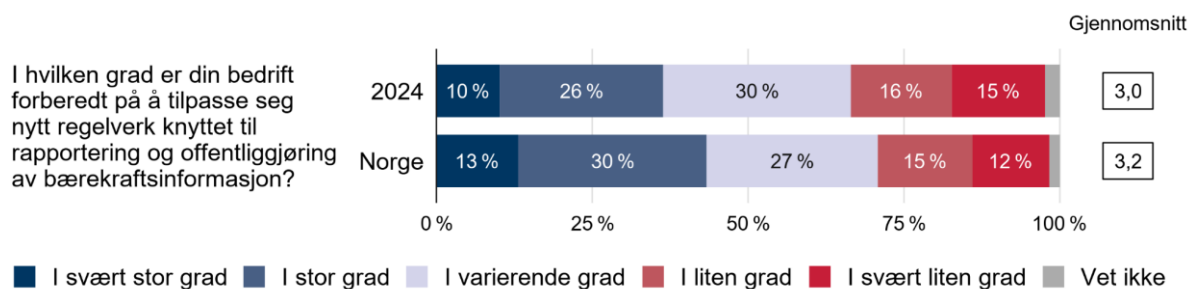
Figur 52: I hvilken grad opplever kommunen å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/245

Drøyt én av tre bedrifter er forberedt på å tilpasse seg et nytt regelverk

I 2024 ble det nye [regelverket CSRD](#)²³ innført i Norge for de største bedriftene, og det å tilpasse seg til nye krav er en dagsaktuell problemstilling. Vi har spurt bedriftene og kommunene hvor forberedt de selv synes de er for å tilpasse seg krav fra CSRD og andre regelverk som omhandler bærekraft. Regelverket CSRD gjelder kun for de aller største bedriftene i landsdelen, men andre regelverk kan bli aktuelle for mindre bedrifter i fremtiden. Det kan være at alle bedrifter i fremtiden vil måtte ta stilling til nye krav, uavhengig av hvor store de er. Drøyt én av tre nordnorske bedrifter er i stor eller svært stor grad forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon. Tre av ti sier at de i liten eller svært liten grad er forberedt. Bedriftene i Nord-Norge er i litt mindre grad forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk, sammenlignet med bedrifter i andre deler av landet

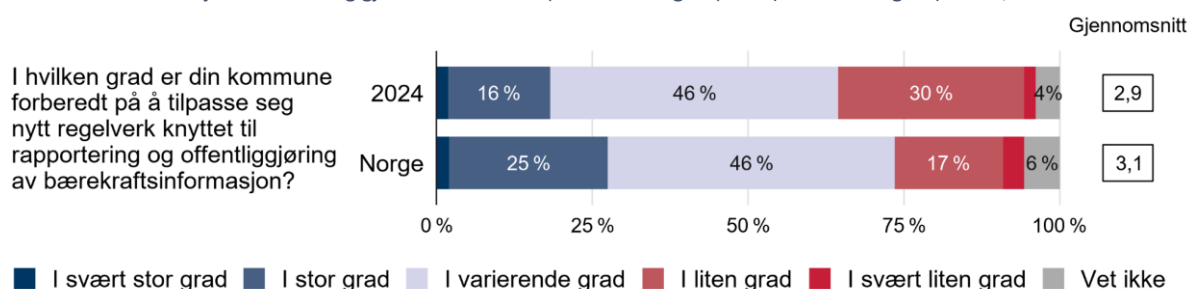
Figur 53: I hvilken grad er din bedrift forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Det er bedriftene med over 50 millioner i omsetning som i størst grad er forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk. Ettersom det er denne gruppen (og større bedrifter enn dem igjen) CSRD er aktuell for, er dette et godt tegn.

Også for kommunene kan det være aktuelt å måtte tilpasse seg nye regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon. Vi har derfor spurt dem det samme spørsmålet.

Figur 54: I hvilken grad er din kommune forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/246

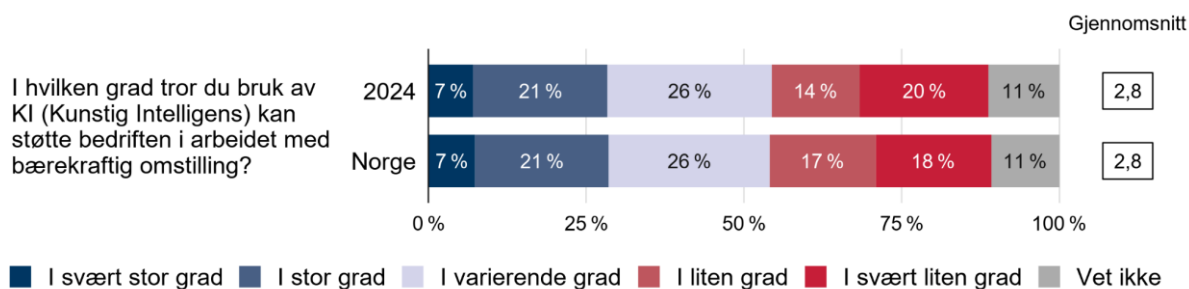
En betydelig mindre andel av kommunene er forberedt på et nytt regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon: Kun to av ti kommuner i Nord-Norge svarer at de i stor eller svært stor grad er forberedt på dette.

Tre av ti bedrifter tror kunstig intelligens i stor grad kan støtte bedriften i arbeidet med bærekraftig omstilling

I [analyser gjennomført av Samfunnsøkonomisk analyse på oppdrag for NHO](#)²⁴, kommer det frem at 24 prosent av bedrifter (høsten 2023) allerede bruker kunstig intelligens (KI). I rapporten finner de også at bruk av generativ KI vil kunne løfte den gjennomsnittlige årlige produktivetsveksten i perioden 2023–2040 fra ca. 0,6 prosent til ca. 1,3 prosent. Ut ifra deres analyser vil mange bedrifter tjene på å bruke mer KI, men kan bruken av KI støtte arbeidet med bærekraftig omstilling eller er det «kun» en produktivetsvekst?

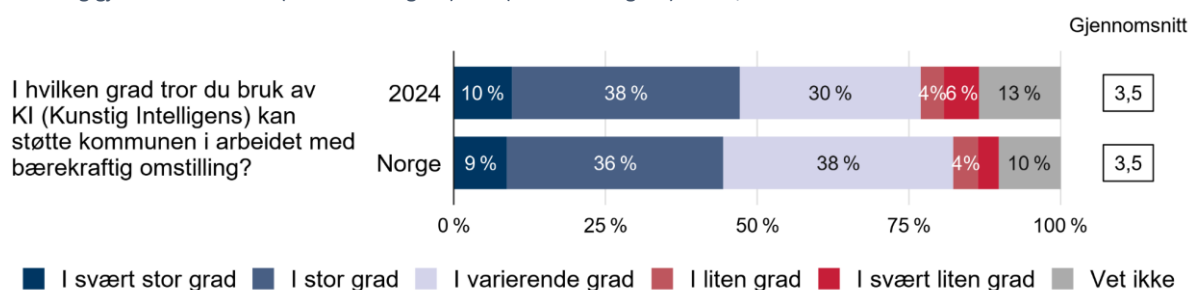
Tre av ti nordnorske bedrifter tror kunstig intelligens i stor eller svært stor grad kan støtte bedriften i arbeidet med bærekraftig omstilling. Én av tre bedrifter tror imidlertid ikke at kunstig intelligens kan støtte bedriften i dette arbeidet.

Figur 55: I hvilken grad tror du bruk av KI (Kunstig Intelligens) kan støtte bedriften i arbeidet med bærekraftig omstilling? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).

Bedrifter innen tjenesteyting og kommunikasjon tror i større grad enn andre bedrifter at kunstig intelligens kan være en støtte i omstillingen. Det er også en sammenheng mellom omsetning på bedriften og hvor god tro bedriftene har på dette, der bedrifter med størst omsetning (over 50 millioner) har størst tro på kunstig intelligens.

Figur 56: I hvilken grad tror du bruk av KI (Kunstig Intelligens) kan støtte kommunen i arbeidet med bærekraftig omstilling? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/246

Kommunene har i noe større grad enn bedriftene tro på at kunstig intelligens kan støtte dem i arbeidet med bærekraftig omstilling: Nesten halvparten av kommunene tror kunstig intelligens i stor eller svært stor grad kan gjøre dette.

Arbeidsliv og mangfold

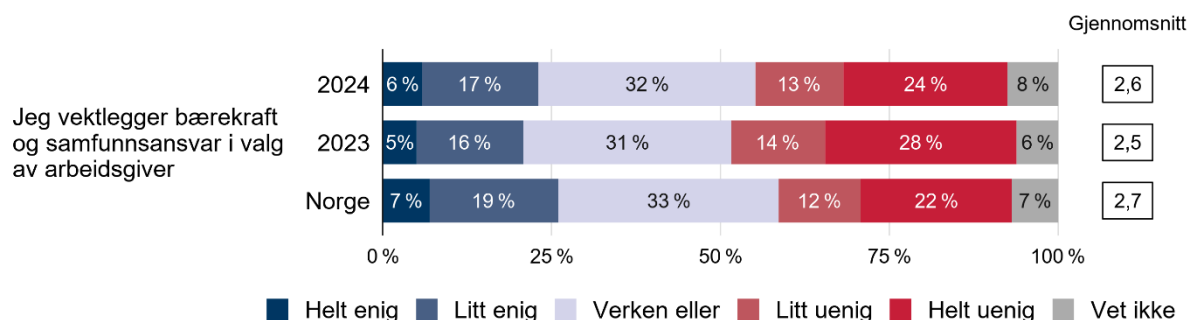
Gjennom [FNs bærekraftsmål²⁵](#) «anstendig arbeid og økonomisk vekst» inkluderes arbeidslivet i målsetningen om å utrydde ekstrem fattigdom, utjevne sosiale ulikheter og skape en bærekraftig utvikling innen 2030. I denne delen ser vi nærmere på om innbyggerne i regionen vektlegger bærekraft og samfunnsansvar i valg av arbeidsgiver. I tillegg kartlegger vi diskriminering og mangfold på arbeidsplassen. Til sist ser vi på om bedriftene i regionen har konkrete mål for likestilling, inkludering og mangfold.

Bærekraft er i nokså liten grad førende for valg av arbeidsgiver

Hva arbeidstakere velger å vektlegge i valg av arbeidsgivere kan ha stor påvirkning på bedriftene og på utviklingen av arbeidslivet. Dersom man ønsker seg de best kvalifiserte, men ikke kan oppfylle kandidatenes krav til sin arbeidsgiver, kan arbeidsgiveren potensielt miste kandidater eller stå igjen med dårligere kvalifiserte kandidater med lavere krav. Spørsmålet i bærekraftsundersøkelsen er dermed – vektlegger arbeidstakere bærekraft når de velger arbeidsgiver?

Dette spørsmålet har blitt stilt til de som er yrkesaktive og de som studerer/går på skole. I fjorårets undersøkelse ble det kun stilt til de som er yrkesaktive. Forskjeller over tid må derfor tas med forbehold om dette.

Figur 57: Vektlegging av bærekraft og samfunnsansvar i valg av arbeidsgiver Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). n=781/3.991

Drøyt to av ti nordlendinger svarer at de vektlegger bærekraft og samfunnsansvar i valg av arbeidsgiver, mens fire av ti svarer at de ikke gjør det. De som studerer eller går på skole svarer i større grad enn yrkesaktive at de vektlegger bærekraft og samfunnsansvar i valg av arbeidsgiver. Det er bare små forskjeller mellom de andre undergruppene.

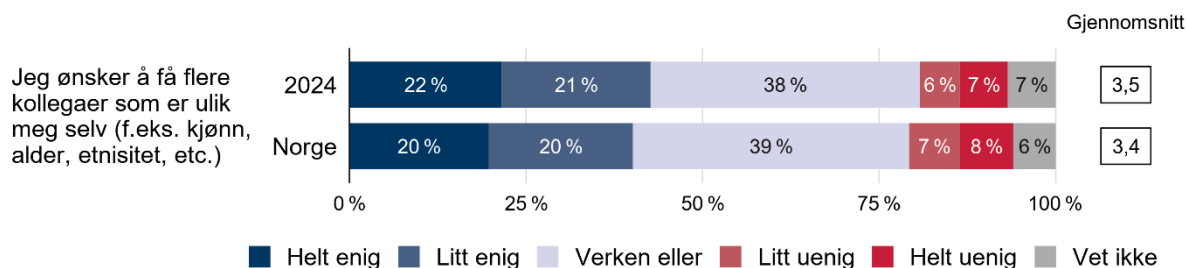
Drøyt fire av ti ønsker å få flere kollegaer som er ulik dem selv

Personer med forskjellige yrkesbakgrunner, fysiske forutsetninger, meninger og av forskjellige generasjoner, vil man sannsynligvis møte på enhver arbeidsplass. Det å kunne samarbeide med

kollegaer som ikke er helt lik en selv er viktig i arbeidslivet, men ønsker arbeidstakerne flere kollegaer som er ulik en selv?

Drøyt fire av ti svarer at de ønsker å få flere kollegaer som er ulik seg selv på arbeidsplassen sin, mens drøyt én av ti svarer at de ikke ønsker det. Resultatene er svært likt som i andre deler av landet.

Figur 58: Ønske om mangfold på arbeidsplassen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). n=781/3.991

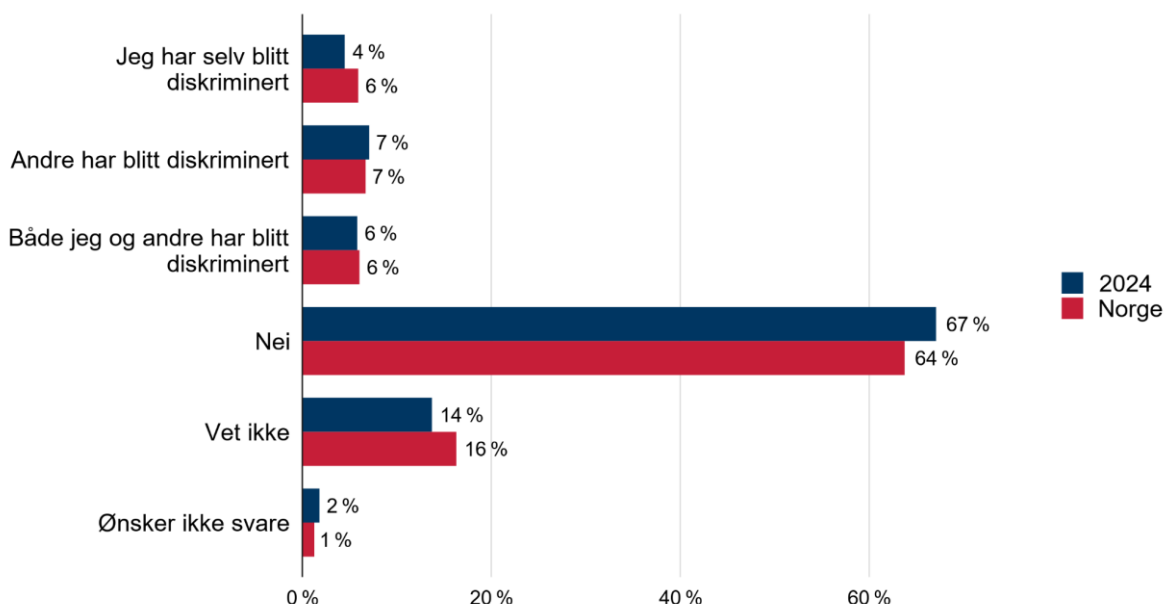
Man bør ta høyde for at det i spørsmålet ikke skiller mellom hvorvidt man allerede er på en arbeidsplass som har stor eller liten variasjon mellom kollegaene. Dersom man er på en arbeidsplass der man er i en minoritet (f.eks. etter kjønn, alder, etnisitet eller andre faktorer), vil man potensielt svare annerledes enn hvis man er i majoriteten på arbeidsplassen.

Vi ser at kvinner i større grad enn menn svarer at de ønsker å få flere kollegaer som er ulik seg selv på arbeidsplassen sin. Også de med lang universitets- eller høyskoleutdanning har et større ønske om dette, sammenlignet med de med lavere utdanning.

Nesten to av ti har opplevd diskriminering på arbeidsplassen eller studiestedet

Nesten to av ti yrkesaktive og studenter svarer at de har opplevd diskriminering på arbeidsplassen eller studiestedet på grunn av kjønn, alder, etnisitet, etc. Andelen som har opplevd diskriminering er omtrent lik som i landet ellers.

Figur 59: Diskriminering på arbeidsplassen/studiestedet. Yrkesaktive og studenter, n=781/3.991

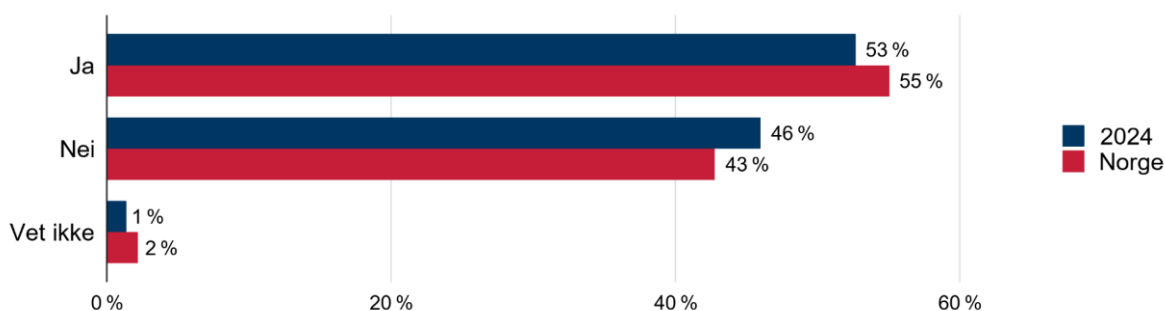

Det er flere menn enn kvinner som svarer at de ikke har opplevd diskriminering på arbeidsplassen, mens det er en litt større andel kvinner enn menn som ikke vet om de har opplevd diskriminering.

Halvparten av bedriftene i Nord-Norge har konkrete mål for likestilling, inkludering og mangfold

Som et ledd i sosial bærekraft, er likestilling, inkludering og mangfold viktige faktorer. I undersøkelsen vår finner vi at drøyt halvparten av bedriftene har konkrete mål for dette. Det er svært like resultater som i Norge ellers.

Figur 60: Har bedriften konkrete mål for likestilling, inkludering og mangfold?

Det er flere av de store bedriftene (både i antall ansatte og i omsetning) som har konkrete mål for likestilling, inkludering og mangfold, enn de mindre bedriftene. Bedrifter innen jordbruk og skogbruk og eiendom har i mindre grad enn andre konkrete mål.

Bærekraftsindeksen for bedrifter

På bakgrunn av svarene som bedriftene har gitt i undersøkelsen, har vi utarbeidet en bærekraftsindeks. Dette er et samlet mål på bedriftenes arbeid når det gjelder strategi og målsetninger for bærekraftsarbeidet, hvorvidt de tilbyr klimavennlige produkter til kunder og stiller krav om bærekraft til leverandører og samarbeidspartnere, samt om det i hovedsak er positive eller negative fremtidsutsikter for hvordan bærekraft vil påvirke bedriftens vekst de neste fem årene. Samlet sier dette noe om hvordan bedriften jobber med bærekraft og hvor godt rustet de er for en bærekraftig omstilling. Merk at bærekraftsindeksen ikke er ment som et mål på hvor bærekraftige bedriftene er per dags dato. For hvert spørsmål kan bedriftene oppnå inntil 1,5 poeng, og det er totalt mulig å oppnå 18 poeng (høyeste oppnådde resultat er 17 poeng). Indeksen er standardisert til en skala fra 1 til 5, der 1 er den dårligste vurderingen og 5 er den beste vurderingen. Bærekraftindeksen er et teoretisk mål på hvor opptatt en er av bærekraft og hvor mye man gjør for bærekraftighet.

Bedriftene i Nord-Norge oppnår i gjennomsnitt en bærekraftsskår på 2,5, som er halvveis på skalaen fra 1 til 5. Dette er omtrent samme skår som bedrifter ellers i Norge (2,6).

Finnmark får en skår på 2,6, Troms får en skår på 2,4 og Nordland får en skår på 2,5. Disse forskjellene er ikke signifikante.

Det er en sammenheng mellom bedriftenes størrelse og bærekraftsskåren de oppnår. Bedrifter med 10 eller flere ansatte skårer bedre enn mindre bedrifter. Bedriftene med lavest omsetning, får lavest bærekraftsskår. Jo høyere omsetning, desto bedre er bærekraftsskåren.

Det er kun små forskjeller mellom bransjene, og ingen av forskjellene er signifikante. Hotell og restaurant får den beste bærekraftsskåren (2,7), mens det er lavest skår innen jordbruk og skogbruk (2,4).

Målgrupper og datagrunnlag

Under er det en oversikt over datagrunnlaget som brukes i denne rapporten. Antall intervjuer i regionen er det som omtales i rapporten, mens totaltall for hele landet benyttes som sammenligningsgrunnlag. Dersom det ikke er oppgitt noe annet, er antall svar på spørsmålene tilsvarende som i tabellen.

Om undersøkelsen rettet mot befolkningen

Utvalget ble trukket tilfeldig blant deltakerne i et av Norges største webpanel. Alle deltakerne i panelet er rekruttert gjennom telefonintervjuer eller annen målrettet rekruttering. Utvalget er representativt for befolkningen i Nord-Norge. Resultatene er vektet etter kjønn, alder og geografi.

Antall intervju i regionen: 1.223 | Antall intervju totalt i hele landet: 6.089

Metode: Webpanel | Gjennomført: 31. januar til 8. mars 2024

Om undersøkelsen rettet mot bedrifter

Undersøkelsen rettet mot bedrifter ble gjennomført blant et tilfeldig utvalg av bedriftsledere. Utvalget er trukket blant bedrifter med minst én ansatt. Resultatene er vektet etter bedriftsstørrelse og geografi.*

Antall intervju i regionen: 525 | Antall intervju totalt i hele landet: 1.718

Metode: Telefon | Gjennomført: 17. januar til 8. mars 2024

* Inkludert tilleggsintervju i bransjer. Utvalget i Nord-Norge er også vektet etter bransje.

Om undersøkelsen rettet mot kommuner

357 kommuner i Norge ble invitert til å delta i undersøkelsen, og 253 kommuner har svart. Undersøkelsen ble besvart av ordfører, kommunedirektør (rådmann), eller andre i administrasjonen av kommunen. Det var mulig å hoppe over spørsmål og antallet svar kan derfor variere.

Antall intervju i regionen: 53 | Antall intervju totalt i hele landet: 253

Metode: Webskjema | Gjennomført: 31. januar til 11. mars 2024

Figurliste

Figur 1: Holdninger til klimaendringer og forbruk. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	7
Figur 2: Bekymring for klimaendringer. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	8
Figur 3: Norges ansvar for å redusere klimapåvirkning. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	9
Figur 4: Vilje til å redusere eget forbruk. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	10
Figur 5: I hvilken grad vurderer bedriften arbeid med bærekraft som strategisk viktig. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	11
Figur 6: Hvem har størst innflytelse på om bedriften vurderer bærekraft som strategisk viktig? Flere svar mulig.	12
Figur 7: Hvem har størst innflytelse på om kommunen vurderer bærekraft som strategisk viktig? Flere svar mulig. n=53/253	13
Figur 8: Hvor i bedriften ligger det operative hovedansvaret for bærekraft?	14
Figur 9: Hvem er bedriftens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft?	15
Figur 10: Hvem er kommunens viktigste rådgiver i spørsmål om bærekraft? n=52/246	16
Figur 11: Har bedriften konkrete mål for å kutte utslipp, og omfatter det en overgangsplan?	17
Figur 12: Har kommunen konkrete mål for å kutte utslipp, og omfatter det en overgangsplan? n=52/251.....	17
Figur 13: Har din bedrift et klimaregnskap?	18
Figur 14: Har din kommune et klimaregnskap? n=53/251	18
Figur 15: I hvilken grad har du gjort endringer i egen hverdag for å redusere egen klimapåvirkning de siste 12 månedene? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	19
Figur 16: Klimavennlige transportvalg i hverdagen.	20
Figur 17: Forbruksreduksjon og gjenbruk.	21
Figur 18: I forrige spørsmål svarte du at du gjorde tiltak som å handle brukt, redusere forbruket og/eller reparere klær/utstyr – gjorde du dette i hovedsak av hensyn til klima og miljø, eller av hensyn til din egen økonomi?	22
Figur 19: Hvilke tiltak man har gjort av hensyn til klima og miljø og av hensyn til egen økonomi	23
Figur 20: Andel som har gjort eller planlegger å gjennomføre energiltak for boligen. Prosent av boligeiere. n=955/4.854	24
Figur 21: Hvordan energiklasse og pris påvirker boligvalg.	25
Figur 22: Har bedriften gjort endringer i egen forretningsmodell på grunn av klimaendringer, eller planlegger bedriften å gjøre det?	26
Figur 23: Har kommunen gjort endringer i egen tjenestemodell på grunn av klimaendringer, eller planlegger kommunen å gjøre det? n=53/252	26
Figur 24: I hvilken grad er bedriften villig til å betale mer for maskiner, utstyr og kjøretøy som reduserer bedriftens klimapåvirkning? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	27
Figur 25: I hvilken grad er kommunen villig til å betale mer for et produkt eller for en tjeneste hvis det bidrar til å redusere kommunens klimapåvirkning? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/252	27
Figur 26: I hvilken grad kjøper bedriften inn brukte gjenstander til drift – f.eks. maskiner, utstyr og møbler – eller resirkulerte råvarer – f.eks. plast, metall og tekstiler? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	28
Figur 27: I hvilken grad kjøper kommunen inn brukt gjenstander til drift – f.eks. maskiner, utstyr og møbler – eller resirkulerte råvarer – f.eks. plast, metall og tekstiler? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/253.....	28
Figur 28: I hvilken grad vurderer bedriften bærekraft ved kjøp eller leie av lokaler? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	29
Figur 29: Norges ansvar for å bevare mer av sin natur. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	30

Figur 30: Bekymring og risiko knyttet til tap av natur. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).....	31
Figur 31: Bekymring for naturskader på boligen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).....	32
Figur 32: I hvilken grad ser du på tap av natur som en risiko for din bedrift? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	32
Figur 33: Tap av natur som risiko for næring og innbyggere i kommunen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/251.....	33
Figur 34: I hvilken grad er du bekymret for at naturskader kan påvirke virksomhetens daglige drift? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	33
Figur 35: I hvilken grad er du bekymret for at naturskader kan påvirke kommunens daglige drift? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/251	34
Figur 36: Innkjøpsbevissthet. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	35
Figur 37: Valg av lokale varer og tjenester. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).....	36
Figur 38: Betalingsvilje. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).	37
Figur 39: Hvor viktig er bærekraft når du velger fond og spareprodukter? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (ikke viktig) til 5 (svært viktig).	38
Figur 40: Bedriftens tilbud og etterspørsel om klimavennlige produkter og tjenester. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	39
Figur 41: Kommunens tilbud og etterspørsel om klimavennlige tjenester fra innbyggere. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/248	39
Figur 42: Barrierer for bærekraftige valg. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig).....	40
Figur 43: Drivere og barrierer for grønn omstilling i bedriftene.....	41
Figur 44: Drivere og barrierer for grønn omstilling i kommunene. n ^{drivere} =52/250, n ^{barrierer} =51/245	42
Figur 45: Andel bedrifter som stiller og mottar krav om bærekraft. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	43
Figur 46: Andel kommuner som stiller krav om bærekraft til leverandører og samarbeidspartnere. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=53/253	44
Figur 47: Bekymringer for fremtidig arbeid. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). Yrkesaktive og studenter. n=781/3.991	45
Figur 48: Representerer bærekraft en finansiell risiko for din bedrift?	46
Figur 49: Bærekraft og fremtidsutsikter for bedriften de neste fem årene. Prosent og gjennomsnitt fra 1 til 5. .	47
Figur 50: Fremtidsutsikter for kommunen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 til 5. n=52/247	48
Figur 51: I hvilken grad opplever bedriften å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	49
Figur 52: I hvilken grad opplever kommunen å ha tilstrekkelig kompetanse om bærekraft? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/245	49
Figur 53: I hvilken grad er din bedrift forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	50
Figur 54: I hvilken grad er din kommune forberedt på å tilpasse seg nytt regelverk knyttet til rapportering og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/246.....	50
Figur 55: I hvilken grad tror du bruk av KI (Kunstig Intelligens) kan støtte bedriften i arbeidet med bærekraftig omstilling? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad).	51
Figur 56: I hvilken grad tror du bruk av KI (Kunstig Intelligens) kan støtte kommunen i arbeidet med bærekraftig omstilling? Prosent og gjennomsnitt fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). n=52/246	51
Figur 57: Vektlegging av bærekraft og samfunnsansvar i valg av arbeidsgiver Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). n=781/3.991	52
Figur 58: Ønske om mangfold på arbeidsplassen. Prosent og gjennomsnitt fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). n=781/3.991	53
Figur 59: Diskriminering på arbeidsplassen/studiestedet. Yrkesaktive og studenter, n=781/3.991	53
Figur 60: Har bedriften konkrete mål for likestilling, inkludering og mangfold?	54

Kilder

¹ FNs Bærekraftsmål: <https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>. Sist besøkt 06.03.2024

² FNs Klimapanel (IPCC): <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/resources/climate-change-in-data/> Sist besøkt 08.03.2024

³ PERITIA Policy, Expertise and Trust (2022). «Public perceptions on climate change». The Policy Institute, King's College London: <peritia-climate-change.pdf> (kcl.ac.uk). Sist besøkt 07.03.2024

⁴ Klima- og miljødepartementet (2023). «Klimaendringer og norsk klimapolitikk»: <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/innsiktsartikler-klima-miljo/klimaendringer-og-norsk-klimapolitikk/id2636812/> Sist besøkt 08.03.2024

⁵ Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). «Slik kan din bedrift bli mer bærekraftig»: <https://www.nho.no/tema/baerekraftig-utvikling/artikler/baerekraft/> Sist besøkt 08.03.2024

⁶ Kommunal- og distriktsdepartementet (2024). «Bærekraftsmålene i planlegging»: https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/fagtema/baerekraft_i_planlegging/id2846205/?expand=factbox2846209 Sist besøkt 08.03.2024

⁷ Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). «Lag klimaregnskap for din bedrift»: <https://www.nho.no/tema/energi-miljo-og-klima/klimatiltak-for-bedrifter/artikler/klimaregnskap/> Sist besøkt 08.03.2024

⁸ Sustainable development solutions network (SDSN), «Sustainable Development Report 2023», Norway overview, 2023. <https://dashboards.sdindex.org/profiles/norway>

⁹ Poppe, Christian og Elaine Kempson (2023). *Dyrtd 4: det er ikke over ennå. Husholdenes økonomiske trygghet I august 2023*. SIFO Rapport 11-2023: <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/3091870/SIFO-rapport%2011-2023%20Dyrtd%204.pdf?sequence=5&isAllowed=y> Sist besøkt 08.03.2024

¹⁰ Norges vassdrags- og energidirektorat (2013). «Energimerk boligen din»: https://www.energimerking.no/download?objectPath=/upload_images%2FFD48282ACF41468D86BC0A6F52A0F371.pdf Sist besøkt 08.03.2024

¹¹ Spørsmålet til figur 21:

Se for deg at du skulle kjøpe bolig i dag, og at du skal velge mellom to boliger som er nesten identiske med tanke på de egenskapene du ønsker deg.

- Bolig 1 har energiklasse B, men du må bruke hele budsjettet ditt.

- Bolig 2 har energiklasse [D eller F] og du bruker [75 % eller 90 %] av budsjettet.

Energiklassene går fra A til G, der A er best.

Hvilken bolig ville du kjøpt?

¹² NOU 2024: 2. (2024): *I samspill med naturen. Naturreisiko for næringer, sektorer og samfunn I Norge*. Klima- og miljødepartementet: <https://www.regjeringen.no/contentassets/a653320aa3f949038bb0e7ad92de1234/no/pdfs/nou202420240002000dddpdfs.pdf> Sist besøkt 08.03.2024

¹³ Miljødirektoratet, «Miljøstatus: Inngrepsfri natur i tilbakegang. Status og utvikling for villmarkspreget natur 1988 – 2018.» <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/naturomrader-pa-land/inngrepsfri-natur/> Sist besøkt 08.03.2024

¹⁴ NRK, Mads Nyborg Støstad, Su Thet Mon og Ruben Solvang, <https://www.nrk.no/dokumentar/xl/nrk-avslorer-44.000-inngrep-i-norsk-natur-pa-fem-ar-1.16573560> Sist besøkt 11.03.2024

¹⁵ FN-sambandet (2023). «FNs naturavtale»: <https://fn.no/avtaler/miljoe-og-klima/fns-naturavtale#Hvahandleravtalenom?-1> Sist besøkt 08.03.2024

¹⁶ Deloitte (2022) *Naturavtalen og naturreisiko. Betydning for norsk næringsliv*. Rapport utarbeidet for WWF: <https://media.wwf.no/assets/attachments/Naturavtalen-og-naturreisiko.pdf> Sist besøkt 11.03.2024

¹⁷ FN-sambandet (2024). «Klimaendringer»: <https://fn.no/tema/klima-og-miljoe/klimaendringer> Sist besøkt 08.03.2024

---

¹⁸ NRK (2023). «Mener næringslivet må våkne etter ekstremværet «Hans»: - Overraskende». Artikkel publisert 16.08.2023: <https://www.nrk.no/rogaland/mener-naeringslivet-ma-vakne-etter-ekstremvaeret-hans-1.16510139> Sist besøkt 08.03.2024

¹⁹ Utenriksdepartementet (2022). «EU vil gjøre bærekraftige produkter til normen»: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/EU-vil-gjore-barekraftige-produkter-til-normen/id2907327/> Sist besøkt 11.03.2024

²⁰ Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften) § 7-9. Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

²¹ Miljødirektoratet (2023) «Klimarisiko»: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/klimarisiko/> Sist besøkt 08.03.2024

²² Statistisk Sentralbyrå (SSB) – «Befolkningens utdanningsnivå». <https://www.ssb.no/statbank/table/08921/> Sist endret 10.10.2023

²³ NHO – «De nye EU-reglene om rapportering om bærekraft» <https://www.nho.no/tema/barekraftig-utvikling/artikler/de-nye-eu-reglene-om-rapportering-om-barekraft/> Sist besøkt: 21.03.2024

²⁴ Samfunnsøkonomisk analyse AS «Kunstig intelligens i Norge – nytte, muligheter og barrierer», rapport 35-2023.

https://www.nho.no/contentassets/cf9fa3540125470fb7f3cb60dfc4969a/kunstig_intelligens_i_norge_hovedrapport_soa23.pdf

²⁵ FN-sambandet (2024). «Arbeidsliv»: <https://fn.no/tema/arbeidsliv> Sist besøkt 08.03.2024